

Itä-Suomen yliopiston opetusharjoittelujen toteutusohjeet lukuvuonna 2021-2022

Liite opetusharjoittelusta tehtävään harjoittelusopimukseen

Sisällys:

1.	HARJOITTELUN OHJAUSTUNTIEN MÄÄRÄ JA NIISTÄ MAKSETTAVA PALKKIO	2
2.	ORIENTOIVA HARJOITTELU H1, TOTEUTUSOHJEET	3
	Ohjauksen koulutus: Orientoivan harjoittelun (H1, 3 op) toteutusohje	3
	Aikuisopettajan pedagogiset opinnot: Orientoivan harjoittelun (H1, 3 op) toteutusohje.....	7
	Varhaiskasvatuksen erityisopettajan maisteriopinnot, orientoiva harjoittelu (H1, 3 op).....	12
3.	PERUSTAVA HARJOITTELU, TOTEUTUSOHJEET	19
	Perustavan harjoittelun (7 op) toteutusohje, Varhaiskasvatuksen koulutus	19
	Perustavan harjoittelun (7 op) toteutusohje 1000 + ja 75 + opiskelijaryhmille, Varhaiskasvatuksen koulutus ...	26
4.	PERUSHARJOITTELU H2, TOTEUTUSOHJEET	33
	Ohjauksen koulutus: Perusharjoittelun (H2, 7 op) toteutusohje	33
	Aikuisopettajan pedagogiset opinnot: Perusharjoittelun (H2, 7op) toteutusohje.....	38
5.	VALMISTAVA HARJOITTELU, TOTEUTUSOHJEET	43
	Varhaiskasvatuksen kandidaattikoulutus: Valmistavan harjoittelun (8 op) toteutusohje	43
6.	SYVENTÄVÄ HARJOITTELU H3, TOTEUTUSOHJEET.....	50
	Ohjauksen koulutus: Syventävän harjoittelun (H3, 7 op) toteutusohje.....	50
	Erityisopettaja- ja erityisluokanopettajakoulutus: Syventävän harjoittelu (H3, 7 op) toteutusohje	56
	Erilliset erityisopettajaopinnot: Erityisopetuksen syventävän harjoittelun (5op) toteutusohje.....	61
	Erilliset varhaiskasvatuksen erityisopettajan opinnot, Varhaiskasvatuksen erityisopettajan maisteriopinnot: Varhaiserityisopetuksen syventävä harjoittelu (5op), toteutusohje.....	65
	Aikuisopettajan pedagogiset opinnot: Syventävän harjoittelun toteutusohje (H4, 7op)	68
	Varhaiskasvatuksen maisterikoulutus: Syventävän harjoittelun (H3) toteutusohje	71
7.	SOVELTAVA HARJOITTELU H4, TOTEUTUSOHJEET.....	76
	Ohjauksen koulutus: Soveltavan harjoittelun (H4, 5 op) toteutusohje.....	76
	Erityisopettajat ja erityisluokanopettajat: Soveltavan harjoittelun (H4, 5 op) toteutusohje.....	81
	Erilliset erityisopettajaopinnot: Erityisopetuksen soveltavan harjoittelun (5op) toteutusohje.....	85
	Erilliset varhaiskasvatuksen erityisopettajan opinnot, Varhaiskasvatuksen erityisopettajan maisteriopinnot: Varhaiserityisopetuksen soveltavan harjoittelun (5op) toteutusohje	89
	Aikuisopettajan pedagogiset opinnot: Soveltavan harjoittelun (H4, 5 op) toteutusohje	93
	Luokanopettajakoulutus, kotitalousopettajakoulutus, käsityönopettajankoulutus, aineenopettajan pedagogiset opinnot: Soveltavan harjoittelun (H4, 5 op) toteutusohje.....	99
	Varhaiskasvatuksen maisterikoulutus: Soveltavan harjoittelun (H4, 5 op) toteutusohje.....	104

1. HARJOITTELUN OHJAUSTUNTIEN MÄÄRÄ JA NIISTÄ MAKSETTAVA PALKKIO

Harjoittelun ohjaamisesta maksetaan 36 euroa/tunti. Ohjauspalkkio perustuu yliopiston rehtorin päätöksen 115/2021. Maksettava korvaus määräytyy alla olevassa taulukossa ilmoitetun laajuuden mukaan. Harjoittelun tarkempi toteutusmuoto kuvataan harjoittelun toteutusohjeissa.

Soveltavan kasvatustieteen ja opettajakoulutuksen osasto:

Harjoittelu	Ohjaustuntien määrä, luokanopettajakoulutus ja aineenopettajakoulutus	Ohjaustuntien määrä per opiskelija, varhaiskasvatuksen opettajakoulutus
Perustava harjoittelu, kesto 6 viikkoa (30 arkipäivää) Perustutkinto-opiskelijat, 1000+ ja 75+ -koulutukset		6 h
Perustava harjoittelu, harjoittelun kokonaiskesto 4 tai 6 viikkoa (20 arkipäivää) Vain 1000+ ja 75+ -koulutukset		5 h
Valmistava harjoittelu		6 h
Syventävä harjoittelu (H3)	-	6 h
Soveltava harjoittelu (H4)	4 h	4 h

Kasvatustieteen ja psykologian osasto:

Harjoittelu	Ohjaustuntien määrä, Erityspedagogiikka	Ohjaustuntien määrä, ohjauksen koulutus	Ohjaustuntien määrä, aikuisopettajan pedagogiset opinnot
Orientoiva harjoittelu H1	2 h (Varhaiskasvatuksen erityisopettajan maisterikoulutus)	2 h	2 h
Perusharjoittelu H2	-	6 h	6 h
Syventävä harjoittelu H3	-	6 h	6 h
Soveltava harjoittelu H4	4 h	4 h	4 h
Erytisopetuksen syventävä harjoittelu	4 h	-	-
Erytisopetuksen soveltava harjoittelu	4 h	-	-
Varhaiserityisopetuksen syventävä harjoittelu	4 h	-	-
Varhaiserityisopetuksen soveltava harjoittelu	4 h	-	-

2. ORIENTOIVA HARJOITTELU H1, TOTEUTUSOHJEET

Ohjauksen koulutus: Orientoivan harjoittelun (H1, 3 op) toteutusohje

Orientoivaan harjoitteluun osallistumisen edellytykset

1. Suoritetaan **samanaikaisesti** opintojakson **Orientoituminen kasvatus- ja koulutusosalalle (2 op) kanssa**. Opintojaksot muodostavat yhdessä kokonaisuuden **Toimijana kasvatusalalla (5 op)**.
2. Opiskelijan on **esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote Filosofisen tiedekunnan ohjeiden mukaisesti**, pääsääntöisesti kerran kandidaatti- ja kerran maisterivaiheessa ennen harjoittelun alkamista, mikäli harjoittelussa toimitaan alaikäisten kanssa. Rikostaustaote esitetään henkilökohtaisesti ohjauksen koulutuksen amanuenssille (varahenkilö opintopäällikkö Satu Kouki).

Linkki oikeusrekisterikeskuksen sivulle:

<http://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/asiakaspalvelu/rekisteritotteetjatodistukset/rikosrekisteri/rikostaustaote.html>

1. Ohjausharjoittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Orientoiva harjoittelu on ohjauksen opinnoissa ensimmäinen harjoittelu, jonka aikana opiskelija perehtyy ohjatusti ohjaukseen ja opetukseen. Harjoittelu toteutetaan **opiskelijan valinnan mukaan** joko oppilaitoksissa – perusasteella yläkoulussa, lukioissa, ammatillisella toisella asteella, kansanopistoissa tai korkea-asteella ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa – tai harjoittelun voi suorittaa myös muissa ohjauksellisissa toimintaympäristöissä, esimerkiksi ohjaamoissa, hankkeissa, yrityksissä tai järjestöissä.

Opintojakson **osaamistavoitteet**: Harjoittelun suoritettuaan opiskelija osaa

- pohtia reflektiivisesti kasvatukseen, oppimiseen ja opettamiseen tai ohjaukseen liittyviä näkemyksiään ja kokemuksiaan
- tarkastella ja kuvata kasvattajan, opettajan tai ohjaajan työtehtäviä ja harjoittelupaikkaa toiminta- ja oppimisympäristönä
- tunnistaa erilaisten ja eri-ikäisten ihmisten oppimisen ja toimijuuden tunnuspiirteitä
- liittyy pohdintansa teoreettisiin näkökulmiin ja henkilökohtaisen pedagogisen käyttöteorian kehittämiseen.

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

Orientoivan harjoittelun sisältönä on:

- opettajan tai ohjaajan työn kokonaiskuva
- harjoittelupaikka turvallisenä yksilön osallisuutta tukevana toimintaympäristönä
- kasvatuksen, opetuksen tai ohjauksen tavoitteellinen havainnointi
- toteutusohjeessa mainitut koulutuskohtaiset tehtävät.

Harjoittelu (3 op) käynnistyy aloitusseminaarissa (2 t), jossa käydään läpi harjoitteluun liittyvä toteutusta tarkentava ohjeistus. Harjoittelun päätyttyä on yhteinen päätösseminaari (6 t), jossa jaetaan harjoittelukokemuksia sekä tarkastellaan oman ohjausosaamisen kehittymistä.

2.2 Harjoittelun suorittaminen

Orientoivassa harjoittelussa opiskelija tutustuu ohjaajan työn kokonaiskuvaan ja harjoittelupaikkaan toiminta- ja ohjausympäristönä sekä osallistuu sen toimintaan kokonaisvaltaisesti. Orientoivaan harjoitteluun kuuluu oppimistehtävinä esimerkiksi ohjaustoiminnan ja opetuksen systemaattista ja tavoitteellista havainnointia sekä haastattelutehtäviä. Harjoitteluun sisältyy oppimis-, ohjaus- tai toimintatuokioiden suunnittelua, toteuttamista ja arviointia, tutustumista tieto- ja viestintäteknologian käyttöön harjoittelupaikassa sekä oman oppimisen/ohjausosaamisen kehittymisen pohtimista ja arviointia osana portfolio työskentelyä.

Harjoitteluun sisältyy osallistuminen harjoittelupaikan toimintaan (45 t), aloitus- ja päätösseminaarit (8 t), itsenäistä työskentelyä (mm. suunnittelua, koulutuskohtaiset tehtävät, portfolio työskentely; 28 t).

Oppimistehtävät (tarkennetut ohjeet H1-harjoittelun Moodlessa)

Ennakkotehtävä

- Ennakkotehtävänä opiskelija tutustuu harjoittelupaikkaansa etukäteen. Hän tutustuu harjoittelupaikan nettisivuihin ja mahdolliseen opetus- tai toimintasuunnitelmaan sekä ohjauksen osuuteen ja erityispiirteisiin (esim. ohjaussuunnitelma).
- Opiskelija kirjaa portfolioonsa omia tavoitteitaan harjoittelun pohjaksi.
- Opiskelija kertoo koulutus- ja ammattialoja sekä tietoa niihin hakeutumisesta.

Ohjaajan työhön tutustuminen

- Opiskelija tutustuu ohjaajan työn kokonaiskuvaan ja harjoittelupaikkaan toiminta- ja ohjausympäristönä. Opiskelija havainnoi systemaattisesti eri yksilöiden ja ryhmien ohjausta.
- Ohjaajan työn seuraamista täydennetään ohjaajan haastattelulla, jolla kartoitetaan ohjaajan työn ydinalueita sekä yksilö- ja ryhmäohjauksen toteutusta ja haasteita ohjaajan työn näkökulmasta. Haastattelun tekemisestä annetaan tarkempi ohjeistus.
- Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa itsenäisesti tai yhdessä ohjaajan tai harjoitteluparin kanssa ohjaus- ja/tai opetustuokioita.

Ohjauksen ja opetuksen havainnointi ja analysointi

- Opiskelija valitsee harjoittelun aikana nimikkoluokan tai -ryhmän, jonka toimintaa ja vuorovaikutusta hän erityisesti havainnoi myös muilla kuin luokkaohjauksen tunneilla (näkökulmana: luokassa ohjaajana - opettajana).
- Muualla kuin oppilaitosympäristössä tapahtuvassa harjoittelussa opiskelijaa seuraa mahdollisuuksien mukaan ryhmämuotoista toimintaa ja sen ohjaamista.

Ohjauksen ja opetuksen ulkopuolinen toiminta

Opiskelija tutustuu ohjaajan tekemään moniammatilliseen yhteistyöhön (esimerkiksi vanhempien, opiskelijahuollon ja muun opiskelijan tuen toimijoiden kanssa sekä muiden viranomaisten, järjestöjen, yritysten tai työelämätahojen kanssa). Hän kirjaa kokemuksia erilaisista ohjattavien tukipalveluista sekä toimintaympäristön työelämäyhteistyöstä, monikulttuuristumisesta ja kansainvälistymisestä.

2.3 AHOT-menettely

Harjoitteluun voidaan soveltaa AHOT-menettelyä perustuen opiskelijan aikaisempaan työkokemukseen ja pedagogisiin opintoihin:

- AHOT aiemman työkokemuksen (päätoiminen) perusteella: Orientoivan harjoittelun voi korvata kokonaan vähintään 6 kk:n työkokemuksella opinto-ohjaajana oppilaitoksessa tai muussa ohjaustyössä. Opiskelija laatii työkokemuksestaan reflektoidun raportin ja osallistuu päätösseminariin.
- AHOT aiempien opettajan pedagogisten opintojen perusteella: Orientoivan harjoittelun voi korvata kokonaan, mikäli opiskelija on suorittanut opettajan pedagogiset opinnot tai vähintään kaksi niihin kuuluvaa harjoittelua.

3. Ohjaus ja palaute

Ennen harjoittelua:

Harjoittelun ohjaaja ja opiskelija käyvät ennen harjoittelua läpi orientoivan harjoittelun osaamistavoitteet sekä niitä tarkentavat opiskelijan omat henkilökohtaiset tavoitteet, jotka opiskelija kirjaa portfolioonsa. Samalla suunnitellaan harjoittelun keskeisten teema-alueiden ajoitus ja toteutus ottaen huomioon harjoittelupaikan toimintaympäristö.

Harjoittelun aikainen perehdytys/ohjaus/palaute:

Harjoittelun ohjaaja perehdyttää opiskelijaa ohjaustyöhön ja ohjaajan työtehtäviin, seuraa opiskelijan toimintaa ja antaa palautetta. Harjoittelun päätteeksi käytävässä palaute- ja arviointikeskustelussa ohjaaja ja opiskelija kokoavat harjoittelun kulun, asetettujen tavoitteiden toteutumisen ja opiskelijan kehittymisen harjoittelun aikana.

4. Raportointi

Opiskelija tekee harjoitteluun liittyvät tehtävät ja liittää ne osaksi harjoittelun portfolioa. Portfoliotyöskentelystä annetaan erillinen ohjeistus.

5. Harjoittelun arviointi

5.1 Harjoittelun hyväksyminen

Arviointi rakentuu yhteistoiminnallisesti opiskelijan itsearvioinnista ja ohjaajan arvioinnista. Myös harjoittelun sisällöllisten (tavoitteiden saavuttaminen ja yksilöllinen kehittyminen) ja määrällisten (oppimistehtävät, harjoittelutunnit) kriteerien on täyttyvä, jotta harjoittelu on hyväksytysti suoritettu. Sairaus- yms. ennakoimattomissa tilanteissa harjoittelusuunnitelmaa eriytetään yksilöllisesti, jolloin asiasta sovitaan harjoittelun vastuuopettajan kanssa.

Arvosteluperusteet:

Aktiivinen osallistuminen harjoittelupaikan toimintaan, opetus- tai ohjaustuokioiden suunnittelu ja toteuttaminen, havainnointi- ja seurantatehtävät sekä muut portfoliotyöskentelyyn liittyvät tehtävät.

Harjoittelu arvioidaan asteikolla hyväksytty–hylätty. Hylätty arvosana (täydennettävä) on mahdollista korottaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman perusteella. Mikäli havaitaan, ettei opiskelija näytä saavuttavan harjoittelujaksolle asetettuja tavoitteita harjoittelusuunnitelman mukaisesti, ohjaajan toivotaan ottavan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteyttä koulutuksen vastuuopettajaan. Mahdollisesta harjoittelun täydentämisestä tai hylkäämisestä päätetään yhteisesti opiskelijan, ohjaajan sekä harjoittelusta vastaavan yliopiston opettajan kanssa. Osana portfoliotyöskentelyä opiskelijan tekee harjoittelustaan kokoavan loppuarvioinnin, jossa hän tarkastelee oppimistaan ja kehittymistään suhteessa harjoittelun osaamistavoitteisiin, omiin henkilökohtaisiin tavoitteisiinsa sekä ohjausalan kompetensseihin. Harjoittelun ohjaaja ilmoittaa arviointinsa Ohjauksen koulutuksen amanuenssille sähköisellä arviointilomakkeella. Harjoittelun vastuuopettaja hyväksyy harjoitteluun liittyvät oppimistehtävät sekä portfolion ja antaa opiskelijalle suoritusmerkinnän harjoittelusta.

5.2 Orientoivan harjoittelun arviointikriteerit

Arviointikriteerit	Hylätty	Hyväksytty
Työ- ja harjoitteluorientaatio	Opiskelija on heikosti sitoutunut harjoitteluun sekä asennoituu siihen suorituskeskeisesti ja muodollisesti.	Opiskelija sitoutuu harjoitteluun kokonaisvaltaisesti ja vastuullisesti pyrkien oppimaan uutta ja kehittymään ammatillisesti. Hän on motivoitunut ja pyrkii määrätietoisesti harjoittelun tavoitteisiin.

Oppimista, opettamista ja ohjausta koskevien ennakkokäsitysten ja kokemusten reflektiivinen pohdinta.	Opiskelija ei tiedosta eikä osaa arvioida toimintansa taustalla olevia arvoja, asenteita ja ennakkokäsityksiä. Opiskelijalla on vaikeuksia kuvata pedagogista ja didaktista ajatteluaan. Reflektointitaidoissa on selkeitä puutteita.	Opiskelija osaa pohtia ja analysoida oman toimintansa taustalla olevia arvoja, asenteita ja olettamuksia. Opiskelija tutkii pedagogista ja didaktista ajatteluaan yhdistämällä oman toiminnan sekä kokemusten arvioinnin oppimiseen.
Ohjaajan työtehtävien hahmottaminen ja harjoittelupaikan kuvaaminen ohjaus- ja oppimisympäristönä	Opiskelija ei osaa jäsentää tai jäsentää suppeasti ohjaajan työtä ja harjoittelupaikan toimintaa. Hänen ymmärryksensä ohjaajan työtehtävistä ja ohjausympäristöstä on kapea-alainen.	Opiskelija osaa kuvata kokonaisvaltaisesti ohjaajan työnkuvan kyseisessä ohjaus- ja oppimisympäristössä. Hän ymmärtää ja osaa analysoida ohjaajan työtehtävien moninaisuutta sekä niihin liittyviä osaamisvaatimuksia. Opiskelija tunnistaa ja osaa kuvata harjoittelupaikan fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia toimintaympäristöjä sekä moninaisia oppimisympäristöjä.
Erilaisten ja eri-ikäisten ihmisten oppimisen ja toimijuuden tunnuspiirteiden tunnistaminen.	Opiskelija ei tunnista tai tunnistaa heikosti ohjattavien oppimisen ja toimijuuden tunnuspiirteitä sekä oppimiseen ja oppimistilanteisiin vaikuttavia tekijöitä.	Opiskelija tunnistaa, pohtii ja analysoi ohjattavien yksilöllisiä oppimisen ja toimijuuden mahdollisuuksia ja puitteita sekä oppimiseen ja oppimistilanteisiin vaikuttavia tekijöitä.
Oman pohdinnan liittäminen teoreettisiin näkökulmiin ja henkilökohtaisen käyttöteorian kehittämiseen.	Opiskelija ei näe kokemustensa käsitystensä yhteyttä teoreettisiin näkökulmiin eikä ohjausosaamisensa kehittymiseen.	Opiskelija tarkastelee ja reflektoi kokemuksiaan ja käsityksiään teoreettisten näkökulmien kautta ja suhteessa oman ohjausosaamisensa kehittymiseen. Hän osaa asettaa uusia tavoitteita ohjausosaamisensa kehittymisen tueksi tuleviin harjoitteluihin.

6. Harjoittelun kuormittavuus

Kontaktiopetus	53 t
Osallistuminen harjoittelupaikan toimintaan <ul style="list-style-type: none"> • perehtyminen harjoittelun toimintaympäristöön ja ohjaustoimintaan sekä ohjaajan erilaisiin työtehtäviin • ohjaus- ja opetustyön seuraaminen (yksilö-, pienryhmä- ja luokkamuotoinen) • ohjaustyöhön liittyvät tehtävät (havainnointi, haastattelu, seuranta yms.) • arviointi- ja palautekeskustelut ohjaajan kanssa • harjoittelupaikassa saatu ohjaus 	45 t
Aloitus- ja päätösseminaarit	8 t
Itsenäinen työskentely (ryhmätyöskentely)	28 t
Ennakkotehtävä, muut kirjalliset tehtävät, suunnittelu ja portfoliotyöskentely	
Yhteensä	81 t

Aikuisopettajan pedagogiset opinnot: Orientoivan harjoittelun (H1, 3 op) toteutusohje

Orientoivaan harjoitteluun osallistumisen edellytykset

Ennen harjoittelun alkamista jokaisen opiskelijan on esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote. Aikuisopettajan pedagogisten opintojen opiskelijat esittävät otteen Matti Meriläiselle.

Ohjeet löytyvät Aikuisopettajan pedagogisten opintojen Moodlesta kohdasta:

Harjoitteluohjeita "päähkinänkuoressa"

Linkki Suomi.fi sivulle:

<https://www.suomi.fi/palvelut/rikostaustaote-lasten-kanssa-toimivalle-opiskelijalle-oikeusrekisterikeskus/806eb842-c8bd-4738-8573-019e6373892d>

1. Orientoivan harjoittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Orientoivassa harjoittelussa opiskelija tutustuu kokonaisvaltaisesti harjoitteluoppilaitokseen sekä opettajien ja opiskelijoiden toimintaan. Harjoittelun kuuluu opetuksen ja opiskelun seuraamista ja analysointia sekä mahdollisesti apuopettajana toimimista. Harjoittelu tehdään opiskelijan valitsemassa oppilaitoksessa *oman pääaineen opetuksessa*.

Orientoivan harjoittelun suoritettuaan opiskelija osaa:

- pohtia reflektiivisesti kasvatusta, oppimista ja opettamista tai ohjausta koskevia asenteitaan ja ennakkokäsityksiään
- tarkastella ja kuvata kasvattajan, opettajan tai ohjaajan työtehtäviä ja harjoittelupaikkaa toiminta- ja oppimisympäristönä
- tunnistaa erilaisten ja eri-ikäisten ihmisten oppimisen ja toimijuuden tunnuspiirteitä
- liittää pohdintansa teoreettisiin näkökulmiin ja oman pedagogisen käyttöteoriansa kehittämiseen

Orientoiva harjoittelu suoritetaan samanaikaisesti opintojakson Orientoituminen kasvatus- ja koulutuslalle (2 op, 2310212) kanssa. Nämä opintojaksot muodostavat yhdessä Toimijana kasvatus- ja koulutuslalla (5 op) kokonaisuuden.

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

Orientoivan harjoittelun pääpaino on opettajan työhön ja oppilaitosyhteisöön tutustumisessa sekä opetuksen havainnoinnissa ja analysoinnissa. Mahdollisimman monipuolisen kokonaiskuvan saamiseksi on suositeltavaa seurata oman pääaineen opetuksen lisäksi myös muiden aineiden opetusta. Halutessaan opiskelija voi orientoivan harjoittelun aikana suunnitella ja toteuttaa pieniä opetustuokioita, esimerkiksi yhdessä ohjaavan opettajan kanssa.

Orientoivan harjoittelun sisältö koostuu seuraavista aiheista:

- opettajan tai ohjaajan työn kokonaiskuva
- harjoittelupaikka turvallisena yksilön osallisuutta tukevana toimintaympäristönä
- kasvatuksen, opetuksen tai ohjauksen tavoitteellinen havainnointi
- toimintaohjeessa mainitut koulutuskohtaiset tehtävät (ks. 2.2 Harjoittelun suorittaminen)

Harjoittelua on mahdollista eriyttää opiskelijan yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti. Opiskelija vastaa siitä, että hän keskustelee harjoittelun tavoitteista yhdessä harjoitteluoppilaitoksen ohjaavan opettajan kanssa ennen harjoittelun alkamista. Opiskelija ja ohjaava opettaja kirjaavat täsmennetyt tavoitteet harjoittelusuunnitelmaan. Siihen kirjataan, mitä harjoittelija käytännössä tekee harjoittelun aikana asetetut tavoitteet saavuttaakseen. Harjoitteluoppilaitoksen ohjaava opettaja vahvistaa suunnitelman allekirjoituksellaan.

2.2 Harjoittelun suorittaminen

Orientoivaan harjoitteluun sisältyy kontaktiopetusta 16 t (alkuseminaari 2 t, väliseminaarit 9 t ja loppuseminaari 5 t), varsinaista harjoittelua 35 t ja itsenäistä työskentelyä 30 t. Laskennallinen työmäärä on yhteensä 81 tuntia. Osaan opintojaksoa on mahdollista soveltaa AHOT-menettelyä, johon löytyvät ohjeet tiedekunnan AHOT-ohjeesta (ks. Aikuisopettajan pedagogisten opintojen Moodle).

Orientoivan harjoittelun aikana opiskelija:

- etsii harjoittelupaikan ja hyväksyttää sen ja ohjaajan yliopiston ohjaavalla opettajalla
- hakee harjoitteluoppilaitoksen hyväksynnän harjoittelulle ohjaavalta opettajalta (opettaja hyväksyttää ohjaustyön esimiehellään/rehtorilla). Linkki sähköiseen lomakkeeseen: [Suostumus aikuisopettajan pedagogisten opintojen harjoittelun ohjaajaksi](#)
- esittää yliopiston ohjaavalla opettajalla Matti Meriläiselle rikostaustaotteen, mikäli oppilaitoksessa on alaikäisiä opiskelijoita
- opiskelija ja harjoitteluoppilaitoksen ohjaava opettaja laativat yhdessä opiskelijan henkilökohtaisen harjoittelusuunnitelman, johon kirjataan harjoittelun täsmennetyt tavoitteet ja mitä harjoittelija käytännössä tekee harjoittelun aikana asetetut tavoitteet saavuttaakseen: [Liite 4 Harjoittelusuunnitelmalomake](#)
- perehtyy monipuolisesti opettajan työhön ja oppilaitosyhteisöön
- havainnoi ja analysoi opetusta
- osallistuu seminaariopetukseen, joka liittyy oppilaitosharjoitteluun
- tekee harjoitteluun nivoutuvat ammatillisen kasvun portfoliotehävät
- kirjoittaa harjoittelun loputtua harjoitteluraportin ja toimittaa sen harjoitteluoppilaitoksen ohjaavalle opettajalle ja yliopiston ohjaavalle opettajalle
- käy loppukeskustelun harjoitteluoppilaitoksen ohjaavan opettajan kanssa
- käy loppukeskustelun yliopiston ohjaavan opettajan kanssa

3. Ohjaus ja palaute

3.1 Kasvatustieteen ja aikuiskasvatustieteen vastuopettajien antama ohjaus

Ennen orientoivan harjoittelun ja seminaarien aloittamista opetusharjoittelun vastuopettajat järjestävät infotilaisuuden, jossa käsitellään pedagogisten opintojen tavoitteita ja sisältöjä (opintojaksoja). Samalla esitellään mahdollisia harjoittelupaikkoja ja harjoitteluihin liittyviä käytäntöjä. Tämän jälkeen opiskelija hankkii itse harjoittelupaikkansa.

Vastuopettajat järjestävät harjoitteluun liittyvän seminaariopetuksen. Alkuseminaarissa (2 t) aloitetaan harjoittelujakson suunnittelu, käydään läpi harjoitteluun kuuluvien tehtävien suorittaminen verkko- ja portfoliotyöskentelyineen ja täsmennetään yhdessä seminaarien sisältä ja aikataulus.

Seminaariopetuksen lisäksi jokaista opiskelijaa varten on laskennallisesti varattu kolme (3) tuntia henkilökohtaiseen ohjaukseen. Se kattaa harjoittelupaikkojen hakemiseen ja lupakäytäntöihin liittyvän neuvonnan, harjoittelun aikana tarvittavan ohjauksen ja loppukeskustelun. Lisäksi opetusharjoittelujen vastuopettajat käyvät seuraamassa jokaisen opiskelijan opetusta vähintään kerran harjoittelujen aikana. Opetuksen seuraamiseen on varattu neljä tuntia (4) jokaista opiskelijaa kohti.

3.2 Harjoittelupaikassa annettava ohjaus

Harjoitteluoppilaitoksen ohjaavan opettajan on oltava pedagogisesti pätevä ja hänellä on oltava suoritettuna aineopinnot opetettavasta aineesta. Ohjaavalla opettajalla on oltava vähintään kaksi vuotta opetuskokemusta.

Ohjaava opettaja:

- järjestää alkukeskustelun, jossa opettaja ja opiskelija tarkentavat yhdessä harjoittelun tavoitteet ja kirjaavat harjoittelusuunnitelmaan, mitä harjoittelija tekee harjoittelun aikana: [Liite 4 Harjoittelusuunnitelmalomake](#)
- hyväksyy allekirjoituksellaan harjoittelusuunnitelman
- auttaa ja ohjaa opiskelijaa tämän tehtävien suorittamisessa:
 - tutustuminen oppilaitokseen, sen henkilökuntaan, opiskelijoihin ja opetussuunnitelmaan

- perehtyminen opettajan työtehtäviin
- opetuksen seuraaminen ja havainnointi
- mahdolliset opetustehtävät
- keskustelee esimerkiksi seurattavien tuntien jälkeen opiskelijan kanssa opiskelijan havainnoista
- jos opiskelijalla on opetustehtäviä, antaa palautetta
- järjestää harjoittelun päätyttyä loppukeskustelun, jossa käsitellään harjoittelun tavoitteiden toteutumista, opiskelijan ja opettajan kokemuksia harjoittelusta sekä opiskelijan havaintoja oppilaitoksesta ja opettajan työstä; loppukeskustelu pohjautuu opiskelijan palauttamaan harjoitteluraporttiin
- arvioi harjoittelun: [Liite 5 Arviointilomake](#)
- lähettää arviointi- ja palkkionmaksulomakkeen yliopiston ohjaavalle opettajalle (harjoittelija toimittaa erikseen palkkionmaksuohjeet ja lomakkeen)

4. Raportointi

Opetusharjoittelun päätyttyä opiskelija kirjoittaa harjoitteluraportin ja toimittaa sen harjoitteluoppilaitoksen ohjaavalle opettajalle ja yliopiston ohjaavalle opettajalle. Raportointiohjeet löytyvät ammatillisen kasvun portfolioista: ks. Aikuispedagogisten opintojen Moodle.

5. Orientoivan harjoittelun arviointi

5.1. Harjoittelun hyväksyminen

Orientoiva harjoittelu arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty suhteessa harjoittelujaksolle asetettuihin osaamistavoitteisiin. Arviointi perustuu siihen, miten opiskelija on työskennellyt tavoitteiden saavuttamiseksi ja miten hän on näiden tavoitteiden suunnassa kehittynyt. Arviointiperusteet ovat ensisijaisesti laadullisia, mutta myös määrälliset puutteet voivat olla esteenä harjoittelusuorituksen hyväksymiselle (ks. 5.2 opetusharjoittelujen yleiset arviointikriteerit).

Oppilaitosharjoittelun hyväksyy oppilaitoksen nimetty ohjaaja ja koko opintojakson (Orientoiva harjoittelu 2310213) siitä vastaava yliopiston opettaja. Mikäli harjoittelun kuluessa arvosteluksi näyttäisi tulevan hylätty, toivotaan harjoittelupaikan ohjaajan ottavan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yliopiston vastuupettajaan. Harjoittelupaikan ohjaaja antaa arviointinsa perehdyttyään opiskelijan loppuraporttiin ja käytyään hänen kanssaan loppukeskustelun. Arviointi annetaan kirjallisesti arviointilomakkeella, joka lähetetään oppiaineen vastuupettajalle.

Yliopiston vastuupettaja perehtyy opiskelijan loppuraporttiin ja käy hänen kanssaan loppukeskustelun. Perehdyttyään harjoitteluoppilaitoksen ohjaajan antamaan arviointiin hän antaa opintojakson suoritusmerkinnän.

Opetusharjoittelija osoittaa harjoittelusta laatimassaan raportissa

- saavuttaneensa jaksolle asetetut keskeiset tavoitteet
- kykenevänsä harjoittelukokemustensa monipuoliseen ja kehittävään tarkasteluun
- kykenevänsä harjoittelujaksolle asettamiensa tavoitteiden relevanttiin arviointiin

5.2. Opetusharjoittelujen yleiset arviointikriteerit

Arviointikriteerit	Osaamista täydennettävä	Harjoittelu on hyväksytty
Työ- ja harjoittelu-orientaatio	<ul style="list-style-type: none"> - opiskelijan sitoutumisessa on puutteita - opiskelijan motivaatio on ulkokohtaista - opiskelija ei osoita kiinnostusta opettajan työtä tai oppilaitoksen toimintaa kohtaan 	<ul style="list-style-type: none"> - opiskelija on sitoutunut harjoitteluun - opiskelija on sisäisesti motivoitunut - opiskelija osoittaa toiminnallaan olevansa kiinnostunut opettajan työstä ja oppilaitoksen toiminnasta

Sisältötieto ja tavoitteisuus	- opetettavan aineen sisällönhallinta puutteellinen - tavoitteenasettelussa ongelmia, esim. opettajajohtoisyyden tai sisältölähtöisyyden korostuminen	- opetettavan aineen sisällönhallinta hyvä - osaa asettaa oppimistavoitteita suhteessa opiskelijaryhmän valmiuksiin ja tarpeisiin (=oppijalähtöisyys)
Opetuksen suunnittelu ja toteutus	- suunnittelu ei kytkeydy opetussuunnitelmaan - valitut opetusmenetelmät eivät tue oppimista eivätkä ole suhteessa opetettaviin sisältöihin - opiskelija ei kykene ottamaan huomioon oppijoiden erilaisuutta ja erilaisia oppimistarpeita	- opetuksen suunnittelu on suhteessa opetussuunnitelmaan - valitut opetusmenetelmät ovat linjassa oppimistavoitteiden ja opetettavien sisältöjen suhteen - opiskelija ottaa huomioon oppijoiden erilaisuuden ja tukee mahdollisuuksien mukaan yksilöllistä oppimista
Opetuksen ja oppimisen arviointi	- ei hallitse arviointimenetelmiä, arviointi ei ole linjassa oppimistavoitteiden ja -sisältöjen kanssa - ei hahmota arvioinnin merkitystä ja erilaisia tehtäviä osana opetus- ja oppimisprosessia	- osaa soveltaa erilaisia arviointimenetelmiä käytännössä - ymmärtää arvioinnin merkityksen osana opetus- ja oppimisprosessia - hahmottaa arvioinnin erilaiset tehtävät
Yhteistyö ja vuorovaikutus	- puutteelliset halut ja taidot yhteistyöhön - ongelmia ryhmän ohjaustaidoissa	- kykenee yhteistyöhön oppilaitoksen henkilökunnan kanssa - hallitsee ryhmäohjaustaidot ja kykenee luomaan oppimista edistävän sosiaalisen ilmapiirin
Ammatillisen kasvun portfoliotyöskentely	- opiskelija ei osoita kehittymishalukkuutta - opiskelija ei kykene realistiseen itsearviointiin	- opiskelija pyrkii tietoisesti kehittämään ammatillista osaamistaan, myös teoreettista tietoa hyödyntäen - opiskelija arvioi realistisesti toimintaansa ja itseään opettajana - opiskelija tunnistaa ja ymmärtää sekä mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon opettajan työn eettisiä kysymyksiä

6. Harjoittelun kuormittavuus

Orientoivan harjoittelun kuormittavuus koostuu kontaktiopetuksesta (16 t), varsinaisesta harjoittelusta (35 t) ja itsenäisestä työskentelystä (27 t). Harjoitteluun varattu laskennallinen työmäärä on yhteensä 81 tuntia (ks. taulukko).

Orientoivan harjoittelun ohjeellinen kuormittavuus 3 OP = 3 X 27H = 81 TUNTIA	
Kontaktiopetus 54 t	
Seminaariopetus ja ohjaus 19 t	
-alkuseminaari	2 t
-väliseminaarit	9 t
-loppuseminaari	5 t
-henkilökohtainen ohjaus yliopistolla	3 t
Harjoittelu 35 t	
-oppilaitokseen, opettajiin ja opiskelijoihin tutustuminen	10 t
-opetuksen seuraaminen	15 t

-apuopettajana toimiminen	5 t
-henkilökohtainen ohjaus harjoitteluoppilaitoksessa	5 t
Itsenäinen työskentely 27 t	
-oppituntien suunnittelu	5 t
-harjoittelupaikan etsiminen, portfoliotehtävien tekeminen ja harjoitteluraportin kirjoittaminen	22 t

Varhaiskasvatuksen erityisopettajan maisteriopinnot, orientoiva harjoittelu (H1, 3 op)

VEO-KM (varhaiskasvatuksen erityisopettajan maisteriopinnot)

Orientoivaan harjoitteluun osallistumisen edellytykset

3. Suoritetaan **samanaikaisesti, saman lukuvuoden aikana** opintojakson **Orientoituminen kasvatus- ja koulutusallalle (2 op) kanssa**. Opintojaksot muodostavat yhdessä kokonaisuuden **Toimijana kasvatusallalla (5 op)**.
4. Opiskelijan on **esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote Filosofisen tiedekunnan ohjeiden mukaisesti**, pääsääntöisesti kerran kandidaatti- ja kerran maisterivaiheessa ennen harjoittelun alkamista, mikäli harjoittelussa toimitaan alaikäisten kanssa. Rikostaustaote toimitetaan erityisopettajien koulutuksen amanuensille Jenna Tuonoselle .

Linkki oikeusrekisterikeskuksen sivulle:

<http://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/asiakaspalvelu/rekisteritotteetjatodistukset/rikosrekisteri/rikostaustaote.html>

1. Harjoittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Orientoiva harjoittelu on ensimmäinen harjoittelu, jonka aikana opiskelija perehtyy ohjatusti opetukseen perusopetuksessa. Harjoittelu toteutetaan **opiskelijan valinnan mukaan** perusopetuksessa joko ala- tai yläkoulussa tai yhtenäiskoulussa vuosiluokilla 1-9. Harjoittelu suoritetaan syyslukukaudella tai kevään H1 –jakson loppuun mennessä. Huomioi tämä harjoittelun aikataulua suunnitellessasi.

Opintojakson **osaamistavoitteet**:

Harjoittelun suoritettuaan opiskelija osaa

- tarkastella ja kuvata kasvattajan, opettajan tai ohjaajan työtehtäviä ja harjoittelupaikkaa toiminta- ja oppimisympäristönä
- tunnistaa erilaisten ja eri-ikäisten ihmisten oppimisen ja toimijuuden tunnuspiirteitä
- pohtia reflektiivisesti kasvatukseen, oppimiseen ja opettamiseen tai ohjaukseen liittyviä näkemyksiään ja kokemuksiaan
- liittää pohdintansa teoreettisiin näkökulmiin ja henkilökohtaisen pedagogisen käyttöteorian kehittämiseen.

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

Orientoivan harjoittelun sisältönä on:

- opettajan työn kokonaiskuva
- harjoittelupaikka turvallisena yksilön osallisuutta tukevana toimintaympäristönä
- kasvatuksen, opetuksen tai ohjauksen tavoitteellinen havainnointi
- toteutusohjeessa mainitut koulutuskohtaiset tehtävät.

Harjoittelu (3 op) käynnistyy aloitustilaisuudessa (2 h), jossa käydään läpi harjoitteluun liittyvä toteutusta tarkentava ohjeistus. Harjoittelun päätyttyä on yhteinen päätöstilaisuus (3 h), jossa jaetaan harjoittelukokemuksia sekä tarkastellaan oman osaamisen kehittymistä.

2.2 Harjoittelun suorittaminen

Orientoivassa harjoittelussa opiskelija tutustuu opettajan työn kokonaiskuvaan ja harjoittelupaikkaan toimintaympäristönä sekä osallistuu sen toimintaan kokonaisvaltaisesti. Orientoivaan harjoitteluun kuuluu oppimistehtävinä opetuksen systemaattista ja tavoitteellista havainnointia. Harjoitteluun sisältyy oppimis-, ohjaus- tai toimintatuokioiden suunnittelua, toteuttamista ja arviointia, tutustumista tieto- ja viestintäteknologian käyttöön harjoittelupaikassa sekä oman oppimisen/osaamisen kehittymisen pohtimista ja arviointia osana portfolio työskentelyä/pedagogista päiväkirjaa.

Harjoitteluun sisältyy osallistuminen harjoittelupaikan toimintaan osallistumista (48 h), aloitus- ja päätöstilaisuudet (5 h), itsenäistä työskentelyä (mm. suunnittelua, harjoittelun raportointia, yhteisiä harjoittelun seurantatehtäviä, portfolio työskentelyä pedagogisen päiväkirjan avulla; 28 h). Harjoittelupaikan toimintaan osallistuminen sisältää: opetuksen seuraamista ja seurantatehtävien tekoa, havainnointia, koulun toimintaan tutustumista ja omaa opetusta (5h) suunnitellun yksilöllisen aikataulun mukaisesti. Opiskelija laatii opetustuokiosta kirjallisen suunnitelman, joka toimitetaan ohjaavalle opettajalle sovittuun määräaikaan mennessä. Hyväksytty suunnitelma on edellytys opetustuokioiden pitämiseksi. Opetustuokiota voi pitää yksin, tai yhdessä opiskelijatoverin/ ohjaavan opettajan kanssa.

Oppimistehtävät

A) Ennakkotehtävä

- Ennakkotehtävänä opiskelija tutustuu harjoittelupaikkaansa etukäteen. Hän tutustuu harjoittelupaikan nettisivuihin ja mahdolliseen opetus- tai toimintasuunnitelmaan sekä ohjauksen osuuteen ja erityispiirteisiin.
- Opiskelija kirjaa portfolioonsa/pedagogiseen päiväkirjaansa omia tavoitteitaan harjoittelun pohjaksi.

B) Seurantatehtävät harjoittelun aikana

1. Opetuksen seuraaminen

Oppitunteja, opettajan toimintaa ja oppilaiden toimintaa oppituntien aikana seurataan seuraavien tarkentavien kysymysten avulla. Pedagogiseen päiväkirjaan kannattaa kirjata oheisia asioita, joista harjoittelun raportointi koostuu. Käytä kunkin aihealueen seuraamiseen vähintään kaksi oppituntia tai opetustuokiota.

Opetus ja oppitunnin kokonaisuus

Tarkkaile tunnin rakennetta ja kuvaile sitä seuraavasti:

- Mistä eri vaiheista oppitunti koostuu? Mitä opetusmenetelmiä ja työtapoja tunnilla käytetään? Mitkä asiat näyttävät sinulle tunnin tavoitteina? Miten oppimisteoreettiset painotukset (behaviorismi, konstruktivisti, kognitiivinen) näkyvät oppitunnissa?
- Miten oppilaiden ikätaso huomioidaan? Miten opetusta eriytetään?

- Millaisia kasvatuksellisia haasteita (työrauha-asiat, riitatilanteet, ristiriidat, välituntitilanteiden selvittelyt ym.) oppitunnilla ilmeni ja kuinka ne ratkaistiin?

2. Opettajan toiminta

Kiinnitä huomiotasi opettajan luokahuonevuorovaikutukseen

- Miten opettaja puhuu? (puheen prosodia ym., yleiskieli, murre, intonaatio, puheen voimakkuus, monisanaisuus, vastavuoroisuus)

- Millaista nonverbaalia viestintää huomaat?

- Miten opettaja huomioi oppilaiden yksilöllisyyden vuorovaikutuksessaan?

- Millaisia vastauksia voidaan antaa opettajan kysymyksiin? (kyllä/ei, käsite, selitys...), Rakentuuko kysymyksistä ketjuja eli johtaako oppilaan vastaus seuraavaan kysymykseen? Kuinka paljon opettaja antaa tilaa oppilaan kysymyksille?

Esimerkki luokan vuorovaikutuksen ja oppilaiden seuraamiseen

Kommunikaatiokartta

1. piirrä pohjapiirros luokasta
2. nimeä piirrokseen luokan kalusteet
3. sijoita oppilaat istumaan omille paikoilleen
4. nimeä oppilas piirrokseen esim. kahden etukirjaimen mukaan (Ka = Kalle jne.)
5. sijoita myös opettaja karttaan
6. vedä nuoli puhujasta puhuteltavaan
7. voit merkitä nuoleen kommunikoinnin luonteen kuvauksia (esim. kysymys, vastaus, repliikki, huuto, häirintä jne.)
8. nuolen mallia muuttamalla saat esille myös ”tunteita”: tavallinen, aggressiivinen, lempeä, kannustava jne.

•tunnin päätyttyä saat selville: miten kommunikointi luokassa suuntautui / keskittyi? kuka ”hallitsi” kenttää? kuka jäi paitsioon?

•tarkastele:

oppilas vs. oppilas

oppilas vs. opettaja

opettaja vs. oppilas

tunnin eri vaiheita

Havainnoi opettajan ohjeistusta, organisointia ja havainnollistamista

- Miten opettaja antaa ohjeet? Miten opettaja huomioi monikanavaisuuden ohjeita antaessaan?

- Mieti, miksi oppilaiden oli helppo/vaikea ymmärtää ohjeita?

- Miten opettaja havainnollistaa opetettavaa asiaa tai ohjeiden antoa? Kuvaa miten havainnollistamista (esim. materiaalit, välineet, demonstraatio, taulutyö, dokumenttikamera) käytetään opetuksen ja opiskelun tukena.

- Miten opettaja huomioi oppilaiden ikätason?

Lisäksi: Seuraa opettajan työtä harjoittelujakson aikana kokonaisuutena. Jäsentele opettajan opetus ja muut työtehtävät havaintojesi pohjalta miellekartaksi.

3. Oppilaan toiminta

Oppilaiden motivointi

- Miten aiheeseen johdatellaan tai millä tavalla kiinnostus herätetään? Miten opetettava asia kiinnitetään oppilaiden kokemusmaailmaan? Miten oppilaita aktivoidaan tunnin aikana? Miten oppilaita osallistetaan tunnin aikana? Miten mielenkiintoa pidetään yllä?

Oppilaiden taito opiskella ja työskennellä sekä taito säädellä opiskeluaan ja työskentelyään

- Kuinka itsenäinen opiskelu onnistuu eri oppilailla? Kiinnitä huomiosi itseohjautuvuuteen.
- Miten yhteistoiminnallinen oppiminen onnistuu? Miten työskennellään ryhmässä?
- Millä tavalla oppilaiden tiedolliset ja taidolliset erot näyttäytyvät opiskelun kuluessa?
- Kuinka lisääntyvä ymmärrys opiskeltavasta asiasta näkyy oppitunnilla tai yksittäisen oppilaan toiminnassa?
- Mitkä oppilaiden sanalliset tai sanattomat viestit kertovat opettajalle tai sinulle oppilaiden epävarmuudesta tai osaamisesta?
- Millä tavoin oppilaat tuovat esiin vahvuuksiaan?

Lisäksi: Valitse luokasta yksi oppilas nimikko-oppilaaksesi ja perustele valintasi. Seuraa oppilasta yhden koulupäivän ajan ja kirjaa havaintoja oppilaan työskentelystä, käyttäytymisestä ja sosiaalista suhteista. Haastattele lisäksi oppilasta ja selvitä lapsen toimintaa myös kouluajan ulkopuolella (esim. läksyt, harrastukset, kaverisuhteet, arkirytmi) sekä käsitystä itsestä oppijana.

C) Oman kehittymisen reflektointi

Lue opintojakson alussa tekemäsi ennakkotehtävä ja seurantatehtävät. Pohdi lopputehtävässä oppimistasi Orientoivan harjoittelun aikana:

- mitä olet oppinut itsestäsi tämän opintojakson aikana,
- mitä olet oppinut opettajan ja oppilaan välisestä vuorovaikutuksesta,
- mitä olet oppinut oppilaiden välisestä vuorovaikutuksesta entä opettajien välisestä vuorovaikutuksesta,
- mitä olet oppinut opettajaopiskelijoiden välisestä vuorovaikutuksesta,
- mitä olet oppinut tutkimuksen merkityksestä opettajuudelle,
- miten opintojakso muutti ajatteluasi opettajuudesta ja itsestäsi opettajana,
- mikä on tärkein tällä opintojaksolla oppimasi asia tulevan opettajuutesi kannalta

3. Ohjaus ja palaute

Ennen harjoittelua:

Harjoittelun ohjaava opettaja ja opiskelija käyvät ennen harjoittelua läpi orientoivan harjoittelun osaamistavoitteet sekä niitä tarkentavat opiskelijan omat henkilökohtaiset tavoitteet, jotka opiskelija

kirjaa portfolioonsa. Samalla suunnitellaan harjoittelun keskeisten teema-alueiden ajoitus ja toteutus ottaen huomioon harjoittelupaikan toimintaympäristö.

Harjoittelun aikainen perehdytys/ohjaus/palautte:

Harjoittelun ohjaaja perehdyttää opiskelijaa ohjaustyöhön ja ohjaajan työtehtäviin, seuraa opiskelijan toimintaa ja antaa palautetta. Harjoittelun päätteeksi käytävässä palaute- ja arviointikeskustelussa ohjaaja ja opiskelija kokoavat harjoittelun kulun, asetettujen tavoitteiden toteutumisen ja opiskelijan kehittymisen harjoittelun aikana. Ohjaavalle opettajalle maksetaan ohjauspalkkiota kahdesta tunnista (2 h).

4. Raportointi

Opiskelija tekee harjoitteluun liittyvät tehtävät ja liittää ne osaksi harjoittelun portfolioa/pedagogista päiväkirjaansa. Päiväkirja (sivumäärä ja muoto on opiskelijan päätettävissä) palautetaan Orientoivan harjoittelun päätöstilaisuudessa yliopiston opettajalle. Opiskelija hyödyntää omaa pedagogista päiväkirjaansa Orientoituminen kasvatus- ja koulutusosalalle pienryhmäharjoituksissa soveltuvin osin.

5. Harjoittelun arviointi

5.1 Harjoittelun hyväksyminen

Arviointi rakentuu yhteistoiminnallisesti opiskelijan itsearvioinnista ja ohjaajan arvioinnista. Myös harjoittelun sisällöllisten (tavoitteiden saavuttaminen ja yksilöllinen kehittyminen) ja määrällisten (oppimistehtävät, harjoittelutunnit) kriteerien on täytyttävä, jotta harjoittelu on hyväksytyksi suoritettu. Sairaus- yms. ennakoimattomissa tilanteissa harjoittelusuunnitelmaa eriytetään yksilöllisesti, jolloin asiasta sovitaan harjoittelun vastuuopettajan kanssa.

Arvosteluperusteet:

Aktiivinen osallistuminen harjoittelupaikan toimintaan, opetus- tai ohjaustuokioiden suunnittelu ja toteuttaminen, havainnointi- ja seurantatehtävät sekä muut portfoliotyöskentelyyn liittyvät tehtävät.

Harjoittelu arvioidaan asteikolla hyväksytty–hylätty. Hylätty arvosana (täydennettävä) on mahdollista korottaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman perusteella. Mikäli havaitaan, ettei opiskelija näytä saavuttavan harjoittelujaksolle asetettuja tavoitteita harjoittelusuunnitelman mukaisesti, ohjaajan toivotaan ottavan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteyttä koulutuksen vastuuopettajaan. Mahdollisesta harjoittelun täydentämisestä tai hylkäämisestä päätetään yhteisesti opiskelijan, ohjaajan sekä harjoittelusta vastaavan yliopiston opettajan kanssa. Osana portfoliotyöskentelyä opiskelijan tekee harjoittelustaan kokoavan loppuarvioinnin pedagogiseen päiväkirjaan, jossa hän tarkastelee oppimistaan ja kehittymistään suhteessa harjoittelun osaamistavoitteisiin, omiin henkilökohtaisiin tavoitteisiinsa sekä ohjausalan kompetensseihin. Harjoittelun vastuuopettaja hyväksyy harjoitteluun liittyvät oppimistehtävät ja antaa opiskelijalle suoritusmerkinnän harjoittelusta.

5.2 Orientoivan harjoittelun arviointikriteerit

Arviointikriteerit	Hylätty	Hyväksytty
Työ- ja harjoitteluorientaatio	Opiskelija on heikosti sitoutunut harjoitteluun sekä asennoituu siihen suorituskeskeisesti ja muodollisesti.	Opiskelija sitoutuu harjoitteluun kokonaisvaltaisesti ja vastuullisesti pyrkien oppimaan uutta ja kehittymään

		ammattillisesti. Hän on motivoitunut ja pyrkii määrätietoisesti harjoittelun tavoitteisiin.
Oppimista, opettamista ja ohjausta koskevien ennakkokäsitysten ja kokemusten reflektiivinen pohdinta.	Opiskelija ei tiedosta eikä osaa arvioida toimintansa taustalla olevia arvoja, asenteita ja ennakkokäsityksiä. Opiskelijalla on vaikeuksia kuvata pedagogista ja didaktista ajatteluaan. Reflektointitaidoissa on selkeitä puutteita.	Opiskelija osaa pohtia ja analysoida oman toimintansa taustalla olevia arvoja, asenteita ja olettamuksia. Opiskelija tutkii pedagogista ja didaktista ajatteluaan yhdistämällä oman toiminnan sekä kokemusten arvioinnin oppimiseen.
Ohjaajan työtehtävien hahmottaminen ja harjoittelupaikan kuvaaminen ohjaus- ja oppimisympäristönä	Opiskelija ei osaa jäsentää tai jäsentää suppeasti ohjaajan työtä ja harjoittelupaikan toimintaa. Hänen ymmärryksensä ohjaajan työtehtävistä ja ohjausympäristöstä on kapea-alainen.	Opiskelija osaa kuvata kokonaisvaltaisesti ohjaajan työnkuvan kyseisessä ohjaus- ja oppimisympäristössä. Hän ymmärtää ja osaa analysoida ohjaajan työtehtävien moninaisuutta sekä niihin liittyviä osaamisvaatimuksia. Opiskelija tunnistaa ja osaa kuvata harjoittelupaikan fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia toimintaympäristöjä sekä moninaisia oppimisympäristöjä.
Erilaisten ja eri-ikäisten ihmisten oppimisen ja toimijuuden tunnuspiirteiden tunnistaminen.	Opiskelija ei tunnista tai tunnistaa heikosti ohjattavien oppimisen ja toimijuuden tunnuspiirteitä sekä oppimiseen ja oppimistilanteisiin vaikuttavia tekijöitä.	Opiskelija tunnistaa, pohtii ja analysoi ohjattavien yksilöllisiä oppimisen ja toimijuuden mahdollisuuksia ja puitteita sekä oppimiseen ja oppimistilanteisiin vaikuttavia tekijöitä.
Oman pohdinnan liittäminen teoreettisiin näkökulmiin ja henkilökohtaisen käyttöteorian kehittämiseen.	Opiskelija ei näe kokemustensa käsitystensä yhteyttä teoreettisiin näkökulmiin eikä ohjausosaamisensa kehittymiseen.	Opiskelija tarkastelee ja reflektoi kokemuksiinsa ja käsityksiinsä teoreettisten näkökulmien kautta ja suhteessa oman ohjausosaamisensa kehittymiseen. Hän osaa asettaa uusia tavoitteita ohjausosaamisensa kehittymisen tueksi tuleviin harjoitteluihin.

6. Harjoittelun kuormittavuus

Kontaktiopetus	53 t
Osallistuminen harjoittelupaikan toimintaan <ul style="list-style-type: none"> • perehtyminen harjoittelun toimintaympäristöön ja ohjaustoimintaan sekä opettajan erilaisiin työtehtäviin • ohjaus- ja opetustyön seuraaminen (yksilö-, pienryhmä- ja luokkamuotoinen) • ohjaustyöhön liittyvät tehtävät (havainnointi, haastattelu, seuranta yms.) • opetustunnit (5h) 	48 t

<ul style="list-style-type: none"> • arviointi- ja palautekeskustelut ohjaajan kanssa • harjoittelupaikassa saatu ohjaus (2h) 	
Aloitus- ja päätöstilaisuudet	5 t
Itsenäinen työskentely	28 t
Ennakkotehtävä, muut kirjalliset tehtävät, suunnittelu ja portfolio työskentely/pedagoginen päiväkirja	
Yhteensä	81 t

Itä-Suomen yliopistossa harjoitteluohjauksesta **VEO-KM (varhaiskasvatuksen erityisopettajien koulutus)- opiskelijoiden osalta** vastaa lukuvuonna 2020-2021

Helena Laurinkari
helena.laurinkari@uef.fi
Puh. 050 454 2119

3. PERUSTAVA HARJOITTELU, TOTEUTUSOHJEET

Perustavan harjoittelun (7 op) toteutusohje, Varhaiskasvatuksen koulutus

Opintojakson edellytykset

1. Seuraavat opintojaksot tulee olla suoritettuina ennen harjoitteluun pääsyä: **Toimijana kasvatus- ja koulutusallalla (5 op)** ja **Varhaiskasvatuksen pedagogiikka (5 op)**.
2. Opintojakso suoritetaan **samanaikaisesti** opintojakson **Varhaiskasvatuksen arviointi ja suunnittelu 1 (3 op)** kanssa.

1. Perustavan harjoittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Harjoittelun lähtökohdat

Harjoittelupaikat: 0–7-vuotiaiden lasten ryhmät yliopiston harjoittelusopimusten mukaisissa päiväkodeissa tai opiskelijan itse hankkimassa harjoittelupaikassa, joka vastaa harjoittelun vaatimuksia.

Harjoittelu-aika: 1. vuosikurssi, 4. periodi

Harjoittelun laajuus on 7 op, joka tarkoittaa kuutta (6) kalenteriviikkoa eli 30 työpäivää. Päivittäinen harjoittelu-aika päiväkodissa on kuusi (6) tuntia. Kokonaisaika sisältää orientoitumisen, varhaiskasvatuksen suunnitelmien ja arviointien kirjaamisen harjoittelun pedagogiseen työkirjaan, päivittäisen lapsiryhmässä työskentelyn, ohjaavan varhaiskasvatuksen opettajan ohjauksen sekä ohjaavan lehtorin ohjauksen.

Harjoittelusta voi olla poissa ainoastaan sairauden vuoksi. Sairauspoissaolo korvataan kokonaisilla päivillä.

Harjoittelun tavoitteet

Harjoittelun päätyttyä opiskelija

- paikantaa varhaiskasvatuksen opettajan roolin osana moniammatillisen tiimin pedagogista johtajuutta
- osaa havainnoida lapsia, toimintaa ja ympäristöä
- osaa tuottaa, suunnitella, selittää ja arvioida sekä raportoida varhaiskasvatuksen pedagogisen jakson
- osaa havaita ja erotella oman opettajuutensa kehittymisen sekä keskustella siitä toisten kanssa.

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

- Koko päiväkodin, lasten ja lapsiryhmän toiminnan havainnointi.
- Perehtyminen varhaiskasvatuksen yleisiin ja paikallisiin asiakirjoihin ja vuosisuunnitelmiin ja niiden käyttäminen suunnitelmien lähtökohtina.
- Pedagogisen jakson suunnittelu, kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttaminen ja arviointi parin kanssa koulutuksesta saatujen ohjeiden mukaan ja ohjaavan opettajan avustuksella.

- Varhaiskasvatuksen opettajan, parin ja työyhteisön kanssa toimiminen sekä lasten vanhempien ja muiden yhteistyötahojen tapaamisia.
- Oman opettajuuden kehittymisen reflektointi ja uusien tavoitteiden asettaminen.
- Ammatillisen portfolion tehtävät erillisen ohjeen mukaan.

2.2 Harjoittelun suorittaminen

Harjoittelun suorittamiseen kuuluu hyväksyttävä päiväkotiharjoittelu, harjoittelun pedagogisen työkirjan hyväksyty tekeminen sekä osallistuminen ohjaustilanteisiin parin kanssa.

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Opiskelija on vaitiolovelvollinen lapsia ja heidän perheitään koskevista tiedoista. Opiskelijalla on oikeus saada tietoja päiväkotitoiminnasta ja lapsista, oikeus osallistua päiväkodin eri tehtäviin sekä saada päivittäin työstään palautetta. Harjoittelun lopussa opiskelija saa ohjaavalta opettajalta kokonaispalautteen sekä kirjallisen arvioinnin koko harjoittelujaksolta (liite 1). Kokonaisarvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus, tietäminen ja osaaminen, vuorovaikutustaidot sekä vastuullisuus ja eettisyys erillisen ohjeiston mukaisesti (liite 2).

Opiskelijalla on oikeus ruokailua päiväkodissa yliopiston solmiman koulutusyhteistyösopimuksen mukaisesti. Mikäli opiskelija osallistuu ruokailuun, hän maksaa aterian hinnan itse. Yliopiston vakuutus on voimassa myös opetusharjoittelun aikana. Harjoitteluajana opiskelija ei voi toimia sijaisena.

3. Ohjaus ja palaute

Ohjaavan varhaiskasvatuksen opettajan tehtävät

- Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja tai päiväkodin johtaja informoi muuta henkilökuntaa opiskelijoista ja harjoittelun aiheuttamista mahdollisista muutoksista.
- Tutustuttaa opiskelijat päiväkotiyhteisöön ja toimii opiskelijan ammatillisen kasvun kehittäjänä sekä ja ohjaa opiskelijaa ottamaan kontaktia vanhempiin.
- Ohjaa opiskelijaa päivittäin kaikissa tehtävälueissa tavoitteiden saavuttamiseksi.
- On läsnä opiskelijan ohjauksessa sekä tarvittaessa tukee ja auttaa opiskelijaa ohjauksen aikana.
- On vastuussa lapsiryhmästä myös harjoittelun aikana. Siksi hänen tulee pyrkiä toimimaan siten, ettei opettajan ja lapsiryhmän kontakti heikkenisi eikä kasvatustavoitteista luovuttaisi harjoittelun aikana.
- Mahdollisten ongelmien ja huolen herättyä toimii välittömästi Harjoittelun arviointi –kohdassa kuvatulla tavalla.
- Antaa opiskelijoille päivittäin henkilökohtaista palautetta harjoittelun aikana sekä kokonaispalautteen harjoittelun lopussa. Opiskelijan ammatillinen kasvu voi tapahtua oma-aloitteisen toiminnan sekä opettajan ohjauksen kautta.
- Lähettää koulutukseen opiskelijaa ohjaavalle lehtorille kirjallisen arvioinnin (liite 1) hänelle toimitetussa maksetussa kirjekuussa. Ks. Harjoittelun arviointi.

Ohjaavan lehtorin tehtävät

- Ohjaava lehtori on yhteydessä ohjaaviin opettajiin ja opiskelijoihin ohjausaikojen sopimiseksi.
- Antaa opiskelijoille harjoitteluviikkojen aikana ohjausta 3 t/opiskelijapari harjoittelun tavoitteiden mukaisesti. Ohjaus voidaan toteuttaa pari- tai ryhmäohjauksena. Ohjaukseen voi kuulua opiskelijan toiminnan seuraamista.
- Ohjaava lehtori tarkastaa ja huolehtii siitä, että opiskelijan suunnitelmat ja toiminta kattavat koko lapsiryhmän.

- Mikäli harjoittelussa ilmenee ongelmia, ohjaava lehtori perehtyy asiaan ja toimii välittömästi Harjoittelun arviointi –kohdassa kuvatulla tavalla.
- Perehtyy opiskelijan harjoittelun pedagogiseen työkirjaan, arvioi sen ja antaa siitä palautteen arviointilomakkeeseen.
- Antaa opiskelijalle myös oman lomakearviointinsa ja katsoo ohjaavan opettajan arvioinnin sekä antaa lopullisen suoritusmerkinnän harjoittelusta. Palauttaessaan työkirjan lehtori antaa molemmat lomakearviointit opiskelijalle. Ks. Harjoittelun arviointi.
- portfoliotyöskentely

4. Raportointi

- Opiskelija kokoaa suunnitelmat ja arvioinnit sekä muut tehtävät pedagogiseen työkirjaan ja sähköiseen ammatillisen kasvun portfolioon.

5. Harjoittelun arviointi

Harjoittelu on opetussuunnitelmassa opintojakso. Harjoittelun opintojaksot suoritetaan opetussuunnitelman mukaisessa etenemisjärjestyksessä. Määritellyt opintojaksot tulee olla suoritettuina ja Sora-lainsäädännön mukainen rikostaustaote edellytetään nähtäväksi ennen ensimmäiseen harjoitteluun pääsyä. Harjoittelusta voi olla pois ainoastaan sairauden vuoksi tai muihin opintoihin liittyvästä syystä. Kokonaisen päivän poissaolo korvataan vastaavalla määrällä lisäpäivillä, ei pidennetyillä työpäivillä. Osapäivän kestävä poissaolo korvataan vastaavalla määrällä tunteja.

Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja sekä ohjaava lehtori antavat harjoittelusta kirjallisen arvioinnin liitteessä 1 olevan lomakkeen ja liitteessä 2 olevan arviointikriteeristön mukaisesti. Harjoittelujakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Hyväksytyt raja asteikolla 0-5 on 1 (välttävä). Hyväksytty tarkoittaa, että opiskelija toimii opetussuunnitelmassa ja tässä harjoitteluohjeistossa esitettyjen harjoittelujakson tavoitteiden, sisältöjen ja velvollisuuksien mukaisesti ja ottaa kokonaisvaltaisesti ja aktiivisesti vastuuta toiminnasta ja oppimisestaan vähintään välttävällä tasolla. Lähtökohtaisena odotuksena on, että jokaisen varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksen harjoittelussa olevan opiskelijan tulee selviytyä luotettavasti kaikista harjoittelun tehtävistä.

Opetusharjoitteluissa on mahdollista arvioida, pystyykö opiskelija ottamaan vastuuta nimenomaan alle kouluikäisten lasten, lasten vanhempien, ja työtovereiden kanssa tapahtuvasta vastuullisesta ja monipuolisesta työstä. Lapset tarvitsevat fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden sekä mahdollisimman korkeatasoisen ympäristön ja pedagogisen osaamisen omaavat aikuiset. Joissakin tapauksissa harjoittelu voidaan joutua hylkäämään joko kesken harjoittelun tai harjoittelun päätyttyä.

Harjoittelu keskeytetään ja hylätään välittömästi, mikäli opiskelija esiintyy harjoittelussa alkoholin tai huumaavien/narkoottisten aineiden vaikutuksen alaisena tai käyttäytyy itselleen tai toisille ihmisille tai ympäristölleen vaarallisella tavalla. Ohjaavalla varhaiskasvatuksen opettajalla on oikeus ilmoittaa keskeytys opiskelijalle ja antaa välittömästi hylkäävä arviointi. Tapahtuman jälkeen ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja informoi koulutuksen kyseistä ohjaavaa lehtoria.

Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja seuraa opiskelijan edistymistä opetusharjoittelussa ja antaa ohjausta ja palautetta päivittäin. On tärkeää kiinnittää huomio opiskelijan toivottuun kriteerit täyttävään toimimiseen ja kehittymiseen. Mikäli ohjaavalla varhaiskasvatuksen opettajalla herää huoli siitä, että opiskelijan harjoittelu saattaa tulla hylätyksi, hän kertoo asiasta opiskelijalle ja antaa edelleen normaalilla tavalla ohjausta. Lisäksi hän kirjoittaa opiskelijalle vapaamuotoisen erillisen kirjallisen kehotuksen, jossa kriteereihin nojaten käy ilmi, mihin opiskelijalta odotetaan selkeää parannusta. Kirjallisen kehotuksen allekirjoittaa ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja sekä myös opiskelija vastaanotettuaan kehotuksen. Kirjallinen kehotus on annettava viimeistään

viikkoa ennen harjoittelun päättymistä. Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja informoi tapahtumista ohjaavalle lehtorille. Ohjaavalta varhaiskasvatuksen opettajalta ei edellytetä enempää ohjausta kuin mitä yhteistyösopimuksessa ja tässä harjoitteluohjeistossa on todettu ohjauksen määrästä ja palkasta.

Mikäli opiskelija ei saavuta harjoittelun kuluessa kehotuksesta huolimatta hyväksytyyn suoritukseen tasoa, ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja voi antaa hylkäävän arvion. Hylätty tarkoittaa, että toiminnassa ja tehtävien suorittamisessa on selviä puutteita, sovittujen tehtävien laiminlyöntejä tai opiskelijan toiminta on epävarmaa ja hyvin epätasaista, eikä odotettua kehitystä ole riittävästi tapahtunut. Puutteet voivat ilmetä yhdessä tai useammassa arvioitavassa osiossa. Ohjaava lehtori antaa oman arvionsa. Arvioiden mennessä ristiin lopullinen hylkäämis- ja hyväksymisoikeus on koulutuksen ohjaavalla lehtorilla. Ohjaava lehtori antaa lopullisen suorituserkinnän.

	Hyväksytty	Hylätty
Paikantaa varhaiskasvatuksen opettajan roolin osana moniammatillisen tiimin pedagogista johtajuutta	Opiskelija toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen opettajan, parin ja työyhteisön kanssa sekä suhtautuu avoimesti lasten vanhempien ja muiden yhteistyötahojen tapaamisiin. Opiskelija paikantaa varhaiskasvatuksen opettajan roolin osana moniammatillisen tiimin pedagogista johtajuutta.	Opiskelija ei kykene yhteistyöhön varhaiskasvatuksen opettajan, parin ja työyhteisön kanssa. Hän ei osaa suhtautua avoimesti lasten vanhempien ja muiden yhteistyötahojen tapaamisiin. Opiskelija ei paikanna varhaiskasvatuksen opettajan roolia osana moniammatillisen tiimin pedagogista johtajuutta.
Osaa havainnoida lapsia, toimintaa ja ympäristöä	Opiskelija osaa havainnoida päiväkodin, lasten ja lapsiryhmän toimintaa	Opiskelijan havainnointitaidoissa on vakavia puutteita
Osaa tuottaa, suunnitella, selittää ja arvioida sekä raportoida varhaiskasvatuksen pedagogisen jakson	Opiskelija on perehtynyt varhaiskasvatuksen yleisiin ja paikallisiin asiakirjoihin ja vuosisuunnitelmiin ja osaa käyttää niitä suunnitelmiansa lähtökohtina. Opiskelija osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida pedagogisen jakson parin kanssa koulutuksesta saatujen ohjeiden mukaan ja ohjaavan opettajan avustuksella. Opiskelijan toiminta ja vuorovaikutus on luontevaa,	Opiskelija ei ole perehtynyt varhaiskasvatuksen yleisiin ja paikallisiin asiakirjoihin ja vuosisuunnitelmiin ja eikä osaa liittää suunnitelmiaan niihin. Opiskelijan pedagogisen jakson suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin taidoissa on vakavia puutteita. Opiskelijalla on suuria

	määrätietoista ja yhteistyötä edistävää.	haasteita rakentaa vuorovaikutusta lasten kanssa ja työyhteisössä.
Osaa havaita ja erotella oman opettajuutensa kehittymisen sekä keskustella siitä toisten kanssa.	Opiskelija analysoi oppimaansa ja asettaa uusia tavoitteita. Opiskelija toimii vastuullisesti ja eettisesti harjoittelussa.	Opiskelija ei ota vastaan palautetta eikä osaa muuttaa toimintaansa. Opiskelija ei osaa arvioida omaa toimintaansa. Hänen vastuullisuudessa ja eettisyydessä on vakavia puutteita.
Ammatillisen kasvun portfolioyöskentely	Opiskelija suorittaa ammatillisen portfolioon tehtävät erillisen ohjeen mukaan.	Opiskelija ei ole suorittanut ammatillisen portfolioon tehtäviä.

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto

VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJAKOULUTUS

Liite 1. **HARJOITTELUN ARVIOINTILOMAKE: Perustava harjoittelu. Vuosi _____**

OPISKELIJA _____

HARJOITTELUPAIKKA _____

POISSAOLO ___/___ - ___/___ KORVATTU ___/___ - ___/___

ARVIOINTI-KRITEERIT	SANALLINEN PERUSTELU
TAVOITTEELLISUUS JA SUUNNITELMAL- LISUUS	
TIETÄMINEN JA OSAAMINEN	
VUOROVAIKUTUS	
VASTUULLISUUS JA EETTISYYS	

ARVIOINTIASTEIKKO:
(merkitse rastilla)

HYVÄKSYTTY___

HYLÄTTY___

allekirjoitus

___/___20___

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJAKOULUTUS

Liite 2. HARJOITTELUJEN ARVIOINTIKRITEERISTÖ 2021

Harjoittelun arvioinnissa opiskelijan suorituksia arvioidaan seuraavien kriteerien mukaan:

1. tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus

- a. lasten laaja-alaista osaamista vahvistava pitkän ja lyhyen aikavälin toiminnan suunnittelu omalta, lapsiryhmän ja lapsen osalta
- b. realististen kasvatus-, opetus- ja hoitotavoitteiden asettaminen ja ymmärtäminen
- c. monipuolinen oman, muiden harjoittelijoiden ja lasten työskentelyn sekä asetettujen tavoitteiden ja laadittujen suunnitelmien arvioiminen

2. tietäminen ja osaaminen

- a. tuntee oppimisen alueiden sisällöt sekä niiden opettamisen perustiedot ja -taidot
- b. osaa valita ja soveltaa ja eheyttää oppimisen alueiden sisältöjä tarkoituksenmukaisesti lasten tason, iän ja ryhmän mukaan
- c. osaa käyttää ja soveltaa varhaiskasvatuksen menetelmiä (perustoiminnot, leikki, työ, opetus, juhlat ja retket) sekä materiaaleja ja välineitä monipuolisesti
- d. osaa käyttää monipuolisesti eri arviointimenetelmiä

3. vuorovaikutus

- a. vuorovaikutus lapsiryhmän kanssa:
 - lapsiryhmään tutustuminen
 - asiallinen ja johdonmukainen esiintyminen
 - selkeä kielellinen ilmaisu ja selkeiden toimintaohjeiden anto
 - lasten motivointi ja aktivointi sekä myönteisen ilmapiirin luominen
 - päiväkotiryhmän/luokan ja toiminnan ja tarkkaavuuden suuntaaminen
- b. vuorovaikutus ohjausryhmän kanssa:
 - haluaa ja kykenee yhteistyöhön ohjaajien ja harjoitteluryhmän kanssa
 - antaa ja ottaa vastaan monipuolista palautetta ja kehittää reflektiotaitoaan
- c. vuorovaikutus vanhempien kanssa

4. vastuullisuus ja eettisyys:

- a. kasvatuksessa noudatettavat eettiset periaatteet
- b. vastuulliset arvot ja asenteet
- c. yksittäis- ja ryhmäohjauksiin motivoitunut osallistuminen
- d. toiminnan suunnittelu kirjallisesti ja suunnitelmien esittäminen ennalta
- e. toiminnan ohjaaminen ja järjestelyistä huolehtiminen
- f. muut harjoittelun toimintasuunnitelmassa yksilöidyt tehtävät

Harjoittelun arvioinnin kriteerit ovat samat molemmissa harjoitteluissa. Vaatimustaso määrittyy harjoittelujakson tavoitteiden mukaisesti.

Perustavan harjoittelun (7 op) toteutusohje 1000 + ja 75 + opiskelijaryhmille, Varhaiskasvatuksen koulutus

Opintojakson edellytykset

1. Seuraavat opintojaksot tulee olla suoritettuina ennen harjoitteluun pääsyä: **Varhaiskasvatuksen pedagogiikka (5 op)**.
2. Opintojakso suoritetaan **samanaikaisesti** opintojakson **Varhaiskasvatuksen arviointi ja suunnittelu 1 (3 op)** kanssa.

1. Perustavan harjoittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Harjoittelun lähtökohdat

Harjoittelupaikat: 0–7-vuotiaiden lasten ryhmät yliopiston harjoittelusopimusten mukaisissa päiväkodeissa tai esiopetusryhmissä tai opiskelijan itse hankkimassa harjoittelupaikassa, joka vastaa harjoittelun vaatimuksia.

Harjoittelu-aika: 1. vuosikurssi, 4. periodi

Toteutusvaihtoehdot:

- 1.) Tiiviimpi toteutus: 20 arkipäivää, noin 8 h/päivä

Harjoittelun laajuus: 7 op. Kesto noin neljä viikkoa yhtäjaksoisesti. Päiväkodissa 160 tuntia. 29 tuntia suoritetaan kirjallisina töinä. Kokonaisaika sisältää varhaiskasvatuksen suunnitelmien ja arviointien kirjaamisen harjoittelun pedagogiseen työkirjaan, päivittäisen lapsiryhmässä työskentelyn, ohjaavan varhaiskasvatuksen opettajan ohjauksen sekä ohjaavan lehtorin ohjauksen.

- 2.) Tiiviimpi toteutus työn ohella: 20 arkipäivää, noin 8 h/päivä, 30:n päivän aikana

Harjoittelun laajuus: 7 op. Kesto yhteensä noin neljä viikkoa kuuden harjoittelulle varatun viikon sisällä. Päiväkodissa 160 tuntia. 29 tuntia suoritetaan kirjallisina töinä. Kokonaisaika sisältää varhaiskasvatuksen suunnitelmien ja arviointien kirjaamisen harjoittelun pedagogiseen työkirjaan, päivittäisen lapsiryhmässä työskentelyn, ohjaavan varhaiskasvatuksen opettajan ohjauksen sekä ohjaavan lehtorin ohjauksen.

Tämä toteutusmuoto mahdollistaa osa-aikaisen työssäkäynnin samanaikaisesti.

- 3.) Tavanomainen toteutus: 30 arkipäivää, noin 6 h/päivä

Harjoittelun laajuus: 7 op, joka tarkoittaa 189 tuntia. Kesto noin kuusi viikkoa. Kokonaisaika sisältää varhaiskasvatuksen suunnitelmien ja arviointien kirjaamisen harjoittelun pedagogiseen työkirjaan, päivittäisen lapsiryhmässä työskentelyn, ohjaavan varhaiskasvatuksen opettajan ohjauksen sekä ohjaavan lehtorin ohjauksen.

Harjoittelusta voi olla poissa ainoastaan sairauden vuoksi. Sairauspoissaolo korvataan kokonaisilla päivillä.

Harjoittelun tavoitteet

Harjoittelun päätyttyä opiskelija

- paikantaa varhaiskasvatuksen opettajan roolin osana moniammatillisen tiimin pedagogista johtajuutta
- osaa havainnoida lapsia, toimintaa ja ympäristöä
- osaa tuottaa, suunnitella, selittää ja arvioida sekä raportoida varhaiskasvatuksen pedagogisen jakson
- osaa havaita ja erotella oman opettajuutensa kehittymisen sekä keskustella siitä toisten kanssa.

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

- Koko päiväkodin, lasten ja lapsiryhmän toiminnan havainnointi.
- Perehtyminen varhaiskasvatukseen yleisiin ja paikallisiin asiakirjoihin ja vuosisuunnitelmiin ja niiden käyttäminen suunnitelmien lähtökohtina.
- Pedagogisen jakson suunnitteleminen, kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttaminen ja arviointi parin kanssa koulutuksesta saatujen ohjeiden mukaan ja ohjaavan opettajan avustuksella.
- Varhaiskasvatuksen opettajan, parin ja työyhteisön kanssa toimiminen sekä lasten vanhempien ja muiden yhteistyötahojen tapaamisia.
- Oman opettajuuden kehittymisen reflektointi ja uusien tavoitteiden asettaminen.
- Ammatillisen portfolion tehtävät erillisen ohjeen mukaan.

2.2 Harjoittelun suorittaminen

Harjoittelun suorittamiseen kuuluu hyväksyttävä päiväkotiharjoittelu, harjoittelun pedagogisen työkirjan hyväksyty tekeminen sekä osallistuminen ohjaustilanteisiin parin kanssa.

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Opiskelija on vaitiolovelvollinen lapsia ja heidän perheitään koskevista tiedoista. Opiskelijalla on oikeus saada tietoja päiväkotitoiminnasta ja lapsista, oikeus osallistua päiväkodin eri tehtäviin sekä saada päivittäin työstään palautetta. Harjoittelun lopussa opiskelija saa ohjaavalta opettajalta kokonaispalautteen sekä kirjallisen arvioinnin koko harjoittelujaksolta (liite 1). Kokonaisarvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus, tietäminen ja osaaminen, vuorovaikutustaidot sekä vastuullisuus ja eettisyys erillisen ohjeiston mukaisesti (liite 2).

Opiskelijalla on oikeus ruokailuun päiväkodissa yliopiston solmiman koulutusyhteistyösopimuksen mukaisesti. Mikäli opiskelija osallistuu ruokailuun, hän maksaa aterian hinnan itse. Yliopiston vakuutus on voimassa myös opetusharjoittelun aikana. Harjoitteluajana opiskelija ei voi toimia sijaisena.

3. Ohjaus ja palaute

Ohjaavan varhaiskasvatuksen opettajan tehtävät

- Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja tai päiväkodin johtaja informoi muuta henkilökuntaa opiskelijoista ja harjoittelun aiheuttamista mahdollisista muutoksista.
- Tutustuttaa opiskelijat päiväkotiyhteisöön ja toimii opiskelijan ammatillisen kasvun kehittäjänä sekä ja ohjaa opiskelijaa ottamaan kontaktia vanhempiin.
- Ohjaa opiskelijaa päivittäin kaikissa tehtäväalueissa tavoitteiden saavuttamiseksi.
- On läsnä opiskelijan ohjatussa sekä tarvittaessa tukee ja auttaa opiskelijaa ohjauksen aikana.
- On vastuussa lapsiryhmästä myös harjoittelun aikana. Siksi hänen tulee pyrkiä toimimaan siten, ettei opettajan ja lapsiryhmän kontakti heikkenisi eikä kasvatustavoitteista luovuttaisi harjoittelun aikana.
- Mahdollisten ongelmien ja huolen herättyä toimii välittömästi Harjoittelun arviointi –kohdassa kuvatulla tavalla.
- Antaa opiskelijoille päivittäin henkilökohtaista palautetta harjoittelun aikana sekä kokonaispalautteen harjoittelun lopussa. Opiskelijan ammatillinen kasvu voi tapahtua oma-aloitteisen toiminnan sekä opettajan ohjauksen kautta.

- Lähettää koulutukseen opiskelijaa ohjaavalle lehtorille kirjallisen arvioinnin (liite 1) hänelle toimitetussa maksetussa kirjekuussa. Ks. Harjoittelun arviointi.

Ohjaavan lehtorin tehtävät

- Ohjaava lehtori on yhteydessä ohjaaviin opettajiin ja opiskelijoihin ohjausaikojen sopimiseksi.
- Antaa opiskelijoille harjoitteluviikkojen aikana ohjausta 3 t/opiskelijapari harjoittelun tavoitteiden mukaisesti. Ohjaus voidaan etänä tai lähinä, pari- tai ryhmäohjauksena. Ohjaukseen voi kuulua opiskelijan toiminnan seuraamista.
- Ohjaava lehtori tarkastaa ja huolehtii siitä, että opiskelijan suunnitelmat ja toiminta kattavat koko lapsiryhmän.
- Mikäli harjoittelussa ilmenee ongelmia, ohjaava lehtori perehtyy asiaan ja toimii välittömästi Harjoittelun arviointi –kohdassa kuvatulla tavalla.
- Perehtyy opiskelijan harjoittelun pedagogiseen työkirjaan, arvioi sen ja antaa siitä palautteen arviointilomakkeeseen.
- Antaa opiskelijalle myös oman lomakearviointinsa ja katsoo ohjaavan opettajan arvioinnin sekä antaa lopullisen suoritusmerkinnän harjoittelusta. Palauttaessaan työkirjan lehtori antaa molemmat lomakearviointit opiskelijalle. Ks. Harjoittelun arviointi.

4. Raportointi

- Opiskelija kokoaa suunnitelmat ja arvioinnit sekä muut tehtävät pedagogiseen työkirjaan

5. Harjoittelun arviointi

Harjoittelu on opetussuunnitelmassa opintojakso. Harjoittelun opintojaksot suoritetaan opetussuunnitelman mukaisessa etenemisjärjestyksessä. Määritellyt opintojaksot tulee olla suoritettuina ja Sora-lainsäädännön mukainen rikostaustaote edellytetään nähtäväksi ennen ensimmäiseen harjoitteluun pääsyä. Harjoittelusta voi olla pois ainoastaan sairauden vuoksi tai muihin opintoihin liittyvästä syystä. Kokonaisen päivän poissaolo korvataan vastaavalla määrällä lisäpäivillä, ei pidennetyillä työpäivillä. Osapäivän kestävä poissaolo korvataan vastaavalla määrällä tunteja.

Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja sekä ohjaava lehtori antavat harjoittelusta kirjallisen arvioinnin liitteessä 1 olevan lomakkeen ja liitteessä 2 olevan arviointikriteeristön mukaisesti. Harjoittelujakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Hyväksytyt raja asteikolla 0-5 on 1 (välttävä). Hyväksytty tarkoittaa, että opiskelija toimii opetussuunnitelmassa ja tässä harjoitteluohteistossa esitettyjen harjoittelujakson tavoitteiden, sisältöjen ja velvollisuuksien mukaisesti ja ottaa kokonaisvaltaisesti ja aktiivisesti vastuuta toiminnasta ja oppimisestaan vähintään välttävällä tasolla. Lähtökohtaisena odotuksena on, että jokaisen varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksen harjoittelussa olevan opiskelijan tulee selviytyä luotettavasti kaikista harjoittelun tehtävistä.

Opetusharjoittelussa on mahdollista arvioida, pystyykö opiskelija ottamaan vastuuta nimenomaan alle kouluikäisten lasten, lasten vanhempien, ja työtovereiden kanssa tapahtuvasta vastuullisesta ja monipuolisesta työstä. Lapset tarvitsevat fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden sekä mahdollisimman korkeatasoisen ympäristön ja pedagogisen osaamisen omaavat aikuiset. Joissakin tapauksissa harjoittelu voidaan joutua hylkäämään joko kesken harjoittelun tai harjoittelun päätyttyä.

Harjoittelu keskeytetään ja hylätään välittömästi, mikäli opiskelija esiintyy harjoittelussa alkoholin tai huumaavien/narkoottisten aineiden vaikutuksen alaisena tai käyttäytyy itselleen tai toisille ihmisille tai ympäristölleen vaarallisella tavalla. Ohjaavalla varhaiskasvatuksen opettajalla on oikeus ilmoittaa keskeytys opiskelijalle ja antaa välittömästi hylkäävä arviointi. Tapahtuman jälkeen ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja informoi koulutuksen kyseistä ohjaavaa lehtoria.

Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja seuraa opiskelijan edistymistä opetusharjoittelussa ja antaa ohjausta ja palautetta päivittäin. On tärkeää kiinnittää huomio opiskelijan toivottuun kriteerit täyttävään toimimiseen ja kehittymiseen. Mikäli ohjaavalla varhaiskasvatuksen opettajalla herää huoli siitä, että opiskelijan harjoittelu saattaa tulla hylätyksi, hän kertoo asiasta opiskelijalle ja antaa edelleen normaalilla tavalla ohjausta. Lisäksi hän kirjoittaa opiskelijalle vapaamuotoisen erillisen kirjallisen kehotuksen, jossa kriteereihin nojaten käy ilmi, mihin opiskelijalta odotetaan selkeää parannusta. Kirjallisen kehotuksen allekirjoittaa ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja sekä myös opiskelija vastaanotettuaan kehotuksen. Kirjallinen kehotus on annettava viimeistään viikkoa ennen harjoittelun päättymistä. Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja informoi tapahtumista ohjaavalle lehtorille. Ohjaavalta varhaiskasvatuksen opettajalta ei edellytetä enempää ohjausta kuin mitä yhteistyösopimuksessa ja tässä harjoitteluohjeistossa on todettu ohjauksen määrästä ja palkasta.

Mikäli opiskelija ei saavuta harjoittelun kuluessa kehotuksesta huolimatta hyväksytyyn suoritukseen tasoa, ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja voi antaa hylkäävän arvion. Hylätty tarkoittaa, että toiminnassa ja tehtävien suorittamisessa on selviä puutteita, sovittujen tehtävien laiminlyöntejä tai opiskelijan toiminta on epävarmaa ja hyvin epätasaista, eikä odotettua kehitystä ole riittävästi tapahtunut. Puutteet voivat ilmetä yhdessä tai useammassa arvioitavassa osiossa. Ohjaava lehtori antaa oman arvionsa. Arvioiden mennessä ristiin lopullinen hylkäämis- ja hyväksymisoikeus on koulutuksen ohjaavalla lehtorilla. Ohjaava lehtori antaa lopullisen suorituserkinnän.

	Hyväksytty	Hylätty
Paikantaa varhaiskasvatuksen opettajan roolin osana moniammatillisen tiimin pedagogista johtajuutta	Opiskelija toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen opettajan, parin ja työyhteisön kanssa sekä suhtautuu avoimesti lasten vanhempien ja muiden yhteistyötahojen tapaamisiin. Opiskelija paikantaa varhaiskasvatuksen opettajan roolin osana moniammatillisen tiimin pedagogista johtajuutta.	Opiskelija ei kykene yhteistyöhön varhaiskasvatuksen opettajan, parin ja työyhteisön kanssa. Hän ei osaa suhtautua avoimesti lasten vanhempien ja muiden yhteistyötahojen tapaamisiin. Opiskelija ei paikanna varhaiskasvatuksen opettajan roolia osana moniammatillisen tiimin pedagogista johtajuutta.
Osaa havainnoida lapsia, toimintaa ja ympäristöä	Opiskelija osaa havainnoida päiväkodin, lasten ja lapsiryhmän toimintaa	Opiskelijan havainnointitaidoissa on vakavia puutteita
Osaa tuottaa, suunnitella, selittää ja arvioida sekä raportoida varhaiskasvatuksen pedagogisen jakson	Opiskelija on perehtynyt varhaiskasvatuksen yleisiin ja paikallisiin asiakirjoihin ja vuosisuunnitelmiin ja osaa käyttää niitä suunnitelmiansa lähtökohtina. Opiskelija osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida pedagogisen jakson parin kanssa koulutuksesta saatujen ohjeiden mukaan ja ohjaavan opettajan avustuksella. Opiskelijan toiminta ja	Opiskelija ei ole perehtynyt varhaiskasvatuksen yleisiin ja paikallisiin asiakirjoihin ja vuosisuunnitelmiin ja eikä osaa liittää suunnitelmiaan niihin. Opiskelijan pedagogisen jakson suunnittelun, toteuttamisen ja

	vuorovaikutus on luontevaa, määrätietoista ja yhteistyötä edistävää.	arviointin taidoissa on vakavia puutteita. Opiskelijalla on suuria haasteita rakentaa vuorovaikutusta lasten kanssa ja työyhteisössä.
Osaava havaita ja erotella oman opettajuutensa kehittymisen sekä keskustella siitä toisten kanssa.	Opiskelija analysoi oppimaansa ja asettaa uusia tavoitteita. Opiskelija toimii vastuullisesti ja eettisesti harjoittelussa.	Opiskelija ei ota vastaan palautetta eikä osaa muuttaa toimintaansa. Opiskelija ei osaa arvioida omaa toimintaansa. Hänen vastuullisuudessa ja eettisyydessä on vakavia puutteita.
Ammatillisen kasvun portfoliotyöskentely	Opiskelija suorittaa ammatillisen portfolion tehtävät erillisen ohjeen mukaan.	Opiskelija ei ole suorittanut ammatillisen portfolion tehtäviä.

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto

VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJAKOULUTUSLiite 1. **HARJOITTELUN ARVIOINTILOMAKE: Perustava harjoittelu. Vuosi _____**

OPISKELIJA _____

HARJOITTELUPAIKKA _____

POISSAOLO ___/___ - ___/___ KORVATTU ___/___ - ___/___

ARVIOINTI-KRITEERIT	SANALLINEN PERUSTELU
TAVOITTEELLISUUS JA SUUNNITELMAL- LISUUS	
TIETÄMINEN JA OSAAMINEN	
VUOROVAIKUTUS	
VASTUULLISUUS JA EETTISYYS	

ARVIOINTIASTEIKKO:
(merkitse rastilla)

HYVÄKSYTTY___

HYLÄTTY___

allekirjoitus

___/___20___

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJAKOULUTUS

Liite 2. HARJOITTELUJEN ARVIOINTIKRITEERISTÖ 2021

Harjoittelun arvioinnissa opiskelijan suorituksia arvioidaan seuraavien kriteerien mukaan:

1. tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus

- a. lasten laaja-alaista osaamista vahvistava pitkän ja lyhyen aikavälin toiminnan suunnittelu omalta, lapsiryhmän ja lapsen osalta
- b. realististen kasvatus-, opetus- ja hoitotavoitteiden asettaminen ja ymmärtäminen
- c. monipuolinen oman, muiden harjoittelijoiden ja lasten työskentelyn sekä asetettujen tavoitteiden ja laadittujen suunnitelmien arvioiminen

2. tietäminen ja osaaminen

- a. tuntee oppimisen alueiden sisällöt sekä niiden opettamisen perustiedot ja -taidot
- b. osaa valita ja soveltaa ja eheyttää oppimisen alueiden sisältöjä tarkoituksenmukaisesti lasten tason, iän ja ryhmän mukaan
- c. osaa käyttää ja soveltaa varhaiskasvatuksen menetelmiä (perustoiminnot, leikki, työ, opetus, juhlat ja retket) sekä materiaaleja ja välineitä monipuolisesti
- d. osaa käyttää monipuolisesti eri arviointimenetelmiä

3. vuorovaikutus

- a. vuorovaikutus lapsiryhmän kanssa:
 - lapsiryhmään tutustuminen
 - asiallinen ja johdonmukainen esiintyminen
 - selkeä kielellinen ilmaisu ja selkeiden toimintaohjeiden anto
 - lasten motivointi ja aktivointi sekä myönteisen ilmapiirin luominen
 - päiväkotiryhmän/luokan ja toiminnan ja tarkkaavuuden suuntaaminen
- b. vuorovaikutus ohjausryhmän kanssa:
 - haluaa ja kykenee yhteistyöhön ohjaajien ja harjoitteluryhmän kanssa
 - antaa ja ottaa vastaan monipuolista palautetta ja kehittää reflektiotaitoaan
- c. vuorovaikutus vanhempien kanssa

4. vastuullisuus ja eettisyys:

- a. kasvatuksessa noudatettavat eettiset periaatteet
- b. vastuulliset arvot ja asenteet
- c. yksittäis- ja ryhmäohjauksiin motivoitunut osallistuminen
- d. toiminnan suunnittelu kirjallisesti ja suunnitelmien esittäminen ennalta
- e. toiminnan ohjaaminen ja järjestelyistä huolehtiminen
- f. muut harjoittelun toimintasuunnitelmassa yksilöidyt tehtävät

Harjoittelun arvioinnin kriteerit ovat samat molemmissa harjoitteluissa. Vaatimustaso määrittyy harjoittelujakson tavoitteiden mukaisesti.

4. PERUSHARJOITTELU H2, TOTEUTUSOHJEET

Ohjauksen koulutus: Perusharjoittelun (H2, 7 op) toteutusohje

Perusharjoitteluun osallistumisen edellytykset

Edeltävinä opintoina on suoritettu:

- Oppimisen ja kehityksen perusteet 5 op
- Orientoituminen kasvatus- ja koulutuslalle 2 op
- Orientoiva harjoittelu (H1) 3 op
- Ohjausprosessi ja -keskustelu 6 op

Perusharjoittelu suoritetaan **samanaikaisesti** opintojakson **Opetus- ja oppimisprosessien suunnittelu, toteutus ja arviointi (3 op)** kanssa. Opintojaksot muodostavat yhdessä kokonaisuuden **Opetuksen perusteet (10 op)**.

Opiskelijan on **esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote Filosofisen tiedekunnan ohjeiden mukaisesti**, pääsääntöisesti kerran kandidaatti- ja kerran maisterivaiheessa ennen harjoittelun alkamista, mikäli harjoittelussa toimitaan alaikäisten kanssa. Rikostaustaote esitetään suunnittelijalle erikseen ilmoitettavana ajankohtana.

<http://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/asiakaspalvelu/rekisteritotteetjatodistukset/rikosrekisteri/rikostaustaote.html>

1. Perusharjoittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Ohjauksen perusharjoittelun tarkoituksena on perehtyä aitoihin työelämän ohjaus- ja oppimisympäristöihin sekä hankkia valmiuksia niiden vaatimiin työprosesseihin. Harjoittelun jälkeen opiskelijalla on ohjauskeskusteluiden käymiseen tarvittava perusosaaminen, ja hän osaa toteuttaa yksilö- ja luokkaohjausta.

Opintojakson osaamistavoitteet: Harjoittelun suoritettuaan opiskelija osaa

- soveltaa pedagogista työtä ohjaavia asiakirjoja ja määräyksiä
- soveltaa teoreettista tietoa käytännössä pedagogisen toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia hyödyntäen
- tunnistaa oppijoiden erilaisia kasvu-, oppimis- ja ohjaustarpeita
- ohjata oppijoiden opiskelutaitojen kehittymistä ja arvioida oppijoiden opiskelu- ja oppimisprosessia sekä oppimistuloksia
- soveltaa yhteisopettajuutta opetuksessaan ja arvioida jaetun asiantuntijuuden merkitystä työyhteisössä
- Reflektoida opetus- ja ohjausprosessia eri toimijoiden näkökulmista

Ohjauksen perusharjoittelu toteutetaan opiskelijan valitsemassa oppilaitoksessa tai muussa ohjausympäristössä. Harjoittelua voidaan suunnata ja eriyttää opiskelijan yksilöllisten tavoitteiden mukaan.

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

Perusharjoittelun sisältö koostuu seuraavista aiheista:

- pedagogista työtä ohjaavat asiakirjat ja määräykset
- opetus-, ohjaus- ja oppimisprosessin suunnittelu, toteutus ja arviointi
- yhteisopettajuus ja jaettu asiantuntijuus
- erilaiset oppimis- ja ohjaustarpeet sekä niiden tukeminen yksilö- ja ryhmäprosesseissa
- oman pedagogisen toiminnan reflektointi.

Perusharjoittelussa opiskelija havainnoi kokonaisvaltaisesti harjoitteluympäristönsä ohjaus- ja opetustoimintaa, tutustuu monipuolisesti oppilaan- ja opinto-ohjaajan työhön, ammattikuvaan ja työympäristöihin sekä työmenetelmiin. Opiskelija perehtyy ohjaussuunnitelmiin sekä suunnittelee, toteuttaa ja arvioi luokkamuotoista ohjausta itsenäisesti ja yhteisvastuullisesti. Opiskelija kehittää ohjaustaitojaan ja toteuttaa ohjauskeskusteluja. Hän jäsentää ja analysoi ohjaustapahtumia ohjausteoreettisten käsitteiden avulla.

2.2 Harjoittelun suorittaminen

Opiskelija hankkii harjoittelupaikan itse. Harjoittelupaikkaa valittaessa tulee ottaa huomioon, että opintojaksolle asetetut tavoitteet luokka- ja yksilöohjauksista ovat ohjausympäristössä toteutettavissa.

Perusharjoitteluun kuuluu alkuseminaari (3 t), väliseminaarit (15 t) ja harjoittelun päätyttyä loppuseminaari (7 t). Harjoittelu sisältää yksilö- ja luokkaohjausprosessien suunnittelua, toteutusta ja arviointia sekä oman oppimisen pohtimista ja arviointia osana omaa ammatillista kasvua. Suoritustapana on aktiivinen osallistuminen harjoittelupaikan toimintaan harjoittelujakson (vähintään 5 viikkoa, keskimäärin 20 t/viikko, yhteensä 100 t). Lisäksi itsenäistä työskentelyä 64 t eli yhteensä opintojakson kuormittavuus on 189 tuntia.

Perusharjoittelu on rajattu AHOT-menettelyn ulkopuolelle, eikä sitä voi korvata aiemmalla työkokemuksella. Perusteena tälle on se, että harjoittelun sisällöt ja osaamistavoitteet kytkeytyvät suunnitelmallisesti opintojaksoon Ohjausprosessi- ja keskustelu, ja sen ytimenä on ohjaajan ammatillisen pätevyyden kannalta olennaisten ohjaustaitojen (yksilö- ja luokkaohjaus) harjoittelu.

2.3 Harjoittelun tehtävät, portfolio työskentely ja seminaarit

Opiskelija osallistuu aloitusseminaariin (3 t) ja tutustuu harjoittelupaikkaansa ennakkoon. Harjoittelun ohjaaja ja opiskelija käyvät läpi ennen harjoittelua sen osaamistavoitteet sekä niitä tarkentavat opiskelijan omat henkilökohtaiset tavoitteet, jotka opiskelija kirjaa portfolioon. Samalla suunnitellaan harjoittelun keskeisten sisältöjen toteutus, huomioiden harjoittelupaikan toimintaympäristö. Harjoittelun kuluessa opiskelija osallistuu väliseminaareihin.

Opiskelija kehittää harjoittelussa taitojaan keskittyen ohjauskeskustelutaitoihin ja luokkaohjaukseen:

- Opiskelija seuraa harjoitteluohjaajan pitämiä ohjauskeskusteluja ja toteuttaa itsenäisesti **vähintään viisi ohjauskeskustelua**, niin että niistä muodostuu ohjausprosesseja (tavoitteena vähintään yksi prosessi). Opiskelija seuraa ennen omia ohjauskeskustelujaan vähintään yhden ohjaajan pitämän ohjauskeskustelun.
- opiskelija seuraa opetusta ja toteuttaa **vähintään neljä luokkaohjausta (4 x 45/60 min tai 3 x 75 min). Yhden tunnin voi pitää yhdessä parin kanssa.**
- opiskelija **seuraa** oppilaitosharjoittelussa opetusta (ensisijaisesti sellaisen luokan/ryhmän opetusta, jolle itse toteuttaa ohjaustunteja. Hän syventää valmiuksiaan hahmottaa ja jäsentää opetustapahtumaa sekä analysoida sen osatekijöiden välisiä suhteita ohjausteoreettisesti.

Lisäksi perusharjoittelu sisältää ohjaustoiminnan kokonaisvaltaista analysointia ja arviointia sekä ohjausympäristöön perehtymistä (esim. kuraattorin, koulupsykologin, apulaisrehtorin ja terveydenhoitajan työhön, JOPO-luokan tai muuhun vastaavaan toimintaan tutustumista).

Opiskelija laatii harjoittelustaan portfolion. Harjoittelun päätteeksi opiskelija osallistuu päätösseminaariin (7 t), jossa harjoittelukokemuksista ja omasta ammatillisesta kasvusta keskustellaan muiden harjoitteluun osallistuneiden ja harjoittelun vastuopettajan kanssa. Harjoitteluun liittyvistä muista tehtävistä annetaan erillinen ohjeistus.

3. Ohjaus ja palaute

Harjoittelun ohjaajalta edellytetään harjoittelijan kanssa tehtävää harjoittelun suunnittelua ja arviointia, työtehtäviin tutustuttamista, opastusta ja tehtäväksi antoja harjoittelun tavoitteiden sekä harjoittelijan valmiuksien mukaisesti. Ohjaaja suunnittelee yhdessä opiskelijan kanssa ohjaustoimintaa ja voi toimia opiskelijan työparina, mutta yhteistoiminnallisen ohjauksen lisäksi opiskelijan tulee toteuttaa itsenäisesti luokka- ja yksilöohjausta.

Harjoittelun ohjaaja käy opiskelijan kanssa etukäteen läpi tämän laatimia ohjaustilanteisiin liittyviä suunnitelmia. Ohjaaja seuraa opiskelijan pitämiä ohjauskeskusteluja ja luokkaohjaustunteja sekä antaa niistä palautetta.

Lisäksi ohjaajalta edellytetään mentoroivaa asennetta ja valmiuksia vastavuoroiseen keskusteluun. Harjoittelupaikan esimieheltä odotetaan harjoittelijan vastaanottoa ja perehdyttämistä organisaation hallintoon tarkoituksenmukaisella tavalla.

Harjoittelun aikana ja lopuksi käytävissä palaute- ja arviointikeskusteluissa opiskelija ja ohjaaja kokoavat harjoittelun kulun, asetettujen tavoitteiden toteutumisen ja opiskelijan kehittymisen harjoittelun aikana. Opiskelija dokumentoi portfoliossa palautteeseen ja arviointiin liittyvät keskustelut.

4. Raportointi

Opiskelija laatii harjoittelustaan portfolion, jossa hän tarkastelee ja jäsentää ammatillista kasvuaan sekä ohjauksellista ja pedagogista toimintaansa ohjausteoreettista tietämystään hyödyntäen. Opiskelija liittää portfolioon tiedot harjoittelun sisällöistä ja tuntimääristä sekä kokoaa harjoitteluun liittyvät tehtävät. Portfolio palautetaan harjoittelun vastuopettajalle.

5. Harjoittelun arviointi

5.1. Harjoittelun hyväksyminen

Perusharjoittelu arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Arviointi perustuu harjoittelujaksolle asetettuihin yleisiin osaamistavoitteisiin. Harjoittelun arviointi rakentuu yhteistoiminnallisesti opiskelijan itsearviointista ja ohjaajan arvioinnista. Harjoittelun ohjaaja käy opiskelijan kanssa harjoittelun päätteeksi arviointi- ja palautekeskustelun. Keskustelussa otetaan huomioon sekä opiskelijan itsearviointi että ohjaajan arviointi siitä, miten opiskelija on edistynyt oppimisessaan ja ammatillisessa kehittämisessään harjoittelujaksolle asetettujen tavoitteiden suunnassa. Arviointiperusteet ovat ensisijaisesti sisällöllisiä, mutta myös määrälliset puutteet voivat olla esteenä harjoittelun hyväksymiselle. Sairaus- yms. ennakoimattomissa tilanteissa harjoittelusuunnitelmaa eriytetään yksilöllisesti, jolloin asiasta sovitaan harjoittelun vastuopettajan kanssa. Ohjaaja ilmoittaa arviointinsa ohjauksen koulutuksen amanuenssille sähköisellä arviointilomakkeella.

Mikäli osaamistavoitteita ei ole saavutettu harjoittelun kuluessa, voi opiskelija täydentää tavoitteiden saavuttamista yhdessä ohjaajien kanssa sovitulla tavalla. Mikäli havaitaan, ettei opiskelija näytä saavuttavan harjoittelujaksolle asetettuja tavoitteita harjoittelusuunnitelman mukaisesti, ohjaajan toivotaan ottavan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteyttä koulutuksen vastuopettajaan. Mahdollisesta harjoittelun täydentämisestä tai hylkäämisestä päätetään yhteisesti opiskelijan ja ohjaajan sekä harjoittelusta vastaavan yliopiston opettajan kanssa.

Harjoittelun vastuuopettaja hyväksyy harjoitteluun liittyvät tehtävät sekä portfolion ja antaa opiskelijalle suoritusmerkinnän harjoittelusta.

5.2 Perusharjoittelun arviointikriteerit

Arviointikriteerit	Hylätty	Hyväksytty
Soveltaa pedagogista työtä ohjaavia asiakirjoja ja määräyksiä	Opiskelija ei tunne ohjaus- ja opetussuunnitelmia eikä osaa soveltaa niitä ohjauksen suunnittelussa.	Opiskelija tuntee ohjaus- ja opetussuunnitelmat ja osaa käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti ohjauksen suunnittelussa.
Soveltaa teoreettista tietoa käytännössä pedagogisen toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia hyödyntäen	Opiskelijalla on vakavia puutteita ohjauksen ja opetuksen sisältöjen sekä keskeisten työtapojen hallinnassa. Opiskelija ei osaa hyödyntää erilaisia oppimisympäristöjä. Opiskelija ei osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjauksessaan.	Opiskelija hallitsee ohjauksen ja opetuksen keskeiset työtavat sekä sisällöt riittävän hyvin. Opiskelija kehittelee ja suunnittelee ohjausta tavoitteellisesti käyttäen tarkoituksenmukaisia työtapoja ja hyödyntäen tarjolla olevia oppimisympäristöjä. Opiskelija hyödyntää tieto- ja viestintäteknikkaa tarkoituksenmukaisesti.
Tunnistaa oppijoiden erilaisia kasvu-, oppimis- ja ohjaustarpeita	Opiskelija ei tunnista oppilaiden kehitystasoa ja erityistarpeita eikä osaa liittää niitä ohjaukseen. Opiskelijalla on suuria haasteita rakentaa vuorovaikutusta ohjattavien kanssa ja hän aiheuttaa toiminnallaan ristiriitatilanteita.	Opiskelija tiedostaa ohjattavien kehitystason ja tunnistaa niin yksilöiden kuin ryhmän erityistarpeita. Opiskelijan toiminta ja vuorovaikutus on luontevaa, vastuullista ja yhteistyötä edistävää.
Ohjata oppijoiden opiskelutaitojen kehittymistä ja arvioida oppijoiden opiskelu- ja oppimisprosessia sekä oppimistuloksia	Opiskelija ei osaa tukea oppijan opiskelutaitoja ja oppimisprosessia. Hän ei tunnista erilaisia palaute- ja arviointimenetelmiä.	Opiskelija osaa käyttää monipuolisesti erilaisia ohjauksellisia ja yksilön oppimisprosesseja edistäviä toimia sekä palaute- ja arviointimenetelmiä.
Soveltaa yhteisopettajuutta opetuksessaan ja arvioi jaetun asiantuntijuuden merkitystä työyhteisössä	Opiskelija ei ymmärrä jaetun asiantuntijuuden merkitystä ja käyttäytyy epäasiallisesti. Yhteistyö vaikeaa, syrjäänvetäytyvä.	Opiskelija soveltaa tarkoituksenmukaisesti jaetun asiantuntijuuden perusteita ja ymmärtää yhteisvastuullisen roolinsa. Osallistuu aktiivisesti työyhteisön toimintaan.

Reflektoida opetus- ja ohjausprosessia eri toimijoiden näkökulmista	Opiskelija ei ota vastaan palautetta eikä osaa muuttaa toimintaansa. Opiskelija ei osaa arvioida omaa toimintaansa. Opiskelija ei toimi vastuullisesti harjoitteluun liittyvissä tehtävissä.	Opiskelija analysoi oppimaansa, asettaa uusia tavoitteita ja soveltaa oppimaansa. Opiskelija toimii vastuullisesti harjoittelussa. Opiskelija tunnistaa oman toimintansa taustalla olevia arvoja, asenteita ja olettamuksia.
---	--	---

6. Harjoittelun kuormittavuus

Kontaktiopetus	125 t
Aloitus-, väli- ja loppuseminaarit	25 t
Toiminta harjoittelupaikassa <ul style="list-style-type: none"> • ohjauksen ja opetuksen havainnointia • luokkaohjauksen suunnittelua, toteutusta ja arviointia • ohjauskeskustelujen toteuttamista ja arviointia • osallistumista muuhun harjoittelupaikan toimintaan • henkilökohtainen harjoittelun ohjaus • arviointi- ja palautekeskustelut 	100 t
Itsenäinen työ	64 t
Ohjauksen ja opetuksen itsenäinen suunnittelu, raportointi ja muut kirjalliset tehtävät	
Portfoliotyöskentely	
Yhteensä	189 t

Aikuisopettajan pedagogiset opinnot: Perusharjoittelun (H2, 7op) toteutusohje

Perusharjoitteluun osallistumisen edellytykset

Ennen harjoittelun alkamista jokaisen opiskelijan on esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote. Aikuisopettajan pedagogisten opintojen opiskelijat esittävät otteen Matti Meriläiselle. Ohjeet löytyvät täältä:

Tdk:n ohje löytyy Aikuispedagogisten Moodlesta

Itä-Suomen yliopiston ohje:

<http://www.uef.fi/documents/10184/67450/Ohje+opiskelijoiden+rikostaustaotteista.pdf/2486c559-5704-41d5-9c20-545f2ae82eae>

Linkki oikeusrekisterikeskuksen sivulle:

<http://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/asiakaspalvelu/rekisteritotteetjatodistukset/rikosrekisteri/rikostaustaote.html>

1. Perusharjoittelun tavoitteet ja lähtökohdat

Perusharjoittelussa opiskelija perehtyy opetussuunnitelmaan ja opetussuunnitelman hyödyntämiseen opetuksen suunnittelussa. Opiskelija seuraa opetusta sekä harjoittelee opetuksen perustaitoja (opetuksen suunnittelu, toteutus sekä opiskeluprosessin ja oppimisen ohjaus ja arviointi). Harjoittelu tehdään opiskelijan valitsemassa oppilaitoksessa *oman pääaineen opetuksessa*.

Perusharjoittelun suoritettuaan opiskelija osaa:

- soveltaa pedagogista työtä ohjaavia asiakirjoja ja määräyksiä
- soveltaa teoreettista tietoa käytännössä pedagogisen toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia hyödyntäen
- tunnistaa oppijoiden erilaisia kasvu-, oppimis- ja ohjaustarpeita
- ohjata oppijoiden opiskelutaitojen kehittymistä ja arvioida oppijoiden opiskelu- ja oppimisprosessia sekä oppimistuloksia
- soveltaa yhteisopettajuutta opetuksessaan ja arvioida jaetun asiantuntijuuden merkitystä työyhteisössä

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

Perusharjoittelussa opiskelija tutustuu monipuolisesti oppilaitoksen toimintaan ja pedagogista työtä ohjaaviin asiakirjoihin ja määräyksiin (opetussuunnitelma). Perusharjoittelun aikana hän harjoittelee opetuksen suunnittelua ja toteuttamista, opiskelijoiden opiskelu-oppimisprosessin ohjausta ja oppimisen tulosten arviointia sekä oman pedagogisen toiminnan reflektointia. Harjoittelu sisältää opetuksen seuraamista ja suunnittelua, omaa tai yhteisvastuullisesti hoidettua opetusta, työskentelyä opettajan tai mahdollisesti toisen opetusharjoittelijan työparina sekä oppilaitoksen muihin toimintoihin osallistumista.

Harjoittelua on mahdollista eriyttää opiskelijan yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti. Opiskelija vastaa siitä, että hän keskustelee harjoittelun tavoitteista yhdessä harjoitteluoppilaitoksen ohjaavan opettajan kanssa ennen harjoittelun alkamista. Opiskelija ja ohjaava opettaja kirjaavat täsmennetyt tavoitteet harjoittelusuunnitelmaan. Siihen kirjataan myös mitä harjoittelija käytännössä tekee harjoittelun aikana asetetut tavoitteet saavuttaakseen.

2.2 Harjoittelun suorittaminen

Perusharjoitteluun sisältyy kontaktiopetusta yliopistolla 28 t (seminaarit 25 t, ohjausta yliopistolla 3 t), varsinaista harjoittelua oppilaitoksessa 45t ja itsenäistä työskentelyä 116 t, yhteensä laskennallinen työmäärä on 189 tuntia. Osaan opintojaksoa on mahdollista soveltaa AHOT-menettelyä, johon löytyvät ohjeet tiedekunnan AHOT-ohjeesta (ks. Aikuisopettajan pedagogisten opintojen Moodle).

Perusharjoittelun aikana opiskelija:

- etsii harjoittelupaikan ja hyväksyttää sen ja ohjaajan yliopiston ohjaavalla opettajalla.
- hakee harjoitteluoppilaitoksen hyväksynnän harjoittelulle ohjaavalta opettajalta (opettaja hyväksyttää ohjaustyön esimiehellään/rehtorilla). Linkki sähköiseen lomakkeeseen: [Suostumus aikuisopettajan pedagogisten opintojen harjoittelun ohjaajaksi](#)
- esittää yliopiston ohjaavalle opettajalle Matti Meriläiselle rikostaustaotteen, mikäli oppilaitoksessa on alaikäisiä opiskelijoita.
- opiskelija ja harjoitteluoppilaitoksen ohjaava opettaja laativat yhdessä opiskelijan henkilökohtaisen harjoittelusuunnitelmaan, johon kirjataan harjoittelun täsmennetyt tavoitteet ja mitä harjoittelija käytännössä tekee harjoittelun aikana asetetut tavoitteet saavuttaakseen: [Liite 4 Harjoittelusuunnitelmalomake](#)
- syventää orientoivan harjoittelun aikana saamiaan valmiuksia ja jäsentää kuvaansa opetus- ja oppimistapahtumasta ja sen analysoinnista sekä opettajan tehtävistä ja roolista.
- seuraa ja analysoi opetusta ja oppimista oman opetuksen suunnittelun ja toteutuksen pohjaksi.
- perehtyy oppilaitoksen opetussuunnitelmaan.
- harjoittelee opetuksen ja ohjauksen perustaitoja, erityinen huomio on kiinnitettävä opetuksen suunnitteluun, eri opetus- ja ohjausmuotojen käyttöön, ryhmäprosessien hallintaan sekä opiskelu-oppimisprosessin ja oppimisen tulosten arviointiin.
- tekee harjoitteluun nivoutuvat ammatillisen kasvun portfoliotehtävät.
- osallistuu harjoittelun alku-, väli- ja loppuseminaareihin.
- kirjoittaa harjoitteluraportin ja toimittaa sen harjoitteluoppilaitoksen ohjaavalle opettajalle ja yliopiston ohjaavalle opettajalle.
- käy loppukeskustelun harjoitteluoppilaitoksen ohjaavan opettajan kanssa harjoitteluraportin pohjalta.
- käy loppukeskustelun yliopiston ohjaavan opettajan kanssa harjoitteluraportin pohjalta.
- Opiskelijan, joka on saanut korvattua perusharjoittelun aiemmalla työkokemuksella, on osallistuttava harjoittelun väliseminaareihin.

3. Harjoittelupaikassa annettava ohjaus ja palaute

3.1 Kasvatustieteen ja aikuiskasvatustieteen vastuopettajien antama ohjaus

Ennen harjoittelun ja seminaarien aloittamista opetusharjoittelun vastuopettajat järjestävät infotilaisuuden, jossa käsitellään pedagogisten opintojen tavoitteita ja sisältöjä (opintojaksoja). Samalla esitellään mahdollisia harjoittelupaikkoja ja harjoitteluihin liittyviä käytäntöjä. Tämän jälkeen opiskelija hankkii itse harjoittelupaikkansa.

Vastuopettajat järjestävät harjoitteluun liittyvän seminaariopetuksen. Alkuseminaarissa/infossa aloitetaan harjoittelujakson suunnittelu, käydään läpi harjoitteluun kuuluvien tehtävien suorittaminen verkko- ja portfoliotyöskentelyineen ja täsmennetään yhdessä seminaarien sisältä ja aikataulus.

Seminaariopetuksen lisäksi jokaista opiskelijaa varten on laskennallisesti varattu kolme (3) tuntia henkilökohtaiseen ohjaukseen. Se kattaa harjoittelupaikkojen hakemiseen ja lupakäytäntöihin liittyvän neuvonnan, harjoittelun aikana tarvittavan ohjauksen ja loppukeskustelun. Lisäksi opetusharjoittelujen vastuopettajat käyvät seuraamassa jokaisen opiskelijan opetusta vähintään kerran harjoittelujen aikana. Opetuksen seuraamiseen on varattu neljä tuntia (4) jokaista opiskelijaa kohti.

3.2 Harjoittelupaikassa annettava ohjaus

Harjoitteluoppilaitoksen ohjaavan opettajan on oltava pedagogisesti pätevä ja hänellä on oltava suoritettuna aineopinnot opetettavasta aineesta. Ohjaavalla opettajalla on oltava vähintään kaksi vuotta opetuskokemusta.

Ohjaava opettaja:

- järjestää alkukeskustelun, jossa opettaja ja opiskelija tarkentavat yhdessä harjoittelun tavoitteet ja kirjaavat harjoittelusuunnitelmaan, mitä harjoittelija tekee harjoittelun aikana: [Liite 4 Harjoittelusuunnitelmalomake](#)
- hyväksyy allekirjoituksellaan harjoittelusuunnitelman
- auttaa ja ohjaa opiskelijaa tämän tehtävien suorittamisessa:
 - tutustuminen oppilaitokseen, sen henkilökuntaan, opiskelijoihin ja opetussuunnitelmaan
 - perehtyminen opettajan rooliin
 - opetuksen seuraaminen ja havainnointi
 - opetustehtävät
- keskustelee esimerkiksi seurattavien tuntien jälkeen opiskelijan kanssa opiskelijan havainnoista
- antaa opiskelijalle palautetta opetustehtävistä
- järjestää harjoittelun päätyttyä loppukeskustelun, jossa käsitellään harjoittelun tavoitteiden toteutumista, opiskelijan ja opettajan kokemuksia harjoittelusta sekä opiskelijan havainnoita oppilaitoksesta ja opettajan työstä, loppukeskustelu pohjautuu opiskelijan palauttamaan harjoitteluraporttiin
- arvioi harjoittelun: [Liite 5 Arviointilomake](#)
- lähettää arviointi- ja palkkionmaksulomakkeen yliopiston ohjaavalle opettajalle (ohjeet ohjauspalkkion laskutukseen ja linkki laskutuslomakkeeseen löytyvät tästä linkistä (sivun alaosa) [Suostumus aikuisopettajan pedagogisten opintojen harjoittelun ohjaajaksi, lukuvuosi 2020-2021](#)

4. Raportointi

Opetusharjoittelun päätyttyä opiskelija kirjoittaa harjoitteluraportin ja toimittaa sen harjoitteluoppilaitoksen ohjaavalle opettajalle ja yliopiston ohjaavalle opettajalle. Raportointiohjeet löytyvät ammatillisen kasvun portfolioista: ks. Aikuispedagogisten opintojen Moodle.

5. Perusharjoittelun arviointi

5.1. Harjoittelun hyväksyminen

Perusharjoittelu arvioidaan asteikolla hyväksyty/hylätty suhteessa harjoittelujaksolle asetettuihin yleisiin ja opiskelijan henkilökohtaisiin osaamistavoitteisiin. Arviointi perustuu siihen, miten opiskelija on työskennellyt tavoitteiden saavuttamiseksi ja miten hän on näiden tavoitteiden suunnassa kehittänyt. Arviointiperusteet ovat ensisijaisesti laadullisia, mutta myös määrälliset puutteet voivat olla esteenä harjoittelusuorituksen hyväksymiselle (ks. 5.2 opetusharjoittelujen yleiset arviointikriteerit).

Oppilaitosharjoittelun hyväksyy oppilaitoksen nimetty ohjaaja ja koko opintojakson (Perusharjoittelu 2230703) siitä vastaava yliopiston opettaja. Mikäli harjoittelun kuluessa arvosteluksi näyttäisi tulevan hylätty, toivotaan harjoittelupaikan ohjaajan ottavan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yliopiston vastuupettajaan. Harjoittelupaikan ohjaaja antaa arviointinsa perehdyttyään opiskelijan loppuraporttiin ja käytyään hänen kanssaan loppukeskustelun. Arviointi annetaan kirjallisesti arviointilomakkeella, joka lähetetään oppiaineen vastuupettajalle.

Oppiaineen vastuupettaja perehtyy opiskelijan loppuraporttiin ja käy hänen kanssaan loppukeskustelun. Perehdyttyään harjoitteluoppilaitoksen ohjaajan antamaan arviointiin hän antaa opintojakson suoritusmerkinnän.

Opetusharjoittelija osoittaa harjoittelusta laatimassaan raportissa

- saavuttaneensa jaksolle asetetut keskeiset tavoitteet

- kykenevänsä harjoittelukokemustensa monipuoliseen ja kehittävään tarkasteluun
- kykenevänsä harjoittelujaksolle asettamiensa tavoitteiden relevanttiin arviointiin

5.2. Opetusharjoittelujen yleiset arviointikriteerit

Arviointikriteerit	Osaamista täydennettävä	Harjoittelu on hyväksytty
Työ- ja harjoittelu-orientaatio	<ul style="list-style-type: none"> - opiskelijan sitoutuminen harjoitteluun heikkoa - opiskelijan motivaatio on ulkokohtaista - opiskelija ei osoita kiinnostusta opettajan työtä tai oppilaitoksen toimintaa kohtaan 	<ul style="list-style-type: none"> - opiskelija on sitoutunut harjoitteluun - opiskelija on sisäisesti motivoitunut - opiskelija osoittaa toiminnallaan olevansa kiinnostunut opettajan työstä ja oppilaitoksen toiminnasta
Sisältötieto ja tavoitteisuus	<ul style="list-style-type: none"> - opetettavan aineen sisällönhallinta puutteellinen - tavoitteenasettelussa ongelmia, esim. opettajaohjotisuuden tai sisältölähtöisyyden korostuminen 	<ul style="list-style-type: none"> - opetettavan aineen sisällönhallinta hyvä - osaa asettaa oppimistavoitteita suhteessa opiskelijaryhmän valmiuksiin ja tarpeisiin (=oppijälähtöisyys)
Opetuksen suunnittelu ja toteutus	<ul style="list-style-type: none"> - suunnittelu ei kytkeydy opetussuunnitelmaan - valitut opetusmenetelmät eivät tue oppimista eivätkä ole suhteessa opetettaviin sisältöihin - opiskelija ei kykene ottamaan huomioon oppijoiden erilaisuutta ja erilaisia oppimistarpeita 	<ul style="list-style-type: none"> - opetuksen suunnittelu on suhteessa opetussuunnitelmaan - valitut opetusmenetelmät ovat linjassa oppimistavoitteiden ja opettavien sisältöjen suhteen - opiskelija ottaa huomioon oppijoiden erilaisuuden ja tukee mahdollisuuksien mukaan yksilöllistä oppimista
Opetuksen ja oppimisen arviointi	<ul style="list-style-type: none"> - ei hallitse arviointimenetelmiä, arviointi ei ole linjassa oppimistavoitteiden ja -sisältöjen kanssa - ei hahmota arvioinnin merkitystä ja erilaisia tehtäviä osana opetus- ja oppimisprosessia 	<ul style="list-style-type: none"> - osaa soveltaa erilaisia arviointimenetelmiä käytännössä - ymmärtää arvioinnin merkityksen osana opetus- ja oppimisprosessia - hahmottaa arvioinnin erilaiset tehtävät
Yhteistyö ja vuorovaikutus	<ul style="list-style-type: none"> - puutteelliset halut ja taidot yhteistyöhön - ongelmia ryhmän ohjaustaidoissa 	<ul style="list-style-type: none"> - pystyy tekemään yhteistyötä oppilaitoksen henkilökunnan kanssa - hallitsee ryhmäohjaustaidot ja kykenee luomaan oppimista edistävän sosiaalisen ilmapiirin
Ammatillisen kasvun portfolioyöskentely	<ul style="list-style-type: none"> - opiskelija ei osoita kehittymishalukkuutta - opiskelija ei kykene realistiseen itsearviointiin 	<ul style="list-style-type: none"> - opiskelija pyrkii tietoisesti kehittämään ammatillista osaamistaan, myös teoreettista tietoa hyödyntäen - opiskelija arvioi realistisesti toimintaansa ja itseään opettajana - opiskelija tunnistaa ja ymmärtää sekä mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon opettajan työn eettisiä kysymyksiä

6. Harjoittelun kuormittavuus

Perusharjoittelun kuormittavuus koostuu kontaktiopetuksesta (28 t), varsinaisesta harjoittelusta (45 t) ja itsenäisestä työskentelystä (116 t). Harjoitteluun varattu laskennallinen työmäärä on yhteensä 189 tuntia (ks. taulukko).

Perusharjoittelun ohjeellinen kuormittavuus 7 OP = 7 X 27H = 189 TUNTIA	
Kontaktiopetus 73 t	
Seminaariopetus ja ohjaus 28 t	
-seminaarit	25 t
-henkilökohtainen ohjaus yliopistolla	3 t
Harjoittelu 45 t	
-oppilaitokseen, opettajiin ja opiskelijoihin tutustuminen	5 t
-opetuksen seuraaminen	15 t
-oppituntien pitäminen	15 t
-henkilökohtainen ohjaus harjoittelupaikassa	10t
Itsenäinen työskentely 116 t	
-oppituntien suunnittelu	70 t
-harjoittelupaikan etsiminen, portfoliotehtävien tekeminen ja harjoitteluraportin kirjoittaminen	46 t

5. VALMISTAVA HARJOITTELU, TOTEUTUSOHJEET

Varhaiskasvatuksen kandidaattikoulutus: Valmistavan harjoittelun (8 op) toteutusohje

Opintojakson edellytykset

3. Perustava harjoittelu tulee olla suoritettu.
4. Opintojakso suoritetaan samanaikaisesti opintojakson Varhaiskasvatuksen arviointi ja suunnittelu 2 (2 op) kanssa.

1. Valmistavan harjoittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Harjoittelun lähtökohdat

Harjoittelupaikka: 0–7-vuotiaiden lasten ryhmät yliopiston harjoittelusopimusten mukaisissa päiväkodeissa tai opiskelijan itse hankkimassa harjoittelupaikassa, joka vastaa harjoittelun vaatimuksia.

Harjoittelu-aika: 3. opintovuosi, 2. periodi

Harjoittelun laajuus on 8 op, joka tarkoittaa yhteensä 216 tuntia, joka tarkoittaa kuutta (6) kalenteriviikkoa eli 30 työpäivää. Päivittäinen harjoittelu-aika päiväkodissa on kuusi (6) tuntia. Kokonaisaika sisältää orientoitumisen, varhaiskasvatuksen suunnitelmien ja arviointien kirjaamisen laajaan harjoittelun pedagogiseen työkirjaan, päivittäisen lapsiryhmässä työskentelyn, ohjaavan varhaiskasvatuksen opettajan ohjauksen sekä ohjaavan lehtorin ohjauksen.

Kokonaisaika sisältää orientoitumisen, suunnitelmien ja arviointien kirjaamisen harjoittelun pedagogiseen työkirjaan, päivittäisen lapsiryhmässä työskentelyn, ohjaavan varhaiskasvatuksen opettajan ohjauksen sekä ohjaavan lehtorin ohjauksen.

Harjoittelusta voi olla poissa ainoastaan sairauden vuoksi. Sairauspoissaolo korvataan kokonaisilla päivillä.

Harjoittelun tavoitteet

Harjoittelun päätyttyä opiskelija

- osaa analysoida ja arvioida sekä tehdä ehdotuksia päiväkodin ja varhaiskasvatuksen opettajan toiminnan toteuttamiseen.
- osaa tehdä johtopäätöksiä vanhempien ja muiden tahojen kanssa tehdyn yhteistyön kokemuksista tulevaa ammattityötä varten.
- osaa analysoida, arvioida ja luoda pitkäntähtäimen kasvatussuunnitelmia yksilölliseltä ja yhteisölliseltä pohjalta.
- tunnistaa oman opettajuuden kehittämistarpeet ja on saavuttanut riittävän ammatillisen varmuuden.
- osaa tehdä johtopäätöksiä varhaiskasvatuksen opettajan työn aloittamisesta, päivähoidon ja varhaiskasvatuksen johtamisesta sekä yhteiskunnallisesta merkityksestä.

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

- Opiskelijalle uuden päiväkodin, lapsiryhmän sekä toiminnan havainnointi huomioiden erilaiset yksilölliset ja yhteisölliset tekijät.
- Aloitteellinen toimiminen varhaiskasvatuksen opettajan, parin, työyhteisön ja yhteistyötahojen kanssa.
- Osallistuminen vanhempien kanssa tehtävään kasvatusyhteistyöhön ja vanhempien näkemysten huomioon ottaminen kasvatuksen suunnitelmissa.
- Perehtyminen varhaiskasvatuksen yleisiin ja paikallisiin asiakirjoihin ja vuosisuunnitelmiin ja niiden käyttäminen suunnitelmien lähtökohtana.
- Koko lapsiryhmää koskevan noin viiden (5) viikon mittaisen pedagogisen jakson suunnitteleminen, kasvatuksen opetuksen ja hoidon toteuttaminen ja arviointi koulutuksesta saatujen ohjeiden mukaan yhdessä parin kanssa, mutta myös itsenäistä vastuuta ottaen.
- Rakentaa edelleen itsetuntemustaan reflektion ja palautteen avulla. Opiskelija keskustelee tulevan ammattityön aloittamisesta, erilaisten vuosisuunnitelmien ja muiden tehtävien tekemisestä.
- Opiskelija tutustuu päiväkodin ja varhaiskasvatuksen pedagogisen johtamisen peruskysymyksiin ja niiden yhteiskunnalliseen merkitykseen.
- Ammatillisen portfolion tehtävät erillisen ohjeen mukaan.

2.2 Harjoittelun suorittaminen

Harjoittelun suorittamiseen sisältyy hyväksyttävä päiväkotiharjoittelu, harjoittelun pedagogisen työkirjan hyväksytyt tekeminen, osallistuminen saamaansa ohjaustilanteeseen mahdollisen parin kanssa sekä portfoliotyöskentely.

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Opiskelija on vaitiolovelvollinen lapsia ja heidän perheitään koskevista tiedoista. Opiskelijalla on oikeus saada tietoja päiväkotitoiminnasta ja lapsista, oikeus osallistua päiväkodin eri tehtäviin sekä saada päivittäin työstään palautetta. Harjoittelun lopussa opiskelija saa ohjaavalta opettajalta kokonaispalautteen sekä kirjallisen arvioinnin koko harjoittelujaksolta (liite 1). Kokonaispalautteessa otetaan huomioon opiskelijan tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus, tietäminen ja osaaminen, vuorovaikutustaidot sekä vastuullisuus ja eettisyys erillisen ohjeiston mukaisesti (liite 2).

Opiskelijalla on oikeus ruokailla päiväkodissa yliopiston ja kaupungin/yksikön solmiman koulutuskäytösopimuksen mukaisesti. Mikäli opiskelija osallistuu ruokailuun, hän maksaa aterian hinnan itse. Kaupunki ei vakuuta opiskelijaa tapaturman varalta. Yliopiston vakuutus on voimassa myös opetusharjoittelun aikana. Harjoitteluajana opiskelija ei voi toimia sijaisena.

3. Ohjaus ja palaute

Ohjaavan varhaiskasvatuksen opettajan tehtävät

- Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja tai päiväkodin johtaja informoi muuta henkilökuntaa opiskelijoista ja harjoittelun aiheuttamista mahdollisista muutoksista.
- Tutustuttaa opiskelijat päiväkotiyhteisöön ja ohjaa vanhempiin tutustumiseen.

- Toimii opiskelijan pedagogisen toiminnan ohjaajana suunnaten häntä ydintehtävään, lasten tuntemukseen, lapsihavainnointiin sekä lasten kasvatukseen, opetukseen ja hoitoon.
- On vastuussa lapsiryhmästä myös harjoittelun aikana. Siksi hänen tulee pyrkiä toimimaan siten, ettei opettajan ja lapsiryhmän kontakti heikkenisi eikä kasvatustavoitteista luovuttaisi harjoittelun aikana.
- Antaa opiskelijoille päivittäin henkilökohtaista palautetta harjoittelun aikana sekä kokonaispalautteen harjoittelun lopussa.
- Mahdollisten ongelmien ja huolen herättyä toimii välittömästi Harjoittelun arviointi –kohdassa kuvatulla tavalla.
- Toimii opiskelijan oman ammatillisen kasvun kehittymisen ohjaajana. Hän opastaa opiskelijaa mainituilla tavoitealueilla luoden edellytyksiä opiskelijan persoonallisuuden, luovuuden, itsenäisyyden, yhteistyön sekä ammattitaidon ja reflektoinnin kehittymiselle.
- Lähettää koulutukseen opiskelijaa ohjaavalle lehtorille kirjallisen arvioinnin (liite 1) sähköisellä lomakkeella. Ks. Harjoittelun arviointi.

Ohjaavan lehtorin tehtävät

- Ohjaava lehtori on yhteydessä ohjaaviin opettajiin ja opiskelijoihin ohjausaikojen sopimiseksi.
- Antaa opiskelijoille harjoitteluviikkojen aikana ohjausta 3t/ opiskelija harjoittelun tavoitteiden mukaisesti. Yksilöohjaukseen kuuluu opiskelijan toiminnan seuraaminen ja palautteen antaminen suunnitelmista ja toiminnasta.
- Ohjaava lehtori tarkastaa ja huolehtii siitä, että opiskelijan suunnitelmat ja toiminta kattavat koko lapsiryhmän.
- Mikäli harjoittelussa ilmenee ongelmia, ohjaava lehtori perehtyy asiaan ja toimii välittömästi Harjoittelun arviointi –kohdassa kuvatulla tavalla.
- Perehtyy opiskelijan harjoittelun pedagogiseen työkirjaan, arvioi sen ja tiivistetyn palautteen arviointilomakkeeseen.
- Antaa opiskelijalle myös oman lomakearviointinsa ja katsoo ohjaavan opettajan arvioinnin sekä antaa suoritusmerkinnän harjoittelusta. Palauttaessaan työkirjan lehtori antaa molemmat lomakearviointit opiskelijalle. Ks. Harjoittelun arviointi.

4. Raportointi

- Opiskelija kokoaa suunnitelmat ja arvioinnit sekä muut tehtävät pedagogiseen työkirjaan ja sähköiseen ammatillisen kasvun portfolioon.

5. Harjoittelun arviointi

Harjoittelu on opetussuunnitelmassa opintojakso. Harjoittelun opintojaksot suoritetaan opetussuunnitelman mukaisessa etenemisjärjestyksessä. Määritellyt opintojaksot tulee olla suoritettuina ja rikosrekisteriote edellytetään nähtäväksi ennen ensimmäiseen harjoitteluun pääsyä. Harjoittelusta voi olla pois ainoastaan sairauden vuoksi lääkärin/terveydenhoitajan todistuksella tai muihin opintoihin liittyvästä syystä. Kokonaisen päivän poissaolo korvataan vastaavalla määrällä lisäpäivillä, ei pidennetyillä työpäivillä. Osapäivän kestävä poissaolo korvataan vastaavalla määrällä tunteja.

Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja sekä ohjaava lehtori antavat harjoittelusta kirjallisen arvioinnin liitteessä 1 olevan lomakkeen ja liitteessä 2 olevan arviointikriteeristön mukaisesti. Harjoittelujakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Hyväksytyn raja asteikolla 0-5 on 1 (välttävä). Hyväksytty tarkoittaa, että opiskelija toimii opetussuunnitelmassa ja tässä harjoitteluoheistossa esitettyjen harjoittelujakson tavoitteiden, sisältöjen ja velvollisuuksien mukaisesti ja ottaa kokonaisvaltaisesti ja aktiivisesti vastuuta toiminnasta ja oppimisestaan vähintään välttävällä tasolla. Lähtökohtaisena odotuksena on, että jokaisen varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksen harjoittelussa olevan opiskelijan tulee selviytyä luotettavasti kaikista harjoittelun tehtävistä.

Opetusharjoittelussa on mahdollista arvioida, pystyykö opiskelija ottamaan vastuuta nimenomaan alle kouluikäisten lasten, lasten vanhempien, ja työtovereiden kanssa tapahtuvasta vastuullisesta ja monipuolisesta työstä. Lapset tarvitsevat fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden sekä mahdollisimman korkeatasoisen ympäristön ja pedagogisen osaamisen omaavat aikuiset. Joissakin tapauksissa harjoittelu voidaan joutua hylkäämään joko kesken harjoittelun tai harjoittelun päätyttyä.

Harjoittelu keskeytetään ja hylätään välittömästi, mikäli opiskelija esiintyy harjoittelussa alkoholin tai huumaavien/narkoottisten aineiden vaikutuksen alaisena tai käyttäytyy itselleen tai toisille ihmisille tai ympäristölleen vaarallisella tavalla. Ohjaavalla varhaiskasvatuksen opettajalla on oikeus ilmoittaa keskeytys opiskelijalle ja antaa välittömästi hylkäävä arviointi. Tapahtuman jälkeen ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja informoi koulutuksen kyseistä ohjaavaa lehtoria.

Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja seuraa opiskelijan edistymistä opetusharjoittelussa ja antaa ohjausta ja palautetta päivittäin. On tärkeää kiinnittää huomio opiskelijan toivottuun kriteerit täyttävään selviytymiseen ja kehittymiseen. Mikäli ohjaavalla varhaiskasvatuksen opettajalla herää huoli siitä, että opiskelijan harjoittelu saattaa tulla hylätyksi, hän kertoo asiasta opiskelijalle ja antaa edelleen normaalilla tavalla ohjausta. Lisäksi hän kirjoittaa opiskelijalle vapaamuotoisen erillisen kirjallisen kehotuksen, jossa kriteereihin nojaten käy ilmi, mihin opiskelijalta odotetaan selkeää parannusta. Kirjallisen kehotuksen allekirjoittaa ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja sekä myös opiskelija vastaanotettuaan kehotuksen. Kirjallinen kehoitus on annettava viimeistään viikkoa ennen harjoittelun päättymistä. Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja informoi tapahtumista ohjaavalle lehtorille. Ohjaavalta varhaiskasvatuksen opettajalta ei edellytetä enempää ohjausta kuin mitä yhteistyösopimuksessa ja tässä harjoitteluohjeistossa on todettu ohjauksen määrästä ja palkasta.

Mikäli opiskelija ei saavuta harjoittelun kuluessa kehotuksesta huolimatta hyväksytyyn suoritukseen tasoa, ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja voi antaa hylkäävän arvion. Hylätty tarkoittaa, että toiminnassa ja tehtävien suorittamisessa on selviä puutteita, sovittujen tehtävien laiminlyöntejä tai opiskelijan toiminta on epävarmaa ja hyvin epätasaista, eikä odotettua kehitystä ole riittävästi tapahtunut. Puutteet voivat ilmetä yhdessä tai useammassa arvioitavassa osiossa. Ohjaava lehtori antaa oman arvionsa. Arvioiden mennessä ristiin lopullinen hylkäämis- ja hyväksymisoikeus on koulutuksen ohjaavalla lehtorilla. Ohjaava lehtori antaa lopullisen suoritusmerkinnän.

	Hyväksytty	Hylätty
Osaa analysoida ja arvioida sekä tehdä ehdotuksia päiväkodin ja varhaiskasvatuksen opettajan toiminnan toteuttamiseen.	Opiskelijalle osaa havainnoida päiväkodin toimintaa, lapsiryhmää sekä sen toimintaa huomioiden erilaiset yksilölliset ja yhteisölliset tekijät. Opiskelija toimii aloitteellisesti varhaiskasvatuksen opettajan, parin, työyhteisön ja yhteistyötahojen kanssa. Opiskelija kehittää ja suunnittelee varhaiskasvatusta tavoitteellisesti käyttäen sopivia työtapoja ja hyödyntäen tarjolla olevia toimintaympäristöjä. Opiskelijan toiminta ja vuorovaikutus on luontevaa, määrätietoista ja yhteistyötä edistävää.	Opiskelijan havainnointitaidoissa on vakavia puutteita. Opiskelija ei osaa tehdä aloitteita päiväkodin ja varhaiskasvatuksen opettajan toiminnan toteuttamiseen. Opiskelijan suunnittelutaidoissa on selkeitä puutteita ja toiminta on yksipuolista. Opiskelijalla on suuria haasteita rakentaa vuorovaikutusta lasten kanssa ja työyhteisössä.
Osaa tehdä johtopäätöksiä vanhempien ja muiden tahojen kanssa tehdyn	Opiskelija osallistuu vanhempien kanssa tehtävään kasvatusyhteistyöhön ja osaa ottaa	Opiskelija ei osallistu vanhempien kanssa tehtävään

<p>yhteistyön kokemuksista tulevaa ammattityötä varten.</p>	<p>vanhempien näkemyksiä huomioon kasvatuksen suunnitelmissa.</p>	<p>kasvatusyhteistyöhön eikä osaa ottaa vanhempien näkemyksiä huomioon kasvatuksen suunnitelmissa.</p>
<p>Osaa analysoida, arvioida ja luoda pitkántähtäimen kasvatussuunnitelmia yksilölliseltä ja yhteisölliseltä pohjalta.</p>	<p>Opiskelija perehtyy varhaiskasvatuksen yleisiin ja paikallisiin asiakirjoihin ja vuosisuunnitelmiin ja osaa käyttää niitä suunnitelmien lähtökohtana.</p> <p>Opiskelija osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida koko lapsiryhmää koskevan pedagogisen jakson koulutuksesta saatujen ohjeiden mukaan yhdessä parin kanssa, mutta myös itsenäistä vastuuta ottaen.</p>	<p>Opiskelija ei ole perehtynyt varhaiskasvatuksen yleisiin ja paikallisiin asiakirjoihin ja vuosisuunnitelmiin eikä osaa käyttää niitä suunnitelmien lähtökohtana.</p> <p>Opiskelijan pedagogisen jakson suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin taidoissa on vakavia puutteita.</p>
<p>Tunnistaa oman opettajuuden kehittämistarpeet ja on saavuttanut riittävän ammatillisen varmuuden.</p>	<p>Opiskelija tunnistaa oman toimintansa taustalla olevia arvoja, asenteita ja oletuksia. Hän rakentaa edelleen itsetuntemustaan reflektion ja palautteen avulla. Opiskelija toimii vastuullisesti ja eettisesti harjoittelussa.</p>	<p>Opiskelija ei osaa eritellä toimintansa taustalla olevia arvoja, asenteita ja oletuksia. Hän ei osaa arvioida omaa toimintaansa. Hänen vastuullisuudessa ja eettisyydessä on vakavia puutteita.</p>
<p>Osaa tehdä johtopäätöksiä varhaiskasvatuksen opettajan työn aloittamisesta, päivähoiton ja varhaiskasvatuksen johtamisesta sekä yhteiskunnallisesta merkityksestä.</p>	<p>Opiskelija on motivoitunut ja kykenevä keskustelemaan tulevan ammattityön aloittamisesta.</p> <p>Opiskelija tunnistaa päiväkodin ja varhaiskasvatuksen pedagogisen johtamisen peruskysymyksiä ja niiden yhteiskunnallisen merkityksen.</p>	<p>Opiskelija ei pysty arvioimaan tulevan ammattityön aloittamiseen liittyviä seikkoja. Hän ei ole motivoitunut tarkastelemaan päiväkodin ja varhaiskasvatuksen johtamisen peruskysymyksiä eikä osaa tarkastella niiden yhteiskunnallista merkitystä.</p>

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto

VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJAKOULUTUSLiite 1. **HARJOITTELUN ARVIOINTILOMAKE: Valmistava harjoittelu. Vuosi _____**

OPISKELIJA _____

HARJOITTELUPAIKKA _____

ARVIOINTI-KRITEERIT	SANALLINEN PERUSTELU
TAVOITTEELLISUUS JA SUUNNITELMALLISUUS	
TIETÄMINEN JA OSAAMINEN	
VUOROVAIKUTUS	
VASTUULLISUUS JA EETTISYYS	

ARVIOINTIASTEIKKO:
(merkitse rastilla)

HYVÄKSYTTY___ HYLÄTTY___

___/___20___

allekirjoitus

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJAKOULUTUS

Liite 2. HARJOITTELUN ARVIOINTIKRITEERISTÖ 2021

Harjoittelun arvioinnissa opiskelijan suorituksia arvioidaan seuraavien kriteerien mukaan:

5. tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus

- a. lasten laaja-alaista osaamista vahvistava pitkän ja lyhyen aikavälin toiminnan suunnittelu omalta, lapsiryhmän ja lapsen osalta
- b. realististen hoito-, kasvatusta- ja opetustavoitteiden asettaminen ja ymmärtäminen
- c. monipuolinen oman, muiden harjoittelijoiden ja lasten työskentelyn sekä asetettujen tavoitteiden ja laadittujen suunnitelmien arvioiminen

6. tietäminen ja osaaminen

- a. tuntee oppimisen alueiden sisällöt sekä niiden opettamisen perustiedot ja -taidot
- b. osaa valita ja soveltaa ja eheyttää oppimisen alueiden sisältöjä tarkoituksenmukaisesti lasten tason, iän ja ryhmän mukaan
- c. osaa käyttää ja soveltaa varhaiskasvatuksen menetelmiä (perustoiminnot, leikki, työ, opetus, juhlat ja retket) sekä materiaaleja ja välineitä monipuolisesti
- d. osaa käyttää monipuolisesti eri arviointimenetelmiä

7. vuorovaikutus

- a. vuorovaikutus lapsiryhmän kanssa:
 - lapsiryhmään tutustuminen
 - asiallinen ja johdonmukainen esiintyminen
 - selkeä kielellinen ilmaisu ja selkeiden toimintaohjeiden anto
 - lasten motivointi ja aktivointi sekä myönteisen ilmapiirin luominen
 - päiväkotiryhmän/luokan ja toiminnan ja tarkkaavuuden suuntaaminen
- b. vuorovaikutus ohjausryhmän kanssa:
 - haluaa ja kykenee yhteistyöhön ohjaajien ja harjoitteluryhmän kanssa
 - antaa ja ottaa vastaan monipuolista palautetta ja kehittää reflektiotaitoaan
- c. vuorovaikutus vanhempien kanssa

8. vastuullisuus ja eettisyys:

- a. kasvatuksessa noudatettavat eettiset periaatteet
- b. vastuulliset arvot ja asenteet
- c. yksittäis- ja ryhmäohjauksiin motivoitunut osallistuminen
- d. toiminnan suunnittelu kirjallisesti ja suunnitelmien esittäminen ennalta
- e. toiminnan ohjaaminen ja järjestelyistä huolehtiminen
- f. muut harjoittelun toimintasuunnitelmassa yksilöidyt tehtävät

Harjoittelun arvioinnin kriteerit ovat samat molemmissa harjoitteluissa. Vaatimustaso määrittyy harjoittelujakson tavoitteiden mukaisesti.

6. SYVENTÄVÄ HARJOITTELU H3, TOTEUTUSOHJEET

Ohjauksen koulutus: Syventävän harjoittelun (H3, 7 op) toteutusohje

Syventävään harjoitteluun osallistumisen edellytykset

1. Edeltävinä opintoina on suoritettu:

- Erityispedagoginen näkökulma oppimisen tukemiseen 5 op
 - Opetus- ja oppimisprosessin suunnittelu, toteutus ja arviointi 3 op
 - Perusharjoittelu (H2) 7 op
2. Syventävä harjoittelu suoritetaan **samanaikaisesti** opintojakson **Eheyttävä opetus ja tutkiva opettajuus (3 op)** kanssa. Opintojaksot muodostavat yhdessä kokonaisuuden **Tutkiva opettajuus 10 op. Tämä ei koske Ohjauksen koulutuksen opiskelijoita.**
3. Ohjauksen koulutuksessa syventävän harjoittelun edellytyksenä on myös **hyväksytty pro gradu - tutkielman tutkimussuunnitelma** sekä edeltävänä tai samanaikaisopintoina opintojakso **Pienryhmän ohjaus.**
4. Opiskelijan on **esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikosrekisteriote Filosofisen tiedekunnan ohjeiden mukaisesti**, pääsääntöisesti kerran kandidaatti- ja kerran maisterivaiheessa ennen harjoittelun alkamista, mikäli harjoittelussa toimitaan alaikäisten kanssa. Jos olet esittänyt rikosrekisteriotteesi jo aiemmin maisteriopintoihin kuuluvassa harjoittelussa, sinun ei siis tarvitse esittää sitä uudelleen syventävää harjoittelua varten. Rikosrekisteriote esitetään koulutuksen amanuenssille (varahenkilö opintopäällikkö Satu Kouki) **ennen harjoittelun alkamista.**

Lisätietoja: <https://kamu.uef.fi/student-book/sora/>

Linkki oikeusrekisterikeskuksen sivulle:

<http://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/asiakaspalvelu/rekisteritotteetjatodistukset/rikosrekisteri/rikoستاustaote.html>

1. Syventävän harjoittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Syventävä harjoittelu on ohjauksen koulutuksen päättöharjoittelu, jossa harjoitellaan ohjaustoimintaa monipuolisesti ja kokonaisvaltaisesti erilaisin menetelmin (yksilö-, pienryhmä- ja luokkaohjaus). Harjoittelu toteutetaan opiskelijan valinnan mukaan joko perusasteella yläkoulussa, lukiossa, ammatillisella toisella asteella tai korkeakoulussa. Harjoittelun voi suorittaa myös koulumaailman ulkopuolella jossain ohjauksellisessa toimintaympäristössä, esimerkiksi yrityksessä, hankkeessa tai järjestössä.

Opintojakson suoritettuaan opiskelija osaa

- toimia vastuullisesti ja vastavuoroisesti työyhteisössä ja yhteistyöverkostoissa
- soveltaa tulevaisuuden työelämätaitoja ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteita opetuksen ja ohjauksen lähtökohtina
- suunnitella, toteuttaa ja arvioida oppimis-/opintokokonaisuuden opetussuunnitelman hengessä
- suunnitella ja toteuttaa hyvinvointia ja oppimista tukevia inklusiivisia toimintaympäristöjä erilaiset tuen tarpeet ja vahvuudet huomioon ottaen
- arvioida ja kehittää opetusta ja ohjausta tutkimuksellisista lähtökohdista
- osaa reflektoida ja käsitteellistää pedagogista ajatteluaan ja toimintaansa sekä asettaa ammatillisia kehittämistavoitteita.

Opiskelija kehittää harjoittelussa omaa ammatillista osaamistaan ohjausalalla työskentelemällä kehittymisensä ja urasuunnitelmiansa kannalta mielekkäässä ohjausympäristössä asettamalla sille henkilökohtaiset oppimistavoitteet sekä soveltamalla yhteisiä osaamistavoitteita toimintaympäristön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Koska harjoittelun voi tehdä hyvin moninaisissa ohjausympäristöissä, harjoittelussa voivat

50

painottua eri tyyppiset tehtävät ja sisällöt opiskelijan ja harjoittelun ohjaajan yhteiseen suunnitteluun perustuen: Harjoittelun ohjaaja ja opiskelija laativat harjoittelun alkaessa harjoittelusuunnitelman, jossa harjoittelun keskeisten tehtävä- ja sisältöalueiden ajoitusta ja seuranta suunnitellaan opiskelijan tavoitteiden pohjalta harjoittelupaikan toiminta huomioon ottaen. Tällöin otetaan huomioon harjoittelujaksolle ajoittuvat ajankohtaiset teemat ja tapahtumat (esim. oppilaitosharjoittelussa opetussuunnitelmatyö, yhteistyö huoltajien kanssa, moniammatillinen yhteistyö harjoittelupaikan sisällä ja ulkopuolella sekä työelämä- ja kansainväliset yhteydet). Harjoittelusuunnitelma liitetään harjoitteluportfolioon.

Harjoittelua voidaan suunnata ja eriyttää opiskelijan yksilöllisten tavoitteiden mukaan. Erityisesti muissa kuin oppilaitosympäristöissä harjoittelun yleisiä osaamistavoitteita tulee soveltaa ja tulkita niin, että harjoittelu toteutuu toimintaympäristön kannalta mielekkäästi.

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

Opiskelija osallistuu ohjaajansa mukana harjoittelupaikan toimintaan kokonaisvaltaisesti. Opiskelija toteuttaa yksilö- ja pienryhmäohjausta sekä oppilaitosharjoittelussa myös luokkaohjausta ja analysoi niiden perusteita teoreettisesti. Harjoittelu sisältää monipuolisesti tavoitteellista ohjaustoiminnan ja opetuksen tai koulutustilaisuuksien havainnointia, suunnittelua, itsenäistä ja yhteisvastuullisesti toteutettua ohjausta ja opetusta sekä toiminnan kehittämistä ja arviointia. Opiskelija osallistuu harjoittelussa mahdollisuuksien mukaan myös opiskelijahuollon työhön ja muuhun ohjattavien moniammatilliseen opiskelun ja hyvinvoinnin tukemiseen sekä yhteistyöhön perheiden ja harjoittelupaikan sidosryhmien kanssa. Lisäksi harjoittelu sisältää harjoittelupaikan opetus- ja ohjaussuunnitelmiin tai toimintasuunnitelmiin perustuvaa ohjaustoiminnan kokonaisvaltaista analysointia ja arviointia.

Harjoittelun opetussuunnitelmassa nostetaan esille lisäksi seuraavia harjoittelussa soveltuvin osin huomioon otettavia teemoja:

- vastuullisuus, vastavuoroisuus ja monitoimijaisuus työyhteisössä sekä yhteistyöverkostoissa;
- laaja-alaisen osaamisen tavoitteet opetuksessa ja ohjauksessa;
- monialaiset oppimiskokonaisuudet;
- tutkimusperusta pedagogisessa suunnittelussa, arvioimisessa ja kehittämisessä;
- yksilön hyvinvointia ja oppimista tukevat toimintaympäristöt;
- pedagogisen ajattelun ja toiminnan reflektointi.

2.2 Harjoittelun suorittaminen

Harjoittelu käynnistyy aloitusseminaarilla (3 t), johon harjoitteluun aikovan opiskelijan tulee osallistua. Opiskelija hankkii harjoittelupaikkansa itse. Harjoittelun jälkeen pidetään päätöseminaari (7 t), jossa käsitellään yhteistoiminnallisesti harjoittelukokemuksia ja oman asiantuntijuuden kehittymistä.

Harjoittelussa opiskelija osallistuu harjoittelupaikan ohjaustoimintaan vähintään viiden viikon ajan, keskimäärin 20 t viikossa. Yhteensä harjoittelun kesto on 100 tuntia. Harjoittelu toteutetaan pääsääntöisesti yhtäjaksoisena harjoitteluna, mutta tarvittaessa harjoittelua voidaan jaksottaa pidemmälle ajalle, mikäli se on tarkoituksenmukaista opiskelijan harjoittelun määrällisten ja sisällöllisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Toteutuksessa otetaan huomioon harjoittelupaikan toiminta.

Opiskelija voi valita tähän päättöharjoitteluun sellaisen harjoittelupaikan, jossa hän voi syventää ohjausosaamistaan haluamassaan ohjausympäristössä, tai harjoittelupaikan, jollaisessa hän ei ole aiemmissa harjoitteluisissa toiminut. Harjoittelupaikka voi olla muukin kuin oppilaitos. Opiskelija hankkii harjoittelupaikkansa itse.

AHOT-menettely: Syventävä harjoittelu on mahdollista ahotoida osittain, mikäli opiskelijalla on työkokemusta opinto-/oppilaanohjaajana oppilaitoksessa vähintään kahden lukuvuoden ajalta. Työkokemuksen tulee olla päätoimista. Tällöin opiskelija harjoittelee harjoittelupaikassaan opetussuunnitelman mukaisesti vähintään 50 tuntia, ja muu osuus harjoittelusta korvataan aiempaan työkokemukseen liittyvällä refleктоivalla tehtävällä, joka ohjeistetaan erikseen.

Harjoittelusta laaditaan portfolio, jossa opiskelija jäsentää ohjauskokemuksiaan ja analysoi niitä ohjausteoreettisesti.

Ennakkotehtävä

Opiskelija laatii erillisen ohjeen mukaisesti harjoittelujakson ennakkotehtävän tukemaan harjoittelun suunnittelua ja siihen valmistautumista.

3. Ohjaus ja palaute

Harjoittelun ohjaajalta edellytetään harjoittelijan kanssa tehtävää harjoittelun suunnittelua ja arviointia, työtehtäviin tutustuttamista, opastusta ja tehtäväksi antoja harjoittelun tavoitteiden sekä harjoittelijan valmiuksien mukaisesti. Lisäksi ohjaajalta edellytetään palautteen antamista, mentoroivaa asennetta ja valmiuksia vastavuoroiseen keskusteluun. Harjoittelupaikan esimieheltä odotetaan harjoittelijan vastaanottoa ja perehdyttämistä organisaation hallintoon tarkoituksenmukaisella tavalla.

Harjoittelun ohjaaja käy opiskelijan kanssa etukäteen läpi tämän laatimat ohjaustilanteisiin liittyvät suunnitelmat. Ohjaaja seuraa opiskelijan pitämiä ohjauskeskusteluja, luokkaohjaustunteja, pienryhmäohjausta sekä muita ohjaustilanteita ja antaa niistä palautetta.

Harjoittelun kuluessa käydään kehityskeskustelu (ohje liitteenä) ja harjoittelun päätteeksi palaute- ja arviointikeskustelu.

Harjoittelun päätteeksi käytävässä palaute- ja arviointikeskustelussa ohjaaja ja opiskelija käsittelevät harjoittelun kulkua ja sille asetettujen tavoitteiden toteutumista sekä opiskelijan kehittymistä harjoittelun aikana.

4. Raportointi

Harjoittelun tavoitteena on edistää opiskelijan ammatillisen itsetuntemuksen, reflektiivisen ja tutkivan työotteen kehittymistä. Opiskelija laatii erillisen ohjeen mukaan henkilökohtaisen opiskeluportfolion, johon kirjataan ohjaustyön suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin liittyviä havaintoja ja pohdintoja. Portfolioon sisältyy kokoava loppuarviointi, jossa opiskelija tarkastelee oppimistaan ja kehittymistään suhteessa harjoittelujakson yleisiin sekä itse asettamiinsa henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Portfoliotyöskentely voi olla osittain strukturoitua; opiskelijat saavat harjoittelun tueksi havainnointia ja omaa oppimista suuntaavia tehtäviä. Portfolio palautetaan harjoittelun vastuupettajalle Ohjauksen koulutuksessa.

5. Harjoittelun arviointi

5.1. Harjoittelun hyväksyminen

Harjoittelun arviointi rakentuu yhteistoiminnallisesti opiskelijan itsearviointista ja ohjaajan arvioinnista. Sekä harjoittelun sisällöllisten (tavoitteiden saavuttaminen ja yksilöllinen kehittyminen) että määrällisten (läsnäolo harjoittelupaikassa) kriteerien on täytyttävä, jotta harjoittelu on hyväksytysti suoritettu. Sairaus- yms. ennakoimattomissa tilanteissa harjoittelusuunnitelmaa eriytetään yksilöllisesti, jolloin asiasta sovitaan harjoittelusta vastaavien yliopiston opettajien kanssa.

Harjoittelun ohjaaja käy opiskelijan kanssa harjoittelun päätteeksi arviointikeskustelun, jonka tukena voidaan käyttää tässä ohjeessa olevaa arviointilomaketta. Keskustelussa otetaan huomioon sekä opiskelijan itsearviointi että ohjaajan arviointi siitä, miten opiskelija on edistynyt oppimisessaan ja ammatillisessa kehitymisessään harjoittelujaksolle asetettujen tavoitteiden suunnassa. Ohjaaja ilmoittaa arviointinsa ohjauksen koulutuksen amanuenssille sähköisellä arviointilomakkeella.

Harjoittelun vastuupettaja yliopistolla hyväksyy portfolion ja antaa opiskelijalle suoritusmerkinnän harjoittelusta. Harjoittelu arvioidaan asteikolla hyväksytty – hylätty. Hylätty arvosana on mahdollista korottaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman perusteella. Mikäli ohjaaja havaitsee, ettei opiskelija näytä saavuttavan harjoittelujaksolle asetettuja tavoitteita harjoittelusuunnitelman mukaisesti, hänen toivotaan ottavan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteyttä koulutuksen vastuupettajaan. Mahdollisesta harjoittelun täydentämisestä tai hylkäämisestä päätetään yhteisesti opiskelijan ja ohjaajan sekä harjoittelusta vastaavan yliopiston opettajan kanssa.

5.2 Syventävän harjoittelun arviointikriteerit

Yleiset tavoitteet	Hylätty	Hyväksytty
Työ- ja harjoitteluorientaatio	Opiskelija on heikosti sitoutunut harjoitteluun sekä asennoituu siihen suorituskeskeisesti ja muodollisesti.	Opiskelija sitoutuu harjoitteluun kokonaisvaltaisesti ja vastuullisesti pyrkien oppimaan uutta ja kehittymään ammatillisesti. Hän on motivoitunut ja pyrkii määrätietoisesti harjoittelun tavoitteisiin.
Työn ja oppimisen analysointi- ja arviointitaidot	Opiskelija on heikosti motivoitunut analysoimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan.	Opiskelija arvioi toimintaansa ja oppimistaan tavoitteiden suunnassa, asettaa uusia tavoitteita ja kykenee oppimaan kokemuksistaan. Opiskelija kykenee tiedostamaan oman toimintansa taustalla olevia arvoja, asenteita ja uskomuksia.
Ammatillinen itsetuntemus	Opiskelijan käsitys ammatti-identiteetistään on epäselvä ja jäsentymätön, eikä hän ole halukas pohtimaan sitä.	Opiskelija on kiinnostunut oman ammatti-identiteettinsä kehittämisestä ja työskentelee eettisesti korkeatasoisesti.
Ohjausprosessien ja ohjauksen työmuotojen kokonaisvaltainen ja ohjattavalähtöinen ymmärtäminen	Opiskelija ei jäsennä ohjausta kokonaisvaltaisesti, eikä osaa ottaa huomioon ohjattavan tilannetta.	Opiskelija osaa kuvata ohjausprosessin merkityksen ohjattavan opinto- ja urapolun tukena sekä osana laajempaa ohjauksen toteutusta.
Ohjausmenetelmien soveltaminen ohjaustyössä	Opiskelija soveltaa erilaisia ohjausmenetelmiä epätarkoituksenmukaisesti ja kapea-alaisesti.	Opiskelija osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida itsenäisesti ohjausprosesseja erilaisia ohjausmenetelmiä hyödyntäen.
Toimiminen ryhmässä ja työyhteisössä	Opiskelijalla on puutteita yhteistyö- ja vuorovaikutustaidoissaan, eikä hän pyri oma-aloitteisesti kehittymään niissä.	Opiskelijan työskentely on luontevaa ja yhteistyökykyistä. Opiskelija on vuorovaikutuksessaan oma-aloitteinen ja toiset huomioon ottava sekä taitojaan kehittävä.
Erityistavoitteet	Hylätty	Hyväksytty
Osaa toimia vastuullisesti ja vastavuoroisesti työyhteisössä ja yhteistyöverkostoissa.	Opiskelija ei kykene rakentamaan toimivaa vuorovaikutusta työyhteisössä. Opiskelija käyttäytyy epäasiallisesti.	Opiskelijan toiminta on joustavaa, vastuullista ja yhteistyökykyistä. Opiskelija kehittää oma-aloitteisesti vuorovaikutustilanteita.
Osaa soveltaa tulevaisuuden työelämätaitoja ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteita opetuksen ja ohjauksen lähtökohtina.	Opiskelijan suoritus on muodollinen ja joustamaton. Opiskelija käyttää työtapoja yksipuolisesti ja hänellä on heikko sisältötiedon hallinta.	Opiskelija osaa tehdä johtopäätöksiä ohjaus- ja oppimistilanteista ja muuttaa toimintaansa. Opiskelija käyttää monipuolisesti erilaisia työtapoja ja menetelmiä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida oppimis-/ opintokokonaisuuden opetussuunnitelman hengessä.	Opiskelija ei osaa suunnitella itsenäisesti oppijakeskeisiä ja yhteisöllisiä ohjaus- ja oppimistilanteita eikä ota suunnittelussaan huomioon erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Opiskelija ei sovelle suunnittelussaan ohjaus- ja oppimisteoreettista tietoa. Opiskelija arvioi oppilaiden oppimista kapea-alaisesti.	Ohjaustyön suunnittelu ja toteutus ovat tasapainossa ja opiskelija muuttaa joustavasti suunnitelmiaan. Opiskelija hyödyntää erilaisia oppimisympäristöjä sekä soveltaa suunnittelussaan ohjaus- ja oppimisteoreettista tietoa. Opiskelija ymmärtää tutkivan opettajuuden idean ja soveltaa sitä toiminnassaan. Opiskelija arvioi yksilöiden edistymistä monipuolisin menetelmin.
Osaa suunnitella ja toteuttaa hyvinvointia ja oppimista tukevia inklusiivisia toimintaympäristöjä erilaiset tuen tarpeet huomioon ottaen.	Opiskelija ei tunnista yksilöiden erilaisia valmiuksia eikä tunnista näiden tuen tarpeita.	Opiskelija suunnittelee toimintansa ottaen huomioon yksilöiden erilaiset ohjauksen, oppimisen ja tuen tarpeet sekä eriyttää toimintaansa niiden mukaan. Opiskelija muuttaa tarvittaessa toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
Osaa arvioida ja kehittää opetusta ja ohjausta tutkimuksellisista lähtökohdista.	Ohjauksen kehittämisen ja pedagogisten ratkaisujen yhteys tutkimustietoon puuttuu.	Opiskelija arvioi ja kehittää ohjausta tutkimuksellisista lähtökohdista.
Osaa reflektoida ja käsitteellistää pedagogista ajatteluaan ja toimintaansa sekä asettaa ammatillisia kehittämistavoitteita	Opiskelija ei osaa reflektoida pedagogista ajatteluaan eikä toimintaansa tai reflektointi on huomattavan puutteellista. Opiskelija ei tiedosta yhteyttä teorian ja oman toimintansa välillä.	Opiskelija osaa analysoida monipuolisesti ja syvällisesti edistymistään ja osaamistaan sekä käyttöteoriaansa kehittämistä. Opiskelija osaa reflektoida ja analysoida pedagogista ajatteluaan sekä kuvata ja perustella oman ohjauksen käyttöteoriaansa.

6. Harjoittelun kuormittavuus

Kontaktityöskentely	110 t
Alku- ja päätöseminaari	3 t + 7 t
Toiminta harjoittelupaikassa <ul style="list-style-type: none"> - ohjauksen ja opetuksen havainnointia - luokka- ja/tai pienryhmäohjauksen suunnittelua, toteutusta ja arviointia - ohjauskeskustelujen toteuttamista ja arviointia - osallistumista muuhun harjoittelupaikan toimintaan - henkilökohtainen harjoittelun ohjaus - arviointi- ja palautekeskustelut 	100 t
Itsenäinen työskentely	79 t
Ennakkotehtävä ja muut kirjalliset tehtävät sekä portfoliotyöskentely, ohjaustoiminnan suunnittelu ja arviointi.	
Yhteensä	189 t

LIITE: Kehityskeskustelut – ohje opiskelijalle ja harjoittelun ohjaajalle

Harjoittelussa jatkuva, monisuuntainen ja avoin palaute toimii keskeisenä oppimiskokemuksena niin ohjaajalle kuin opiskelijalle. Päivittäisen palautteenannon lisäksi harjoittelun kuluessa sekä harjoittelun päätteeksi on syytä ottaa aikaa palautteelle ja arvioinnille, josta voidaan käyttää nimitystä kehityskeskustelu. Kehityskeskustelu esim. puolivälissä harjoittelua on myös aito mahdollisuus välittömiin muutoksiin.

Kehityskeskustelun mahdollisia teemoja voivat olla seuraavat:

1. Opiskelija arvioi omaan työskentelyään ja kehittymistään ohjaajana sekä harjoittelun tavoitteiden toteutumista ja loppuajan tavoitteita.
2. Ohjaaja antaa palautetta opiskelijan kehittymisestä ja suoriutumisesta.
3. Opiskelija antaa palautetta ohjaajan harjoittelun ohjauksesta ja ohjaussuhteesta.
4. Ohjaaja ja opiskelija yhdessä suunnittelevat harjoittelun loppuajan toimintaa ja asettavat tavoitteet.

Arviointia annetaan seuraavien ulottuvuuksien kautta:

- Mikä menee hyvin
- Mikä tuntuu hankalalta
- Mikä mietityttää
- Mitä toivoisin.

Opiskelija dokumentoi palautteen sekä arvoinnit ja käsittelee niitä portfoliossaan.

Erityisopettaja- ja erityisluokanopettajakoulutus: Syventävän harjoittelu (H3, 7 op) toteutusohje

Syventävään harjoitteluun osallistumisen edellytykset

1. Edeltävinä opintoina on suoritettu:

- Oppimisen ja kehityksen perusteet 5 op
- Orientoituminen kasvatus- ja koulutuslalle 2 op
- Orientoiva harjoittelu (H1) 3 op
- Erityispedagoginen näkökulma oppimisen tukemiseen 5 op
- Opetus- ja oppimisprosessin suunnittelu, toteutus ja arviointi 3 op
- Perusharjoittelu (H2) 7 op

2. **Erityisluokanopettajakoulutuksessa** opiskelijalla tulee olla perusopetuksessa opettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot (60 op) sekä erityisopettajan ammatillisia valmiuksia antavia opintoja 10 op (eri opintojaksot kuin H4:ssä)

Erityisopettajakoulutuksessa opiskelijalla tulee olla **erityisopettajan ammatillisia valmiuksia antavia opintoja 10 op** (eri opintojaksot kuin H4:ssä).

3. **Harjoittelu suoritetaan samanaikaisesti opintojakson 2310234 Opetuksen eheyttäminen ja tutkiva opettajuus (3 op) kanssa.**

4. **Opiskelijan on esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote filosofisen tiedekunnan ohjeiden mukaisesti**, ennen harjoittelun alkamista.

<https://kamu.uef.fi/?s=sora-lainsaadanto>

Rikostaustaoteen tilaukset:

Oikeusrekisterikeskus, PL 157, 13101 Hämeenlinna

Sähköposti: oikeusrekisterikeskus@om.fi

Sähköinen: <https://asiointi.oikeus.fi/ork-kansalaisille>

Rikostaustaote tarkistetaan ennen ensimmäistä harjoittelujaksoa kerran kandidaattiopintojen aikana ja kerran maisteriopintojen aikana. Lisäksi rikostaustaote voidaan poikkeuksellisesti tarkistaa erityisestä syytä myös muulloin, jos yliopistolle ei ole esitetty 6 kk ennen harjoittelujakson alkamista voimassa olevaa rikostaustaotetta.

5. HUOM. Harjoittelua ei voi ahotoida / hyväksi lukea erityisopettajien koulutuksissa toisen koulutuksen vastaavalla harjoittelulla.

1. Syventävän harjoittelun osaamistavoitteet

Harjoittelun suoritettuaan opiskelija osaa:

- toimia vastuullisesti ja vastavuoroisesti työyhteisössä ja yhteistyöverkostoissa
- soveltaa tulevaisuuden työelämätaitoja ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteita opetuksen ja ohjauksen lähtökohtina
- suunnitella, toteuttaa ja arvioida oppimis-/opintokokonaisuuden opetussuunnitelman hengessä
- suunnitella ja toteuttaa hyvinvointia ja oppimista tukevia inklusiivisia toimintaympäristöjä erilaiset tuen tarpeet ja vahvuudet huomioon ottaen
- arvioida ja kehittää opetusta ja ohjausta tutkimuksellisista lähtökohdista
- reflektoida ja käsitteellistää pedagogista ajatteluaan ja toimintaansa sekä asettaa ammatillisia kehittämistavoitteita

2. Syventävän harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa opetustyötä itsenäisesti. Harjoittelussa keskeistä on:

- erityisopettajan ammatillinen osaaminen ja työn organisointi, yhteisopettajuus ja oman ammatillisen kasvun reflektointi

- kehittävään arviointiin perustuvan yksilö- ja/tai ryhmämuotoisen pedagogisen toiminnan ja opetuksen toteuttaminen oppilaan vahvuudet huomioiden, opettaja-oppilas –vuorovaikutuksen, hyvinvoinnin ja kokonaiskehityksen tukeminen
- vastuullisuus ja vastavuoroisuus työyhteisön jäsenenä
- yhteistyö-, neuvottelu- ja konsultaatio monitoimijaisessa työyhteisössä ja/tai huoltajien kanssa
- pedagogisen tuen ja ohjauksen säädösperusta, ohjaavat asiakirjat ja toimintatavat, erityisopetuksen arvot sekä inklusiiviset ja eettiset periaatteet
- erityispedagoginen tutkimusperusta pedagogisessa suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä
- monilaiset oppimiskokonaisuudet ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet opetuksessa ja ohjauksessa.

2.2 Harjoittelun suorittaminen

Harjoittelu voidaan hyväksyä, kun opiskelija on suorittanut kaikki itsenäiset tehtävät ja kontaktiopetukseen osallistumisen hyväksytysti. Harjoittelusuoritukseen kuuluu:

- aloitus- ja päätöstilaisuus,
- harjoittelupaikan toimintaan osallistuminen, tavoitteellinen opetuksen ja ohjauksen havainnointi, opetus-, ohjaus- ja oppimisprosessin suunnittelu, toteutus ja arviointi oppijoiden tarpeet huomioiden ohjaavan erityisopettajan ohjeiden mukaisesti
- osallistuminen oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia tukevaan monitoimijaiseen yhteistyöhön ja yhteisopettajuuteen sekä erityisopettajan monimuotoisiin työtehtäviin
- yksilö-,ryhmä- ja suurryhmäohjaukset
- portfoliotyöskentely ja kehityssuunnitelma

Ennakkotehtävä

- Opiskelija laatii harjoittelujakson ennakkotehtävän ohjeiden mukaisesti (LIITE 1) ja liittää sen ammatillisen kasvun portfolioon.

Opetuksen ja tuen suunnittelu ja toteutus

Opiskelija opettaa 15 x 75 min tai 25 x 45 min sekä osallistuu erityisopettajan monimuotoiseen toimenkuvaan 20 x 60 min. Osallistuminen erityisopettajan monimuotoiseen toimenkuvaan (20 x 60 min) voi tarkoittaa mm. seuraavia asioita: kolmiportaisen tuen suunnittelu, arviointi sekä näihin liittyvä tiedonsaanti ja havainnointi, oppilashuoltotyö (välitunnit, ruokailut, oppilaiden seuranta ja havainnointi, siirtymät) koulun kehittämistyö sekä koulutukset.

Harjoittelu toteutetaan kokonaisina (4-5 tunnin) työpäivinä ja useamman perättäisen päivän kokonaisuuksina, osittain intensiivisenä jaksena ohjaavan opettajan aikataulun ja suunnitelman mukaisesti. Ohjaava erityisopettaja antaa opiskelijalle harjoittelun aikataulun pidettävistä tunteista ja ohjauksista ja muista työtehtävistä. Oppitunnit suunnitellaan kirjallisesti liitteen 2 mukaisesti. (LIITE 2). Oppituntien suunnittelussa tulee huomioida oppilaiden oppimisen arviointi, tuen tarpeet ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen. Opetuksessa tehdään yhteistyötä opettajien, opettajaopiskelijoiden (luokan- ja aineenopettajaopiskelijoiden sekä opinto-ohjauksen opiskelijoiden kanssa) ja oppilashuollon henkilökunnan kanssa ohjaavan erityisopettajan ohjeiden mukaisesti. Tavoitteena on toteuttaa laaja-alaisia ja pitkäjänteisiä opetuskokonaisuuksia ja saada kokonaisnäkemys oppilaan tai oppilasryhmien toiminnasta sekä erityisopettajan moninaisista työtehtävistä. Jaksojen ja tuntien suunnittelussa perehdytään kolmiportaisen tuen järjestämiseen ja erityisopettajan konsultatiivisiin työtapoihin sekä yhteistyöverkostoissa toimimiseen. Oppitunnit toteutetaan itsenäisesti tai yhdessä opettaen yhteisopettajuutena esimerkiksi seuraavalla tavalla.

Harjoittelu alkaa yhteisellä seurantaviikolla, johon kaikki ohjaavan opettajan harjoittelijat osallistuvat.

Seurantaviikon aikana ohjaava opettaja tekee alustavan jaksosuunnitelman harjoittelun aikatauluista. Harjoittelu voidaan toteuttaa esimerkiksi seuraavan rytmityksen mukaisesti.

Harjoittelijat on merkitty taulukkoon kirjaimilla A, B, C, ja D

1. seurantaviikko A, B, C, D	2. viikko A ja B	3. viikko A ja B	4. viikko A ja B	5 viikko pe A, B, C ja D - ohjaus, jossa mukana yliopiston harjoittelua ohjaava opettaja
6. viikko	7. viikko	8. viikko	9. joustoviikko	10. viikko

C ja D	C ja D	C ja D		A, B, C ja D - ohjaus, jossa mukana yliopiston harjoittelua ohjaava opettaja loppuohjaus, päätösseminaari
--------	--------	--------	--	--

Opetuksen seuraaminen ja oppilaiden tuen tarpeisiin tutustuminen

- Opetuksen johdonmukaisen etenemisen kannalta on tarkoituksenmukaista seurata ohjaavan erityisopettajan työtä ennen omaa opetuskokonaisuutta ja tehdä siitä muistiinpanot oman opetuksen suunnittelun pohjaksi
- Opiskelijat seuraavat opetusta vähintään yhteensä 20 tuntia (16 x 75 min tai 25x45min), joista
 - 14 x 75 min tai 23 x 45 min omassa harjoitteluyksikössä erityisopetusta, muuta opetusta ja/tai erityisopettajan työhön liittyvää toimintaa ohjaavan erityisopettajan ohjeiden mukaisesti.
 - 2x 75 min tai 3x 45min Joensuun normaalikoulun toisessa yksikössä, joka tapahtuu harjoittelun alussa ilmoitettavan aikataulun ja ryhmäjaon mukaisesti.

Opettaja kokonaisuuksien toteuttajana

Erytisopettajaopiskelijat osallistuvat, suunnittelevat ja toteuttavat monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin liittyviä toiminnallisten teemapäivien tai muun pedagogisen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

3. Ohjaus ja palaute

Ohjausta opiskelija saa yhteensä 30 tuntia:

- henkilökohtaista ja pienryhmäohjausta 20 x 60 min,
- suuryhmäohjausta 10 x 60 min, joka sisältää aloitus- ja päätöstilaisuudet.

Ohjauksen painopiste on opiskelijan oman erityisopettajuuden kehittymisessä, jotta opiskelija oppii perustelemaan tekemänsä ratkaisut oppimis- ja/tai opetuksen teorioiden pohjalta. Opiskelija saa palautetta pitämistään tunneista paitsi ohjaavalta opettajalta myös ohjatusti muilta opettajilta opettajaopiskelijoilta ja ryhmäohjauksessa.

Ryhmäohjauksissa käsitellään mm. seuraavia sisältöjä:

- oppilaat/opiskelijat, ryhmän/luokan toiminta sekä opetussuunnitelman toteuttaminen
- erityisopettajan ammatillinen osaaminen ja työn organisointi,
- ohjaavan erityisopettajan työnkuva ja ammatillisen osaamisen keskeiset osa-alueet
- yhteistyö-, neuvottelu- ja konsultaatiotilanteet henkilökunnan kanssa sekä yhteistyö vanhempien ja huoltajien kanssa,
- arviointiin perustuvan yksilö- ja/tai ryhmämuotoisen pedagogisen toiminnan ja tuen toteuttaminen itsenäisesti ja yhteistyönä esim. toisen opettajan, harjoittelijan tai koulunkäynnin ohjaajan kanssa.
- erityispedagogisen tuen ja ohjauksen säädösperusta, ohjaavat asiakirjat ja toimintatavat sekä erityisopetuksen arvot, inklusiiviset ja eettiset periaatteet
- erityispedagogisen toiminnan tieteellinen perusta
- ohjaus ennakkotehtävän ja opetuksen seurantatehtävien suorittamiseen sekä opetuksen palautekeskustelut
- valtakunnallinen harjoittelukysely
- loppuraportti ja kehityssuunnitelma.

4. Raportointi

Opiskelija palauttaa ohjaavalle erityisopettajalle ohjeiden mukaan laaditun 3-5 sivun mittaisen loppuraportin (LIITE 3), jossa opiskelija arvioi ja pohtii omaa opettajuuttaan. Opiskelija tallentaa harjoittelujakson materiaaleja ja loppuraportin ammatillisen kasvun portfolioonsa.

5. Harjoittelun arviointi

Harjoittelujakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Arviointi perustuu harjoittelujakson arvioinnin kriteereihin. Mikäli ohjaava erityisopettaja havaitsee, ettei opettajaopiskelija saavuta harjoittelujaksolle asetettuja tavoitteita harjoittelusuunnitelman mukaisella työpanoksella, voi hän määrätä opiskelijan täydentämään

suoritustaan. Täydennystehtävä määritellään yksilöllisesti tapaus kerrallaan. Mahdollisesta hylkäämisestä päätetään opiskelijan kuulemisen jälkeen johtavan rehtorin järjestämässä kokouksessa, johon osallistuvat johtava rehtori ja opiskelijaa ohjanneet opettajat sekä opintojaksosta vastaava yliopiston opettaja.

Osaamistavoite	Hyväksytty	Hylätty
Taito suunnitella, toteuttaa ja arvioida oppimis-/opintokokonaisuuden opetus suunnitelman hengessä	Työn suunnittelu ja toteutus ovat tasapainossa. Opiskelija soveltaa toteutuksessa erityispedagogista ja oppimisteoreettista tietoa oppilaiden tuen tarpeen mukaisesti. Opiskelija ymmärtää tutkivan opettajuuden idean ja soveltaa sitä toiminnassaan. Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa erityisopetusta niin, että oppilaan on mahdollista näyttää osaamisensa monipuolisesti. Opiskelija osaa käyttää erilaisia arviointimenetelmiä yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.	Työn suunnittelu ja toteutus eivät ole tasapainossa Opiskelija ei riittävästi sovelta toteutuksessa erityispedagogista ja oppimisteoreettista tietoa oppilaiden tuen tarpeen mukaisesti. Opiskelija tutkivan opettajuuden idea on jäsentymätön eikä näy toiminnassa. Opiskelija arvioi oppilaiden oppimista kapea-alaisesti. Opiskelija ei käytä monipuolisia ja tilanteeseen sopivia arviointimenetelmiä.
Taito soveltaa tulevaisuuden työelämätaitoja ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteita opetuksen ja ohjauksen lähtökohtina	Opiskelija osaa tehdä johtopäätöksiä oppimistilanteista ja muuttaa toimintaansa. Opiskelija käyttää monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmenetelmiä oppilaan tarpeiden mukaisesti. Opiskelija osaa toimia erityisopetuksen työtehtävissä.	Opiskelijan suoritus ja on muodollista ja/tai joustamatonta. Opiskelija käyttää työtapoja yksipuolisesti ja hänellä on heikko sisältötiedon hallinta. Opiskelija ei ohjauksen avulla selviä erityisopettajan työkuvaan kuuluvista harjoittelutehtävistä.
Taito toimia vastuullisesti ja vastavuoroisesti työyhteisössä ja yhteistyöverkostoissa	Opiskelijan toiminta on luontevaa, vastuullista, määrätietoista ja yhteistyökykyistä. Opiskelija kehittää oma-aloitteisesti vuorovaikutustilanteita ja ottaa huomioon tunneilmaston.	Opiskelija ei kykene rakentamaan toimivaa vuorovaikutusta työyhteisössä tai yhteistyöverkostoissa ja/tai opiskelija käyttäytyy epäasiallisesti tai ei toimi riittävän vastuullisesti.
Taito suunnitella ja toteuttaa hyvinvointia ja oppimista tukevia inklusiivisia toimintaympäristöjä erilaiset tuen tarpeet huomioon ottaen	Opiskelija suunnittelee opetuksensa ottaen huomioon oppilaiden erilaiset oppimisen ja tuen tarpeet sekä eriyttää opetustaan oppilaiden kykyjen, taipumusten ja motivaation mukaisesti. Opiskelija muuttaa tarvittaessa toimintaansa ohjauksessa saadun palautteen perusteella. Opiskelija rakentaa hyvinvointia ja oppimista tukevia inklusiivisia oppimisympäristöjä.	Opiskelija ei huomioi riittävästi oppilaiden erilaisia oppimisen ja tuen tarpeita. Opetuksen eriyttäminen oppilaan kykyjen, taipumusten ja motivaation mukaan on riittämätöntä eikä opiskelija muuta toimintaansa palautteen perusteella. Opiskelija hyödyntää vähäisesti hyvinvointia ja oppimista tukevaa inklusiivisista oppimisympäristöä.

Taito arvioida ja kehittää opetusta ja ohjausta tutkimuksellisista lähtökohdista	Opiskelija reflektoi toimintansa taustalla olevia arvoja, asenteita ja olettamuksia. Opiskelija arvioi oppimaansa, asettaa uusia tavoitteita ja oppii kokemuksistaan. Opiskelija arvioi ja kehittää omaa opetustaan sekä ohjausta tutkimuksellisista lähtökohdista.	Opiskelijan oman toiminnan reflektointi on vähäistä. Toiminnan taustalla olevien arvojen, asenteiden ja olettamusten merkitys on opiskelijalle jäsentymätön. Opiskelijan oman oppimisen arviointi ja tavoitteiden asettaminen eivät vastaa harjoittelun tavoitteita. Tutkimukselliset lähtökohdat eivät näy opiskelijan oman opetuksen arvioinnissa ja kehittämisessä tai raportoinnissa.
Taito reflektoida ja käsitteellistää pedagogista ajatteluaan ja toimintaansa sekä asettaa ammatillisia kehittämistavoitteita	Raportti ja portfolio ovat huolellisesti tehtyjä. Opiskelija on monipuolisesti ja syvällisesti kuvannut oma edistymistään ja osaamistaan sekä käyttöteoriaansa kehittämistä.	Raportissa ja portfoliotyöskentelyssä on suuria puutteita suhteessa annettuun ohjeistukseen.

6. Harjoittelun kuormittavuus

Kontaktityöskentely	Yhteensä 100
Ohjaus (henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus, suuryhmäohjaukset, aloitus- ja päätösseminaarit)	30 x 60 min
Opetuksen seuraaminen ja tuen tarpeisiin tutustuminen	20 x 60 min
Oppituntien, opetustuokioiden ja/tai opetuskokonaisuuksien pitäminen	22 x 60 min erityisopetukseen soveltuviissa oppitunneissa tai –tuokioissa
Monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin liittyviä toiminnallisia teemapäiviä tai muuta pedagogista toimintaa koulussa	8 x 60 min
Eriyisopettajan monimuotoiseen toimenkuvaan tutustuminen tapahtuu harjoittelun aikana osallistumalla esimerkiksi oppilashuoltotyöhön, koulutukseen ohjaavan opettajan mukana, koulun kehittämistyöhön, kolmiportaisen tuen suunniteluun ja arviointiin.	20 x 60min
Itsenäinen työskentely	89 x 60 min
Opetuskokonaisuuksien suunnittelu, oppimisen arviointi, opetuksen järjestämiseen liittyviin dokumentteihin perehtyminen, ennakkotehtävä ja raportointi sekä muut kirjalliset tehtävät	89 x 60 min
Yhteensä	189 h

Erilliset erityisopettajaopinnot: Erityisopetuksen syventävän harjoittelun (5op) toteutusohje

1. Erityisopetuksen syventävän harjoittelun tavoitteet ja edellytykset

Harjoittelun jälkeen opiskelija osaa

- Suunnata omaa ammatillista kasvuaan tavoitteellisesti asiantuntijuutensa kehittämiseksi ja tuoda esiin ammatillista osaamistaan työyhteisön jäsenenä
- Suunnitella, toteuttaa ja arvioida uusia erityispedagogisen tuen järjestämisen mahdollisuuksia yksilö- ja/tai organisaatiossa soveltamalla keskeistä tutkimustietoa valitsemallaan erityispedagogisen asiantuntemuksen alueella
- Arvioida omaa pedagogista toimintaansa ja sen merkitystä oppijoiden sekä yhteisön näkökulmasta yhdistäen erityispedagogiikan teoriaa käytännön toimintaan.

Opintojakson edeltävinä tai samanaikaisina opintoina vähintään kaksi erityisopettajakoulutuksen syventävien opintojen opintojaksoa. Samanaikaisina opintoina suoritetaan 2221221 Tutkimusperustainen erityisopettajuus (10 op).

2. Erityisopetuksen syventävän harjoittelun suoritus

2.1 Erityisopetuksen syventävän harjoittelun sisältö

- Erityispedagoginen asiantuntijuus työyhteisössä ja ammatillinen suuntautuminen
- Tutkimusperustaisuus inklusiivisessa kasvatuksessa ja opetuksessa
- Erityispedagogiikan keskeiset osa-alueet
- Erityispedagogisen opetus- tai ohjauskokonaisuuden tai projektin toteutus ja arviointi
- Oman ammatillisen kasvun ja asiantuntijuuden reflektointi

2.2 Erityisopetuksen syventävään harjoitteluun valmistautuminen

1. Osallistu harjoittelun infotilaisuuteen (1t) sen lukukauden aikana, jolloin aiot suorittaa harjoittelun.
2. Ilmoittaudu 2221338 Erityisopetuksen syventävään harjoitteluun WebOodin kautta.
3. Hae harjoittelupaikka infotilaisuudessa annettujen ohjeiden mukaisesti ja tee alustava suunnitelma harjoittelun suorittamiseksi. Valitse paikka, joka sopii omiin ammatillisen kasvun tavoitteisiisi. Varmista, että ohjaajaksi kysytyllä erityisopettajalla on pätevyys erityisopetuksen tehtäviin.
4. Tee alustava harjoittelusuunnitelma harjoittelujaksollesi yhdessä ohjaavan erityisopettajan kanssa (LOMAKE: Syventävän harjoittelun suunnitelma).
5. Esitä alustava syventävän harjoittelun suunnitelma suunnittelutilaisuudessa (2t), jossa suunnitelmaa voidaan vielä työstää saadun ohjauksen ja vertaispalautteen perusteella.
6. Palauta valmis suunnitelma yliopiston vastuuopettajalle hyväksyttäväksi ennen harjoittelun aloittamista. (HUOM. Harjoittelua ei voi aloittaa omatoimisesti ennen harjoittelusuunnitelman hyväksymistä yliopistolla.)
7. Rikostaustaotteiden tarkistaminen: Opiskelijan on esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote filosofisen tiedekunnan ohjeiden mukaisesti ennen harjoittelun alkamista. <https://kamu.uef.fi/?s=sora-lainsaadanto>
Rikostaustaote esitetään erityispedagogiikan oppiaineen suunnittelijalle.
Rikostaustaotteen tilaukset:
Oikeusrekisterikeskus, PL 157, 13101 Hämeenlinna
Sähköposti: oikeusrekisterikeskus@om.fi
Sähköinen: <https://asiointi.oikeus.fi/ork-kansalaisille>

Rikostaustaote tarkistetaan ennen ensimmäistä harjoittelujaksoa. Lisäksi rikostaustaote voidaan poikkeuksellisesti tarkistaa erityisestä syystä myös muulloin, jos yliopistolle ei ole esitetty 6 kk ennen harjoittelujakson alkamista voimassa olevaa rikostaustaotetta.

2.3 Erityisopetuksen syventävän harjoittelun suorittaminen

- Osallistu erityisopetuksen syventävän harjoittelun info- sekä suunnittelutilaisuuteen ennen harjoittelun alkua ja päätöstilaisuuteen harjoittelun jälkeen.
- Suorita harjoittelu hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti syys- ja/tai kevätlukukauden aikana.
- Osallistu yliopiston ohjaavan opettajan harjoitteluohjaukseen harjoittelun aikana. Keskusteluaika sovitaan erikseen harjoittelun aikana.
- Osallistu vähintään 65 x 60 min harjoittelupaikassa tapahtuvaan toimintaan.
- Varaa aikaa itsenäiseen työskentelyyn (70 x 60 min) harjoittelujakson aikana. Itsenäinen työskentely sisältää opetuskokonaisuuden, intervention tai projektin suunnittelun, toteutumisen arvioinnin, etätyöskentelyä ja harjoitteluun liittyvien tehtävien tekemistä. Valintasi mukaan voit tehdä osan itsenäisestä työstä harjoittelupaikassa, jos se on tavoitteiden saavuttamisen kannalta tarkoituksenmukaista.

3. Ohjaus ja palaute

3.1 Harjoittelun ohjaus / Erityispedagogiikan oppiaine

- Infotilaisuudessa saat ohjausta harjoittelun suorittamiseen.
- Opiskelija osallistuu suunnittelutilaisuuteen (2t) ja saa ohjausta suunnitelman viimeistelyyn.
- Yliopiston opettaja arvioi ja hyväksyy suunnitelman (LOMAKE: Syventävän harjoittelun suunnitelma) sekä antaa palautetta ja lisäohjausta, mikäli suunnitelmaa tulee täydentää.
- Harjoittelun aikana opiskelija osallistuu erityispedagogiikan oppiaineen järjestämään ohjaukseen ja etätyöskentelyyn, joka ohjaa ja tukee harjoittelun suorittamista. Lisäksi opiskelijan on mahdollista saada yksilöohjausta.
- Harjoittelun jälkeen opiskelija osallistuu Tutkimusperustainen erityisopettajuus opintojakson yhteydessä järjestettävään harjoittelun päätöstilaisuuteen (3t).

3.2 Harjoittelun ohjaus / harjoittelupaikka

Harjoittelua ohjaava erityisopettaja ohjaa opiskelijaa 4x 60 min harjoittelun aikana. Ohjauksessa käsitellään harjoittelun käytännön suorittamiseen liittyviä kysymyksiä ja erityisopetuksen asiantuntijuutta työyhteisössä ja yhteistyöverkostoissa.

4. Raportointi

Opiskelija palauttaa ohjaavan erityisopettajan allekirjoittaman harjoittelun koontilomakkeen yliopistolle ohjeiden mukaisesti (LOMAKE: Syventävän harjoittelun koonti).

5. Syventävän harjoittelun arviointi

Harjoittelujakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Arviointi perustuu alla esitettyihin harjoittelujakson arvioinnin kriteereihin ja osallistumiseen harjoittelun ohjaustilanteisiin. Mikäli havaitaan, ettei opiskelija saavuta harjoittelujaksolle asetettuja tavoitteita, voidaan opiskelija määrätä täydentämään suoritustaan. Harjoittelu voidaan myös hylätä, jos harjoittelun suoritus ei vastaa yliopiston hyväksymää suunnitelmaa ja ohjeistusta harjoittelun suorittamisesta. Mahdollisesta harjoittelusuorituksen täydentämisestä tai hylkäämisestä päätetään ohjaavan erityisopettajan ja opiskelijan kuulemisen jälkeen.

Harjoittelu voidaan hyväksyä, kun harjoittelupaikassa tapahtuneen toiminnan lisäksi kaikki itsenäisen työskentelyn tehtävät, kontaktiopetus (info-, suunnittelu- ja päätöstilaisuus) on suoritettu hyväksytysti ja ohjaavan erityisopettajan allekirjoittama suoritustodistus on palautettu yliopiston harjoittelusta vastaavalle opettajalle.

Harjoittelun arviointikriteerit

Osaamistavoite ja harjoittelun sisältö	Hylätty	Hyväksytty
Taito suunnata omaa ammatillista kasvuaan tavoitteellisesti asiantuntijuutensa kehittämiseksi ja tuoda esiin ammatillista osaamistaan työyhteisön jäsenenä.	Opiskelija ei liitä harjoittelua selkeästi oman ammatillisen kasvun ja/tai asiantuntijuuden kehittämiseen, mikä näkyy harjoittelun suunnittelussa, toteutuksessa ja/tai kirjallisissa tehtävissä. Opiskelijan toiminta työyhteisön jäsenenä ei vastaa työelämän vaatimuksia.	Opiskelija tuo esille taitonsa oman ammatillisen kasvun ja asiantuntijuuden kehittämisessä harjoittelun suunnittelussa, toiminnassa harjoittelupaikassa sekä harjoitteluun liittyvissä kirjallisissa tehtävissä. Opiskelijan toiminta työyhteisön jäsenenä on ammatillista ja yhteisöä rakentavaa.
Taito suunnitella, toteuttaa ja arvioida uusia erityispedagogisen tuen järjestämisen mahdollisuuksia yksilö- ja/tai organisaatiotasolla soveltamalla keskeistä tutkimustietoa valitsemallaan erityispedagogisen asiantuntemuksen alueella.	Opiskelijalla on saadusta ohjauksesta huolimatta vaikeuksia suunnitella, toteuttaa ja/tai arvioida erityispedagogisen tuen järjestämisen mahdollisuuksia yksilö- ja/tai organisaatiotasolla. Opiskelijan taito soveltaa erityispedagogista tutkimustietoa ei vastaa työelämän vaatimuksia valitulla asiantuntijuuden alueella.	Opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja arvioi erityispedagogista tukea monipuolisesti huomioiden työelämän ja harjoitteluympäristön vaatimukset. Opiskelija soveltaa taitavasti erityispedagogista tutkimustietoa valitsemallaan asiantuntijuuden alueella.
Arvioida omaa pedagogista toimintaansa ja sen merkitystä oppijoiden sekä yhteisön näkökulmasta yhdistäen erityispedagogiikan teoriaa käytännön toimintaan.	Opiskelija ei kykene arvioimaan omaa pedagogista toimintaansa ja/tai sen merkitystä ammatillisesti, oppijoiden tai yhteisön näkökulmasta. Toiminnan yhdistäminen erityispedagogiikan teoriaan on puutteellista.	Opiskelija arvioi omaa toimintaansa ja sen merkitystä koko harjoittelujakson ajan erilaisissa yhteyksissä sekä yhteisön että oppijoiden näkökulmasta. Opiskelija toimii erityispedagogiikan teoreettista tietoa monipuolisesti käyttäen.

6. Syventävän harjoittelun kuormittavuus

Kontaktiopetus	yhteensä 65 x 60 min
<ul style="list-style-type: none"> Harjoittelun suunnittelutilaisuudet ennen harjoittelua (1t infotilaisuus ja 2t suunnittelutilaisuus) Päätöstilaisuus (3t) harjoittelun jälkeen opintojakson 2221221 Tutkimusperustainen erityisopettajuus seminaarin yhteydessä Yhteydenpito sovitusti yliopiston opettajan kanssa 	6x 60 min
Erityisopetuksen työmuotoihin, toimintakenttään, harjoittelupaikkaan ja/tai oppijoiden tuen tarpeisiin tutustuminen. Harjoittelun toteuttamiseen liittyvä yhteistyö, toiminnan toteutumisen ja vaikutusten arviointi.	10–30 x 60 min
Oman opetus-, ohjaukokonaisuuden tai projektin toteuttaminen: erityispedagoginen opetuskokonaisuus, interventio-, kokeilutoiminta tai projekti.	25–45 x 60 min
Ohjaus/ohjaava erityisopettaja	4x 60 min
Itsenäinen työskentely	yhteensä 70 x 60 min

Opetuskokonaisuuden, intervention tai projektin suunnittelu yhteistyössä ohjaavan erityisopettajan kanssa ja harjoitteluun liittyvien tehtävien tekeminen.	70 x 60 min
Syventävän harjoittelun kokonaistuntimäärä	135 x 60 min

Erilliset varhaiskasvatuksen erityisopettajan opinnot, Varhaiskasvatuksen erityisopettajan maisteriopinnot: Varhaiserityisopetuksen syventävä harjoittelu (5op), toteutusohje

1. Varhaiserityisopetuksen syventävän harjoittelun tavoitteet ja edellytykset

Harjoittelun jälkeen opiskelija osaa

- Suunnata omaa ammatillista kasvuaan tavoitteellisesti asiantuntijuutensa kehittämiseksi ja tuoda esiin ammatillista osaamistaan työyhteisön jäsenenä
- Suunnitella, toteuttaa ja arvioida uusia erityispedagogisen tuen järjestämisen mahdollisuuksia yksilö- ja/tai organisaatiotasolla soveltamalla keskeistä tutkimustietoa valitsemallaan erityispedagogisen asiantuntemuksen alueella
- Arvioida omaa pedagogista toimintaansa ja sen merkitystä oppijoiden sekä yhteisön näkökulmasta yhdistäen erityispedagogiikan teoriaa käytännön toimintaan.

Opintojakson edeltävinä tai samanaikaisina opintoina vähintään kaksi erityisopettajakoulutuksen syventävien opintojen opintojaksoa ja samanaikaisina opintoina suositellaan suoritettavan 2220206 Seminaarityöskentely ja 2220209 Erityispedagogiikan aineopintojen tutkielma.

2. Varhaiserityisopetuksen syventävän harjoittelun suoritus

2.1 Erityisopetuksen syventävän harjoittelun sisältö

- Erityispedagoginen asiantuntijuus työyhteisössä ja ammatillinen suuntautuminen
- tutkimusperustaisuus inklusiivisessa kasvatuksessa ja opetuksessa
- erityispedagogiikan keskeiset osa-alueet
- erityispedagogisen opetus- tai ohjauskokonaisuuden tai projektin toteutus ja arviointi
- oman ammatillisen kasvun ja asiantuntijuuden reflektointi

2.2 Erityisopetuksen syventävään harjoitteluun valmistautuminen

1. Osallistu harjoittelun infotilaisuuteen (1t) sen lukukauden aikana, jolloin aiot suorittaa harjoittelun.
2. Ilmoittaudu 2221336 Varhaiserityisopetuksen syventävään harjoitteluun WebOodin kautta. Harjoittelun voit suorittaa valitsemiasi ajankohtana lähijaksojen ulkopuolella syys- tai kevätlukukauden aikana. Huomioi, että jos soveltavan harjoittelun painotus on varhaiskasvatuksessa, tulee syventävän harjoittelun tavoitteissa näkyä esiopetuksen painotus. Jos soveltavan harjoittelun painotus on esiopetuksessa, tulee syventävän harjoittelun tavoitteissa näkyä varhaiskasvatuksen painotus.
3. Hae harjoittelupaikka infotilaisuudessa annettujen ohjeiden mukaisesti ja tee alustava suunnitelma harjoittelun suorittamiseksi. Varmista, että ohjaajaksi kysytyllä erityisopettajalla on pätevyys kyseessä olevaan erityisopetuksen tehtävään.
4. Tee alustava harjoittelusuunnitelma yhdessä ohjaavan erityisopettajan kanssa.
5. Esitä alustava syventävän harjoittelun suunnitelma suunnittelutilaisuudessa (2t), jossa suunnitelmaa voidaan vielä työstää saadun ohjauksen ja vertaispalautteen perusteella.
6. Palauta valmis suunnitelma yliopiston vastuupettajalle hyväksyttäväksi ennen harjoittelun aloittamista. (HUOM. Harjoittelua ei voi aloittaa omatoimisesti ennen harjoittelusuunnitelman hyväksymistä yliopistolla.)
7. Rikostaustaotteen tarkistaminen: Opiskelijan on esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote filosofisen tiedekunnan ohjeiden mukaisesti ennen harjoittelun alkamista.
<https://kamu.uef.fi/?s=sora-lainsaadanto>
Rikostaustaote esitetään erityispedagogiikan oppiaineen suunnittelijalle.

Rikostaustaotteen tilaukset:

Oikeusrekisterikeskus, PL 157, 13101 Hämeenlinna

Sähköposti: oikeusrekisterikeskus@om.fi

Sähköinen: <https://asiointi.oikeus.fi/ork-kansalaisille>

Rikostaustaote tarkistetaan ennen ensimmäistä harjoittelujaksoa. Lisäksi rikostaustaote voidaan poikkeuksellisesti tarkistaa erityisestä syystä myös muulloin, jos yliopistolle ei ole esitetty 6 kk ennen harjoittelujakson alkamista voimassa olevaa rikostaustaotetta.

2.3 Varhaiserityisopetuksen syventävän harjoittelun suorittaminen

- Osallistu varhaiserityisopetuksen syventävän harjoittelun info- sekä suunnittelutilaisuuteen ennen harjoittelun alkua ja päätöstilaisuuteen harjoittelun jälkeen.
- Suorita harjoittelu hyväksytyn suunnitelman mukaisesti syys- tai kevätlukukauden aikana.
- Osallistu 65 h harjoittelupaikassa tapahtuvaan toimintaan.
- Varaa aikaa itsenäiseen työskentelyyn (70 h) harjoittelujakson aikana. Itsenäinen työskentely sisältää opetuskokonaisuuden, intervention tai projektin suunnittelun ja verkkotyöskentelyä ja harjoitteluun liittyvien tehtävien tekemistä.

3. Ohjaus ja palaute

3.1 Harjoittelun ohjaus/ Erityispedagogiikan oppiaine

- Infotilaisuudessa saat ohjausta harjoittelun suorittamiseen.
- Opiskelija osallistuu suunnittelutilaisuuteen (2t)-ja saa ohjausta suunnitelman-viimeistelyyn.
- Yliopiston ohjaava opettaja arvioi ja hyväksyy suunnitelman sekä antaa palautetta ja lisäohjausta mikäli suunnitelmaa tulee täydentää.
- Harjoittelun aikana opiskelija osallistuu erityispedagogiikan oppiaineen järjestämään ohjaukseen ja etätyöskentelyyn, joka ohjaa ja tukee harjoittelun suorittamista. Lisäksi opiskelijan on mahdollista saada yksilöohjausta.
- Harjoittelun jälkeen opiskelija osallistuu päätöstilaisuuteen (3t).

3.1 Harjoittelun ohjaus/ harjoittelupaikassa

Harjoittelua ohjaava erityisopettaja ohjaa opiskelijaa 4x 60 min harjoittelun aikana. Ohjauksessa käsitellään harjoittelun käytännön suorittamiseen liittyviä kysymyksiä ja erityisopetuksen asiantuntijuutta työyhteisössä ja yhteistyöverkostoissa.

4. Raportointi

Opiskelija palauttaa ohjaavan erityisopettajan allekirjoittaman hyväksytyn suorituksen dokumentin sekä raportoi harjoittelun yliopistolle ohjeiden mukaisesti

5. Syventävän harjoittelun arviointi

5.1. Harjoittelun hyväksyminen

Harjoittelujakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Arviointi perustuu alla esitettyihin harjoittelujakson arvioinnin kriteereihin. Mikäli havaitaan, ettei opiskelija saavuta harjoittelujaksolle asetettuja tavoitteita, voidaan opiskelija määrätä täydentämään suoritustaan. Harjoittelu voidaan myös hylätä, jos harjoittelun suoritus ei vastaa yliopiston hyväksymää suunnitelmaa ja ohjeistusta harjoittelun suorittamisesta. Mahdollisesta harjoittelusuorituksen täydentämisestä tai hylkäämisestä päätetään ohjaavan erityisopettajan ja opiskelijan kuulemisen jälkeen.

Harjoittelu voidaan hyväksyä, kun harjoittelupaikassa tapahtuneen toiminnan lisäksi kaikki itsenäisen työskentelyn tehtävät, kontaktiopetus (info-, suunnittelu- ja päätöstilaisuus) on suoritettu hyväksytysti ja ohjaavan erityisopettajan allekirjoittama suoritustodistus on palautettu yliopiston harjoittelusta vastaavalle opettajalle.

5.2 Harjoittelun arviointikriteerit

Osaamistavoite ja harjoittelun sisältö	Hylätty	Hyväksytty
Taito suunnata omaa ammatillista kasvuun tavoitteellisesti asiantuntijuutensa kehittämiseksi ja tuoda esiin ammatillista osaamistaan työyhteisön jäsenenä.	Opiskelijan ei liitä harjoittelua selkeästi oman ammatillisen kasvun ja/tai asiantuntijuuden kehittämiseen, mikä näkyy harjoittelun suunnittelussa, toteutuksessa ja/tai kirjallisissa tehtävissä. Opiskelijan toiminta työyhteisön jäsenenä ei vastaa työelämän vaatimuksia.	Opiskelija tuo esille taitonsa oman ammatillisen kasvun ja asiantuntijuuden kehittämisessä harjoittelun suunnittelussa, toiminnassa harjoittelupaikassa sekä harjoitteluun liittyvissä kirjallisissa tehtävissä. Opiskelijan toiminta työyhteisön jäsenenä on ammatillista ja yhteisöä rakentavaa.
Taito suunnitella, toteuttaa ja arvioida uusia erityispedagogisen tuen järjestämisen mahdollisuuksia yksilö- ja/tai organisaatiotasolla soveltamalla keskeistä tutkimustietoa valitsemallaan erityispedagogisen asiantuntemuksen alueella.	Opiskelijalla on saadusta ohjauksesta huolimatta vaikeuksia suunnitella, toteuttaa ja/tai arvioida erityispedagogisen tuen järjestämisen mahdollisuuksia yksilö ja/tai organisaatiotasolla. Opiskelijan taito soveltaa erityispedagogista tutkimustietoa ei vastaa työelämän vaatimuksia valitulla asiantuntijuuden alueella.	Opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja arvio erityispedagogista tukea monipuolisesti huomioiden työelämän ja harjoitteluympäristön vaatimukset. Opiskelija soveltaa innovatiivisesti erityispedagogista tutkimustietoa valitsemallaan asiantuntijuuden alueella.
Arvioida omaa pedagogista toimintaansa ja sen merkitystä oppijoiden sekä yhteisön näkökulmasta yhdistäen erityispedagogiikan teoriaa käytännön toimintaan.	Opiskelija ei kykene arvioimaan omaa pedagogista toimintaansa ja/tai sen merkitystä ammatillisesti sekä oppijoiden tai yhteisön näkökulmasta. Toiminnan yhdistäminen erityispedagogiikan teoriaan on puuttellista.	Opiskelija arvioi omaa toimintaansa ja sen merkitystä koko harjoittelujakson ajan erilaisissa yhteyksissä sekä yhteisön että oppijoiden näkökulmasta. Opiskelija toimii erityispedagogiikan teoreettista tietämystä monipuolisesti käyttäen.

6. Syventävän harjoittelun kuormittavuus

KONTAKTIOPETUS	65 tuntia yhteensä
Osallistuminen yhteisiin ohjaustapahtumiin	6 x 60 min
Erityisopetuksen työmuotoihin, toimintakenttään, harjoittelupaikkaan ja oppijoiden tuen tarpeisiin tutustuminen. Harjoittelun toteuttamiseen liittyvä yhteistyö sekä toiminnan toteutumisen ja vaikutusten arviointi.	15-30 t
Oman opetus-, ohjaukokonaisuuden tai projektin toteuttaminen: erityispedagoginen opetus- tai ohjaukokonaisuus, interventio-, ja kokeilutoiminta tai projekti ja sen vaikutusten arviointi.	25-40 t
Ohjaus/ohjaava erityisopettaja.	4 x 60 min
Itsenäinen työskentely	70 tuntia yhteensä
Opetuskokonaisuuden, intervention tai projektin suunnittelu yhteistyössä ohjaavan erityisopettajan kanssa ja harjoitteluun liittyvien tehtävien tekeminen.	70 t
Soveltavan harjoittelun tuntimäärä yhteensä	135 t

Aikuisopettajan pedagogiset opinnot: Syventävän harjoittelun toteutusohje (H4, 7op)

Syventävän harjoitteluun osallistumisen edellytykset

Ennen harjoittelun alkamista jokaisen opiskelijan on esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote. Aikuisopettajan pedagogisten opintojen opiskelijat esittävät otteen Matti Meriläiselle. Rikostaustaote esitetään vain yhden kerran opintojen aikana. Ohjeet löytyvät täältä:

Tdk:n ohje löytyy Aikuispedagogisten Moodlesta

Itä-Suomen yliopiston ohje:

<http://www.uef.fi/documents/10184/67450/Ohje+opiskelijoiden+rikostaustausteista.pdf/2486c559-5704-41d5-9c20-545f2ae82eae>

Linkki oikeusrekisterikeskuksen sivulle:

<http://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/asiakaspalvelu/rekisteritotteutustodistukset/rikosrekisteri/rikostaustaote.html>

1. Syventävän harjoittelun tavoitteet ja lähtökohdat

Syventävän harjoitteluun kuuluu opetuksen ja ohjauksen suunnittelu-, toteutus- ja arviointiprosessien itsenäinen, pitkäjänteinen ja kokonaisvaltainen hallinta. Harjoittelun aikana opiskelija harjoittelee moniammatillista yhteistyötä. Opiskelija oppii tiedostamaan ja ymmärtämään opiskelijoiden yksilöllisyyttä ja erilaisia elämäntilanteita. Harjoitteluun kuuluu oman pedagogisen toiminnan arviointi, tutkiminen ja kehittäminen teoreettiseen tietoon tukeutuen.

Harjoittelu tehdään opiskelijan valitsemassa oppilaitoksessa oman pääaineen opetuksessa.

Syventävän harjoittelun suoritettuaan opiskelija osaa:

- toimia vastuullisesti ja vastavaroisesti työyhteisössä ja yhteistyöverkostoissa
- soveltaa tulevaisuuden työelämätaitoja ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteita opetuksen ja ohjauksen lähtökohtina
- suunnitella, toteuttaa ja arvioida oppimis-/opintokokonaisuuden opetussuunnitelman hengessä
- suunnitella ja toteuttaa hyvinvointia ja oppimista tukevia inklusiivisia toimintaympäristöjä erilaiset tuen tarpeet huomioon ottaen
- arvioida ja kehittää opetusta ja ohjausta tutkimuksellisista lähtökohdista
- osaa reflektoida ja käsitteellistää pedagogista ajatteluaan ja toimintaansa sekä asettaa ammatillisia kehittämistavoitteita

Ennen harjoittelun alkua opiskelijan tulee esittää lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote filosofisen tiedekunnan ohjeiden mukaisesti.

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

Syventävässä harjoittelussa opiskelija toteuttaa opetuksen ja ohjauksen suunnittelu-, toteutus- ja arviointiprosessit aikaisempaa itsenäisemmin, pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti hyödyntäen tutkimusperustaa pedagogisessa suunnittelussa. Keskeisenä tavoitteena on harjoitella moniammatillista yhteistyötä yksilön hyvinvointia ja oppimista tukevilla toimintaympäristöissä ja yhteistyöverkostoissa. Syventävän harjoittelun aikana opiskelija syventää taitojaan arvioida, tutkia ja kehittää omaa pedagogista ajatteluaan ja toimintaansa.

Harjoittelua on mahdollista eriyttää opiskelijan yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti. Opiskelija vastaa siitä, että hän keskustelee harjoittelun tavoitteista yhdessä harjoitteluoppilaitoksen ohjaavan opettajan kanssa ennen harjoittelun alkamista. Opiskelija ja ohjaava opettaja kirjaavat täsmennetyt tavoitteet harjoittelusuunnitelmaan. Siihen kirjataan myös mitä harjoittelija käytännössä tekee harjoittelun aikana asetetut tavoitteet saavuttaakseen.

2.2 Harjoittelun suorittaminen

Syventävään harjoitteluun sisältyy kontaktiopetusta 22 t (alkuseminaari 3 t, väliseminaarit 15 t ja loppuseminaari 4 t), varsinaista harjoittelua 42 t ja itsenäistä työskentelyä 122 t, yhteensä laskennallinen työmäärä on 189 tuntia. Syventävään harjoitteluun ei voi soveltaa AHOT-menettelyä.

Syventävän harjoittelun aikana opiskelija:

- etsii harjoittelupaikan ja hyväksyytään sen ja ohjaajan yliopiston ohjaavalla opettajalla
- hakee harjoitteluoppilaitoksen hyväksynnän harjoittelulle ja toimittaa hyväksynnän yliopiston syventävää harjoittelua ohjaavalle opettajalle: Liite 3 Suostumuslomake
- esittää yliopiston ohjaavalle opettajalle rikostaustaotteen, mikäli oppilaitoksessa on alaikäisiä opiskelijoita
- opiskelija ja harjoitteluoppilaitoksen ohjaava opettaja laativat yhdessä opiskelijan henkilökohtaisen harjoittelusuunnitelmaan, johon kirjataan harjoittelun täsmennetyt tavoitteet ja mitä harjoittelija käytännössä tekee harjoittelun aikana asetetut tavoitteet saavuttaakseen: (Liite 4 Harjoittelusuunnitelmalomake)
- suunnittelee, toteuttaa ja arvioi itsenäisesti pääaineen opetusta, tavoitteena on erityisesti harjaantua opettajan työn pitkäjänteiseen ja kokonaisvaltaiseen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin
- syventää aikaisempien harjoittelujen aikana saamiaan valmiuksia ja jäsentää käsitystään
- opiskelijasta oppijana ja opiskelijasta pienryhmän jäsenenä
- opettajan tehtävistä ja roolista
- opetus- ja oppimistapahtumasta ja sen analysoimisesta
- opetuksen ja ohjauksen perustaidoista
- harjoittelee moniammatillista yhteistyötä ja opiskelijoiden yksilöllisyyden ja erilaisten elämäntilanteiden ymmärtämistä
- syventää oman toimintansa jatkuvan arvioinnin ja tutkivan kehittämisen valmiuksia
- seuraa ja analysoi opetusta ja oppimista oman opetuksen suunnittelun ja toteutuksen pohjaksi
- tekee harjoitteluun nivoutuvat portfolio tehtävät
- osallistuu harjoittelun alku-, väli- ja loppuseminaareihin
- kirjoittaa harjoitteluraportin ja toimittaa sen harjoitteluoppilaitoksen ohjaavalle opettajalle ja yliopiston ohjaavalle opettajalle
- käy loppukeskustelun harjoitteluoppilaitoksen ohjaavan opettajan kanssa harjoitteluraportin pohjalta
- käy loppukeskustelun yliopiston ohjaavan opettajan kanssa harjoitteluraportin pohjalta

3. Harjoittelupaikassa annettava ohjaus ja palaute

Harjoitteluoppilaitoksen ohjaavan opettajan on oltava pedagogisesti pätevä ja hänellä on oltava suoritettuna aineopinnot opetettavasta aineesta. Ohjaavalla opettajalla on oltava vähintään kaksi vuotta opetuskokemusta.

Ohjaava opettaja:

- järjestää alkukeskustelun, jossa opettaja ja opiskelija tarkentavat yhdessä harjoittelun tavoitteet ja kirjaavat harjoittelusuunnitelmaan, mitä harjoittelija tekee harjoittelun aikana: Liite 4 Harjoittelusuunnitelmalomake
- hyväksyy allekirjoituksellaan harjoittelusuunnitelman
- auttaa ja ohjaa opiskelijaa tämän tehtävien suorittamisessa:
- tutustuminen oppilaitokseen, sen henkilökuntaan, opiskelijoihin ja opetussuunnitelmaan
- perehtyminen opettajan rooliin
- opetuksen seuraaminen ja havainnointi
- opetustehtävät
- keskustele esimerkiksi seurattavien tuntien jälkeen opiskelijan kanssa opiskelijan havainnoista
- jos opiskelijalla on opetustehtäviä, antaa palautetta
- järjestää harjoittelun päätyttyä loppukeskustelun, jossa käsitellään harjoittelun tavoitteiden toteutumista, opiskelijan ja opettajan kokemuksia harjoittelusta sekä opiskelijan havainnoita oppilaitoksesta ja opettajan työstä, loppukeskustelu pohjautuu opiskelijan palauttamaan harjoitteluraporttiin
- arvioi harjoittelun: Liite 5 Arviointilomake
- lähettää arviointi- palkkionmaksulomakkeen yliopiston ohjaavalle opettajalle (harjoittelija toimittaa erikseen palkkionmaksuohjeet ja lomakkeen)

4. Raportointi

Opetusharjoittelun päätyttyä opiskelija kirjoittaa harjoitteluraportin ja toimittaa sen harjoitteluoppilaitoksen ohjaavalle opettajalle ja yliopiston ohjaavalle opettajalle. Raportointiohjeet löytyvät ammatillisen kasvun portfolioista: ks. Aikuispedagogisten opintojen Moodle.

5. Syventävän harjoittelun arviointi

5.1. Harjoittelun hyväksyminen

Syventävä harjoittelu arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty suhteessa harjoittelujaksolle asetettuihin osaamistavoitteisiin. Arviointi perustuu siihen, miten opiskelija on työskennellyt tavoitteiden saavuttamiseksi ja miten hän on näiden tavoitteiden suunnassa kehittynyt. Arviointiperusteet ovat ensisijaisesti laadullisia, mutta myös määrälliset puutteet voivat olla esteenä harjoittelusuorituksen hyväksymiselle (ks. 5.2 opetusharjoittelujen yleiset arviointikriteerit).

Oppilaitosharjoittelun hyväksyy oppilaitoksen nimetty ohjaaja ja koko opintojakson (Syventävä harjoittelu 2230705) siitä vastaava yliopiston opettaja. Mikäli harjoittelun kuluessa arvosteluksi näyttäisi tulevan hylätty, toivotaan harjoittelupaikan ohjaajan ottavan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yliopiston vastuupettajaan. Harjoittelupaikan ohjaaja antaa arviointinsa perehdyttyään opiskelijan loppuraporttiin ja käytyään hänen kanssaan loppukeskustelun. Arviointi annetaan kirjallisesti arviointilomakkeella, joka lähetetään oppiaineen vastuupettajalle.

Oppiaineen vastuupettaja perehtyy opiskelijan loppuraporttiin ja käy hänen kanssaan loppukeskustelun.

Perehdyttyään harjoitteluoppilaitoksen ohjaajan antamaan arviointiin hän antaa opintojakson suoritusmerkinnän.

Opetusharjoittelija osoittaa harjoittelusta laatimassaan raportissa

- saavuttaneensa jaksolle asetetut keskeiset tavoitteet
- kykenevänsä harjoittelukokemustensa monipuoliseen ja kehittävään tarkasteluun
- kykenevänsä harjoittelujaksolle asettamiensa tavoitteiden relevanttiin arviointiin

Varhaiskasvatuksen maisterikoulutus: Syventävän harjoittelun (H3) toteutusohje

vastuopettaja: Nina Sajaniemi

Syventävään harjoitteluun osallistumisen edellytykset

Edeltävinä opintoina on suoritettu:

- kandidaatin tutkinto

Opiskelijan on esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote filosofisen tiedekunnan ohjeiden mukaisesti, pääsääntöisesti kerran kandidaatti- ja kerran maisterivaiheessa ennen harjoittelun alkamista.

1. Syventävän harjoittelun tavoitteet

Opintojakson osaamistavoitteet: syventävän harjoittelun jälkeen opiskelija osaa

- toimia vastuullisesti ja vastavuoroisesti työyhteisössä ja yhteistyöverkostoissa
- soveltaa tulevaisuuden työelämätaitoja ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteita opetuksen ja ohjauksen lähtökohtina
- suunnitella, toteuttaa ja arvioida oppimis-/opintokokonaisuuden opetussuunnitelman hengessä
- suunnitella ja toteuttaa hyvinvointia ja oppimista tukevia inklusiivisia toimintaympäristöjä erilaiset tuen tarpeet huomioon ottaen
- arvioida ja kehittää opetusta ja ohjausta tutkimuksellisista lähtökohdista
- osaa reflektoida ja käsitteellistää pedagogista ajatteluaan ja toimintaansa sekä asettaa ammatillisia kehittämistavoitteita

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1. Sisältö

Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa opetustyötä itsenäisesti. Harjoittelussa keskeistä on

- vastuullisuus, vastavuoroisuus ja monitoimijaisuus työyhteisössä sekä yhteistyöverkostoissa
- laaja-alaisen osaamisen tavoitteet opetuksessa ja ohjauksessa
- monialaiset oppimiskokonaisuudet
- tutkimusperusta pedagogisessa suunnittelussa, arvioimisessa ja kehittämisessä
- yksilön hyvinvointia ja oppimista tukevat toimintaympäristöt
- pedagogisen ajattelun ja toiminnan reflektointi

2.2. Harjoittelun suorittaminen

- aloitus- ja päätöstilaisuus
- harjoittelupaikan toimintaan osallistuminen, tavoitteellinen opetuksen ja ohjauksen havainnointi, opetus-, ohjaus- ja oppimisprosessin suunnittelu, toteutus ja arviointi aikuisopiskelijan tarpeet huomioiden
- yksilö- ja ryhmäohjaukset
- Portfoliotyöskentely

Ennakkotehtävä

- Opiskelija laatii harjoittelujakson 1 – 2 sivun pituisen ennakkotehtävän ohjeiden mukaisesti ja liittää sen ammatillisen kasvun portfolioon.

Opetuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi

Opiskelija opettaa 12x 90 min tai 25x 45 min. Opiskelija laatii harjoitteluunsa sisältyvistä opetusjaksoista kirjallisen suunnitelman, joka toimitetaan ohjaavalle opettajalle sovittuun määräaikaan mennessä.

Suunnittelussa tulee huomioida aikuisopiskelijoiden aiempi osaaminen, osaamisen arviointi sekä opintojakson tavoitteiden toteutuminen.

Tavoitteena on toteuttaa aikuisille soveltuvia aktiivisia ja jatkuvaa oppimista tukevia opetuskokonaisuuksia sekä saada näkemys aikuisten opettamiseen liittyvistä erityiskysymyksistä.

Opetuksen seuraaminen ja analysointi

- Opetuksen johdonmukaisen etenemisen kannalta on tarkoituksenmukaista seurata omaa opetuskokonaisuutta edeltäviä opetuskokonaisuuksia. Opetuksen seuraamisesta sovitaan harjoittelun ohjaajan kanssa.
 - Opiskelijat seuraavat opetusta vähintään 12 tuntia
 - Opetuksen seuraamisen tukena käytetään seurantalomaketta
- Havainnoista keskustellaan ohjaavan opettajan pitämässä ohjaustilaisuuksissa.
- Opetuksen seuraaminen harjoitteluyksikössä tapahtuu harjoittelun ohjaajan kanssa laaditun aikataulun mukaisesti.

Syventävä perehtyminen opettajan työhön

- Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat varhaiskasvatukseen liittyvän seminaarin tai opetuskokonaisuuden

3. Ohjaus ja palaute

Opiskelijat saavat ohjausta yhteensä 30 tuntia. Ryhmä- ja yksilöohjausten toteuttaminen:

- Varhaiskasvatuksen maisteriohjelman opiskelijat saavat harjoittelupaikassa yksilöllistä

- ohjausta (6 t) ja koulutuksen puolesta pienryhmäohjausta (6t)
- Ohjauksen painopiste on opiskelijan asiantuntijuuden syventämisessä ja aikuisopettajuuden kehittymisessä. Tavoitteena on, että opiskelija kykenee perustelemaan tekemänsä ratkaisut jatkuvaa oppimista koskevat tutkimustiedon pohjalta. Opiskelija saa palautetta pitämästään opetuksesta Lisäksi opiskelija kerää palautetta opettamiltaan ryhmittä.

Ryhmäohjauksissa käsitellään mm. seuraavia sisältöjä

- ennakkotehtävä
- opetuksen suunnittelu
- opiskelijoiden aktivointia ja aiemmin opitun hyödyntämistä tukevat käytänteet
- erilaiset oppimisympäristöt, työtavat sekä tieto- ja viestintäteknologia opetuksessa
- keskustelut opetuksen seurantatehtävistä palautteen käsittely
- pedagogisen toiminnan tieteellinen perusta
- loppuraportti/näyteportfolio

4. Raportointi

Opiskelija palauttaa ohjaavalle opettajalle ohjeiden mukaan laaditun 3-5 -sivuisen loppuraportin, jossa opiskelija pohtii, arvioi ja rakentaa omaa opettajuuttaan. Opiskelija tallentaa harjoittelujakson materiaaleja ja loppuraportin ammatillisen kasvun portfolioonsa.

5. Harjoittelun arviointi

Harjoittelujakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Arviointi perustuu harjoittelujakson arvioinnin kriteereihin. Mikäli ohjaava opettaja havaitsee, ettei opettajaopiskelija saavuta harjoittelujaksolle asetettuja tavoitteita harjoittelusuunnitelman mukaisella työpanoksella, voi hän määrätä opiskelijan täydentämään suoritustaan. Täydennystehtävä määritellään yksilöllisesti tapaus kerrallaan. Mahdollisesta hylkäämisestä päätetään opiskelijan kuulemisen jälkeen koulutuksen johtajan järjestämässä kokouksessa, johon osallistuvat koulutuksen johtaja ja opiskelijaa ohjanneet opettajat.

Opiskelija osaa	Hyväksytty	Hylätty
suunnitella, toteuttaa ja arvioida oppimis-/opintokokonaisuuden opetussuunnitelman hengessä	Työn suunnittelu ja toteutus ovat tasapainossa ja opiskelija muuttaa joustavasti suunnitelmiaan. Opiskelija hyödyntää suunnittelussaan erilaisia oppimisympäristöjä ja soveltaa suunnittelussaan opetus- ja oppimisteoreettista tietoa. Opiskelija ymmärtää tutkivan opettajuuden idean ja soveltaa sitä toiminnassaan.	Opiskelija ei osaa suunnitella itsenäisesti oppijakeskeistä ja yhteisöllistä oppimista eikä ota suunnittelussaan huomioon erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Opiskelija ei sovelta suunnittelussa oppimisteoreettista tietoa.
	Opiskelija arvioi oppilaiden edistymistä monipuolisin arviointimenetelmin.	Opiskelija arvioi oppilaiden oppimista kapea-alaisesti.
soveltaa tulevaisuuden työelämätaitoja ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteita opetuksen ja ohjauksen lähtökohtina	Opiskelija osaa tehdä johtopäätöksiä oppimistilanteista ja muuttaa toimintaansa. Opiskelija käyttää monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmenetelmiä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.	Opiskelijan suoritus on muodollinen ja joustamaton. Opiskelija käyttää työtapoja yksipuolisesti ja hänellä on heikko sisältötiedon hallinta.
toimia vastuullisesti ja vastavuoroisesti työyhteisössä ja yhteistyöverkostoissa	Opiskelijan toiminta on luontevaa, määrätietoista ja yhteistyökykyistä. Opiskelija kehittää oma-aloitteisesti vuorovaikutustilanteita ja ottaa huomioon tunneilmaston.	Opiskelija ei kykene rakentamaan toimivaa vuorovaikutusta työyhteisössä. Opiskelija aiheuttaa toiminnallaan ristiriitatilanteita. Opiskelija käyttäytyy epäasiallisesti.
suunnitella ja toteuttaa hyvinvointia ja oppimista tukevia inklusiivisia toimintaympäristöjä erilaiset tuen tarpeet huomioon ottaen	Opiskelija suunnittelee opetuksensa ottaen huomioon oppilaiden erilaiset oppimisen ja tuen tarpeet sekä eriyttää opetustaan oppilaiden kykyjen ja taipumusten mukaan. Opiskelija muuttaa tarvittaessa toimintaansa oppilailta saadun palautteen perusteella. Opiskelija ymmärtää oppitunnin sujumisen yhteisvastuullisena tehtävänä.	Opiskelija ei tunnista oppilaiden erilaisia oppimisvalmiuksia. Opiskelija ei tunnista oppilaiden tai opiskelijoiden tuen tarpeita.

arvioida ja kehittää opetusta ja ohjausta tutkimuksellisista lähtökohdista	Opiskelija analysoi toimintansa taustalla olevia arvoja, asenteita ja olettamuksia. Opiskelija analysoi oppimaansa, asettaa uusia tavoitteita ja oppii kokemuksistaan. Opiskelija arvioi ja kehittää opetusta sekä ohjausta tutkimuksellisista lähtökohdista.	Opiskelija ei osaa suhtautua saamaansa palautteeseen rakentavasti eikä muuta toimintaansa. Pedagogisten ratkaisujen yhteys tutkimustietoon puuttuu.
osaa reflektoida ja käsitteellistää pedagogista ajatteluaan ja toimintaansa sekä asettaa ammattillisia kehittämistavoitteita harjoittelun osaamistavoitteet opetussuunnitelmasta	Raportti ja portfolio ovat huolellisesti tehtyjä. Niissä on monipuolisesti ja syvällisesti kuvattu opiskelijan edistymistä ja osaamista sekä käyttöteorian kehittämistä. Opiskelija osaa reflektoida pedagogista ajatteluaan ja kehittää ammatillista osaamistaan.	Raportissa ja portfolioyöskentelyssä on suuria puutteita. Opiskelija ei osaa reflektoida pedagogista ajatteluaan eikä toimintaansa tai reflektoinnin taidot ovat huomattavan puutteelliset. Opiskelija ei toimi vastuullisesti harjoittelussa

6. Harjoittelun kuormittavuus

Kontaktityöskentely	69 tuntia
Opetuksen seuraaminen	12 t omassa harjoitteluyksikössä
Oppituntien ja opetuskokonaisuuksien pitäminen	12 x 90 min tai 25 x 45 min (yht noin 19 tuntia)
Ohjaus (Yksilöllinen ohjaus 6 h, aloitus- ja päätösseminaarit 4 h, pienryhmäohjaus 6 h, toimintaympäristöön perehtyminen 14 h)	30 tuntia
Varhaiskasvatukseen liittyvän seminaarin tai opetuskokonaisuuden suunnittelu ja toteutus	8 tuntia
Itsenäinen työskentely	120 tuntia
Opetuskokonaisuuksien suunnittelu, oppimisen arviointi, opetuksen järjestämiseen liittyviin dokumentteihin perehtyminen, ennakkotehtävä ja raportointi sekä muut kirjalliset tehtävät	
Yhteensä	189

7. SOVELTAVA HARJOITTELU H4, TOTEUTUSOHJEET

Ohjauksen koulutus: Soveltavan harjoittelun (H4, 5 op) toteutusohje

Soveltavaan harjoitteluun osallistumisen edellytykset

1. Edeltävinä opintoina on suoritettu:

- Erityispedagoginen näkökulma oppimisen tukemiseen 5 op
 - Opetus- ja oppimisprosessin suunnittelu, toteutus ja arviointi 3 op
 - Perusharjoittelu (H2) 7 op
 - Kandidaatin tutkinto
2. Mikäli opiskelija tekee harjoittelun **opetusharjoitteluna** sivuaineensa opetuksessa, hänellä tulee olla opetettavan aineen osalta suoritettuna vähintään aineopintotason opinnot (60 op) tai perusopetuksessa opetettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot (60 op).
3. **Opiskelijan on esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote Filosofisen tiedekunnan ohjeiden mukaisesti**, pääsääntöisesti kerran kandidaatti- ja kerran maisterivaiheessa ennen harjoittelun alkamista, mikäli harjoittelussa toimitaan alaikäisten kanssa. Jos olet esittänyt rikostaustaotteesi jo aiemmin maisteriopintoihin kuuluvassa harjoittelussa, sinun ei tarvitse esittää sitä uudelleen soveltavaa harjoittelua varten. Rikostaustaote esitetään Ohjauksen koulutuksessa amanuenssille (varahenkilö tiedekunnan opintopäällikkö Satu Kouki).

Linkki oikeusrekisterikeskusten sivulle:

<http://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/asiakaspalvelu/rekisteritotteetjatodistukset/rikosrekisteri/rikostaustaote.html>

1. Harjoittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Harjoittelun suoritettuaan opiskelija:

- tiedostaa pedagogisen asiantuntijuuden merkityksen osana yhteiskunnallis-kulttuurista kokonaisuutta
- osaa soveltaa pedagogiikkaa erilaisissa oppimis- tai toimintaympäristöissä ja erilaisten sidosryhmien kanssa
- osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida opetus- tai ohjauskokonaisuuden tai projektin soveltamalla pedagogista osaamistaan
- osaa soveltaa oppimisen tuen keinoja tai osaa tarkastella työyhteisön työhyvinvointia tukevaa toimintaa (esimerkiksi mentorointia) ammatillisen kehittymisen kannalta
- osaa reflektoida toimintaansa suhteessa pedagogisiin valintoihin.

Soveltavan harjoittelun lähtökohtana on, että opiskelija kehittää omaa ammatillista osaamistaan ohjaus- ja opetusalaalla työskentelemällä kehityksensä kannalta mielekkäässä oppimisympäristössä tai työyhteisössä ja suunnitteleamalla oman harjoittelunsa asettamalle sille henkilökohtaiset oppimistavoitteet sekä soveltamalla yhteisiä osaamistavoitteita toimintaympäristön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Koska harjoittelun voi tehdä hyvin moninaisissa toimintaympäristöissä, harjoittelussa voivat painottua eri tyyppiset tehtävät ja sisällöt harjoittelijan ja ohjaajan yhteiseen suunnitteluun perustuen. Harjoittelun aikana opiskelija osallistuu monipuolisesti harjoittelupaikan toimintaan ja siinä työskentelyyn.

Harjoittelu toteutetaan opiskelijan valitsemassa toimintaympäristössä, ja harjoittelu voi tapahtua myös ulkomailla. Ohjauksen koulutuksessa soveltava harjoittelu voi olla opiskelijan valinnan ja ammatillisen suuntautumisen perusteella:

1. Ohjausharjoittelu, joka suoritetaan opiskelijan valitsemassa toimintaympäristössä (oppilaitokset ja muut ohjausympäristöt) TAI
2. Opetusharjoittelu (sivuaineen opettaminen) TAI
3. Projekti-/hankeharjoittelu (ohjausalan hanke).

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

Soveltavan harjoittelun sisältö painottuu opiskelijan oman ammatillisen kehityksen kannalta keskeisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen. Soveltavan harjoittelun sisältöinä on:

- ohjaajan ja opettajan pedagoginen asiantuntijuus ja toiminta yhteiskunnallisissa, kulttuurisissa ja yhteisöllisissä konteksteissa eettisten periaatteiden mukaisesti
- vastuullisuus ja vastavuoroisuus työyhteisön jäsenenä ja vastuullisuus oppijan hyvinvoinnin ja kokonaiskehityksen tukemisessa sekä keskinäisessä vuorovaikutuksessa
- yhteistyö-, neuvottelu- ja konsultaatiotaitojen harjoittelu monitoimijaisessa työyhteisössä sekä sidosryhmätöinnässä
- kehittävään arviointiin perustuvan yksilö- ja/tai ryhmämuotoisen pedagogisen toiminnan ja ohjaus- tai opetuskokonaisuuden tai projektin suunnittelu ja toteutus yksilön vahvuudet huomioon ottaen sekä toiminnan arviointi
- oman pedagogisen toiminnan, osaamisen kehittymisen ja ammatillisen kasvun reflektointi.

Soveltavassa harjoittelussa opiskelija syventävää tietouttaan opetus- ja ohjaustyöstä, taitojaan opettajana/ohjaajana sekä ymmärrystään monitoimijaisesta yhteistyöstä. Opiskelija perehtyy harjoittelupaikan toimintakulttuuriin sekä sen toimintaa ohjaaviin asiakirjoihin ja kehittämissuunnitelmiin. Hän osallistuu harjoittelupaikan toimintaan mahdollisimman monipuolisesti ja kokonaisvaltaisesti toimien vastuullisena työyhteisön jäsenenä ja osallistuen myös harjoittelupaikan yhteistyöverkostoihin.

2.2 Soveltavan harjoittelun suorittaminen

Harjoittelusuoritukseen kuuluu **aloitus- (2 t) ja päätösseminaariin (5 t) osallistuminen**. Soveltava harjoittelu sisältää kontaktiopetusta 65 tai 87 tuntia, itsenäistä työskentelyä 70 tai 48 tuntia.

Mikäli harjoittelu toteutetaan **ohjausharjoitteluna** tai **projektityöskentelynä**, sen kesto harjoittelupaikassa on 80 t (keskimäärin 20 t viikossa, 3–4 viikon aikana harjoittelupaikan toiminta huomioon ottaen). Opiskelija saa lisäksi harjoittelupaikalla ohjausta ja palautetta toiminnastaan.

Mikäli harjoittelu toteutetaan **opetusharjoitteluna**, sen laajuus on 15–20 oppituntia (45 min), opetuksen seuraamiseen käytetään 10 tuntia ja opettajan työhön perehtymiseen 15–20 tuntia siten, että niistä yhdessä koostuu 46 tuntia. Opiskelija saa lisäksi harjoittelupaikalla ohjausta ja palautetta toiminnastaan siten, että kontaktiopetuksen määrä on yhteensä 65 tuntia.

Harjoitteluun kuuluvat henkilökohtaisten oppimistavoitteiden asettaminen, harjoittelupaikalla tapahtuva ohjaus, harjoittelupaikan toiminnan (oppituntien tai työskentelyn) tavoitteellinen havainnointi, opetuksen, ohjauksen tai projektin suunnittelu, toteutus ja arviointi, harjoittelupaikan muuhun toimintaan tutustuminen sekä oman oppimisen pohtiminen ja arviointi.

Harjoittelun voi suorittaa opintojen loppuvaiheessa eri ajankohtina opiskelijan ja harjoittelupaikan neuvottelemien aikataulujen mukaisesti. Harjoittelun aloitusseminaarissa esitetään tarkemmin aikatauluihin ja harjoittelupaikkojen hakemiseen liittyvät käytännöt. Opiskelija hankkii harjoittelupaikkansa itse.

Opiskelija laatii yhdessä ohjaajansa kanssa harjoittelusuunnitelman ennen harjoittelun aloittamista tai mahdollisimman pian harjoittelun alettua. Suunnitelma liitetään harjoittelun portfolioon.

2.3 Soveltavan harjoittelun ahotointi

Soveltavan harjoittelun harjoitteluosuus voidaan ahotoida, mikäli opiskelijalla on sen osaamistavoitteita vastaava aikaisempaa työkokemusta. Työkokemuksen tulee olla kestoltaan vähintään yksi lukuvuosi ja sen tulee olla päätoimista eli sisältää työtä vähintään 16 vt/vko. Opiskelijan tulee osallistua harjoittelun aloitus- ja päätösseminaariin sekä laatia työkokemuksestaan raportti vastuuopettajan kanssa sovitulla tavalla.

HUOM. Harjoittelua ei voi ahotoida / hyväksi lukea erityisopettajan ja ohjauksen koulutuksissa toisen koulutuksen vastaavalla harjoittelulla.

3. Ohjaus ja palaute

3.1 Harjoittelun ohjaus/Ohjauksen koulutus

Opiskelija osallistuu harjoittelun aloitusseminaariin (2 t), joka järjestetään kerran tai kahdesti lukuvuodessa, tai vaihtoehtoisesti opiskelija tutustuu itsenäisesti verkossa olevaan soveltavan harjoittelun alkuseminaarin tallenteeseen. Opiskelija saa ohjausta harjoittelun kuluessa ottamalla yhteyttä esim. puhelimitse/sähköpostitse vastuupettajaan. Myös ohjaustapaaminen on mahdollinen.

Harjoittelun jälkeen opiskelija osallistuu päätöstilaisuuteen (5 t), jossa jaetaan harjoittelukokemuksia ja arvioidaan harjoittelun antia opiskelijan osaamisen kehittymiselle.

3.2 Harjoittelun ohjaus/ harjoittelupaikka

Harjoittelun ohjaaja käy opiskelijan kanssa etukäteen läpi tämän laatimat ohjaus-/opetustilanteisiin liittyvät suunnitelmat. Ohjaaja seuraa opiskelijan pitämiä opetustunteja ja/tai ohjauskeskusteluja, luokkaohjaustunteja sekä muita ohjaustilanteita ja antaa niistä palautetta.

Ohjaustilanteissa käsitellään työyhteisön toimintaa ja työntekijän työhön liittyviä asioita vaitiolovelvollisuus huomioiden. Harjoittelupaikassa tarjottava ohjaus mahdollistaa opiskelijan monipuolisen perehtymisen työyhteisön jäsenten tehtäviin sekä työyhteisön toimintakulttuuriin ja sidosryhmäyhteistyöhön.

4. Raportointi

Opiskelija laatii harjoittelustaan erillisen ohjeen mukaisen portfolion, jossa hän analysoi toimintaansa ja ammatillista kasvuaan. Itsearviointiin lähtökohtana ovat opiskelijan harjoittelujaksolle asettamat oppimistavoitteet. Keskeistä on oman kehittymisen arviointi. Arvioinnissa tulee analysoida myös harjoittelupaikan toimintakulttuuria sekä omaa toimintaa työyhteisössä. Raportin liitteeksi harjoittelija kokoaa taulukon harjoitteluun sisällyneistä toiminnoista tuntimäärineen.

5. Soveltavan harjoittelun arviointi

5.1. Harjoittelun hyväksyminen

Harjoittelun arviointi rakentuu yhteistoiminnallisesti opiskelijan itsearviointista ja ohjaajan arvioinnista. Sekä harjoittelun sisällöllisten (tavoitteiden saavuttaminen ja yksilöllinen kehittyminen) että määrällisten (läsnäolo harjoittelupaikassa) kriteerien on täytyttävä, jotta harjoittelu on hyväksytysti suoritettu. Sairaus- yms. ennakoimattomissa tilanteissa harjoittelusuunnitelmaa eriytetään yksilöllisesti, jolloin asiasta sovitaan harjoittelusta vastaavan yliopiston opettajan kanssa.

Harjoittelun ohjaaja käy opiskelijan kanssa harjoittelun päätteeksi arviointikeskustelun, jonka tukena voidaan käyttää tässä ohjeessa olevaa arviointilomaketta. Keskustelussa otetaan huomioon sekä opiskelijan itsearviointi että ohjaajan arviointi siitä, miten opiskelija on edistynyt oppimisessaan ja ammatillisessa kehittämisessään harjoittelujaksolle asetettujen tavoitteiden suunnassa. Ohjaaja ilmoittaa arviointinsa ohjauksen koulutuksen amanuenssille sähköisellä arviointilomakkeella.

Harjoittelun vastuupettaja yliopistolla hyväksyy portfolion ja antaa opiskelijalle suoritusmerkinnän harjoittelusta. Harjoittelu arvioidaan asteikolla hyväksytty – hylätty. Hylätty arvosana on mahdollista korottaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman perusteella. Mikäli havaitaan, ettei opiskelija näytä saavuttavan harjoittelujaksolle asetettuja tavoitteita harjoittelusuunnitelman mukaisesti, ohjaajan toivotaan ottavan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteyttä koulutuksen vastuupettajaan. Mahdollisesta harjoittelun täydentämisestä tai hylkäämisestä päätetään yhteisesti opiskelijan ja ohjaajan sekä harjoittelusta vastaavan yliopiston opettajan kanssa.

5.2. Soveltavan harjoittelun arviointikriteerit

Yleiset tavoitteet	Hylätty	Hyväksytty
Työ- ja harjoitteluorientaatio	Opiskelija on heikosti sitoutunut harjoitteluun sekä asennoituu siihen suorituskeskeisesti ja muodollisesti.	Opiskelija sitoutuu harjoitteluun kokonaisvaltaisesti ja vastuullisesti pyrkien oppimaan uutta ja kehittymään ammatillisesti. Hän on motivoitunut ja pyrkii määrätietoisesti saavuttamaan harjoittelun tavoitteet.
Työn ja oppimisen analysointi- ja arviointitaidot	Opiskelija on heikosti motivoitunut analysoimaan ja	Opiskelija arvioi toimintaansa ja oppimistaan tavoitteiden suunnassa,

	arvioimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan.	asettaa uusia tavoitteita ja kykenee oppimaan kokemuksistaan. Opiskelija kykenee tiedostamaan oman toimintansa taustalla olevia arvoja, asenteita ja uskomuksia.
Ammatillinen itsetuntemus	Opiskelijan käsitys ammatti-identiteetistään on epäselvä ja jäsentymätön, eikä hän ole halukas pohtimaan sitä.	Opiskelija on kiinnostunut oman ammatti-identiteettinsä kehittämistä ja työskentelee eettisesti korkeatasoisesti.
Erityistavoitteet	Hylätty	Hyväksytty
Pedagogisen asiantuntijuuden merkityksen tunnistaminen osana yhteiskunnallis-kulttuurista kokonaisuutta	Opiskelija ei tarkastele ja analysoi toimintaympäristöä ja sen yhteiskunnallisia sidoksia. Opiskelija ei perehdy ja/tai osallistu riittävästi toimintaympäristön toimintaan.	Opiskelija tarkastelee ja analysoi toimintaympäristön toimintakulttuuria ja yhteistyötä sidosryhmien kanssa ohjauksellisesta näkökulmasta. Opiskelija perehtyy syvällisesti toimintaympäristöön ja osallistuu aktiivisesti toimintaympäristön toimintaan.
Taito soveltaa pedagogiikkaa erilaisissa oppimis- tai toiminta-ympäristöissä ja erilaisten sidosryhmien kanssa	Opiskelija ei osaa suunnitella pedagogista toimintaansa ottaen huomioon toimintaympäristöjen ja kohderyhmien erilaisuutta. Käsitys yhteistyöstä muiden kanssa ja omasta roolistaan siinä on rajoittunut.	Opiskelija osaa ottaa pedagogisen toimintansa suunnittelussa huomioon erilaiset kohderyhmät, eri toimintaympäristöjen vaatimukset sekä toimia aktiivisena jäsenenä monitoimijaisissa työyhteisöissä ja yhteistyössä erilaisten sidosryhmien edustajien kanssa.
Taito suunnitella, toteuttaa ja arvioida opetus- tai ohjauskokonaisuuden tai projektin soveltamalla pedagogista osaamistaan	Opiskelijan taito soveltaa pedagogista tietämystään ja ajatteluaan ohjaus- ja opetustyössä tai projektin toteuttamisessa on huomattavan puutteellinen. Käytännön pedagogisessa toiminnassa ja sen arvioinnissa on vakavia puutteita.	Opiskelija osaa soveltaa pedagogista tietämystään ja ajatteluaan käytännön toimintaan. Opiskelija toteuttaa huolellisesti ohjaus- tai opetuskokonaisuuden tai projektin ja osaa arvioida toimintaansa monipuolisesti.
Taito soveltaa oppimisen tuen keinoja tai taito tarkastella työyhteisön työhyvinvointia tukevaa toimintaa ammatillisen kehittymisen kannalta	Opiskelijan tietämys ja/tai taidot toteuttaa oppimisen tuen muotoja on suppeaa. Opiskelija ei osaa tarkastella työhyvinvointia tukevaa toimintaa ammatillisen kehittymisen kannalta.	Opiskelija osaa ottaa huomioon yksilön tuen tarpeet sekä soveltaa monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti oppimisen tuen menetelmiä. Opiskelija tarkastelee työyhteisön työhyvinvointia ammatillisen kehittymisen kannalta.
Taito reflektoida toimintaansa suhteessa pedagogisiin valintoihin	Opiskelija ei aseta harjoittelujaksolle tavoitteita. Opiskelijan ammatillisen kasvun reflektointi on puutteellista.	Opiskelija on asettanut itselleen oman oppimisensa kannalta tarkoituksenmukaiset tavoitteet. Opiskelija reflektoi monipuolisesti omaa ammatillista kasvuaan.

6. Harjoittelun kuormittavuus

Kontaktiopetus	65 t/87 t
Aloitus- ja päätöseminaarit	7 t
Ohjaus- tai projektiharjoittelu (sisältää ohjauksen harjoittelupaikassa)	80 t
Opetusharjoittelu (46 t) ja ohjaus	58 t
Itsenäinen työskentely	70 t/48 t
Portfoliotyöskentely, ohjauksen ja opetuksen suunnittelu sekä niihin liittyvät tehtävät	
Yhteensä	135 t

Erityisopettajat ja erityisluokanopettajat: Soveltavan harjoittelun (H4, 5 op) toteutusohje

1. Harjoittelun edellytykset

Ennen harjoitteluun ilmoittautumista opiskelijan tulee suorittaa edeltävät opintojaksot:

- Oppimisen ja kehityksen perusteet 5 op
- Orientoituminen kasvatus- ja koulutuslalle 2 op
- Orientoiva harjoittelu (H1) 3 op
- Erityispedagoginen näkökulma oppimisen tukemiseen 5 op
- Opetus- ja oppimisprosessin suunnittelu, toteutus ja arviointi 3 op
- Perusharjoittelu (H2) 7 op
- Erityisopettajankoulutus: lisäksi 10 opintopisteen edestä erityisopettajan ammatillisia valmiuksia antavia opintoja (eri opintojaksot kuin H3 harjoittelussa).
- Opiskelijan on esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote filosofisen tiedekunnan ohjeiden mukaisesti ennen harjoittelun alkamista. Rikostaustaote tarkistetaan ennen ensimmäistä harjoittelujaksoa kerran kandidaattiopintojen aikana ja kerran maisteriopintojen aikana. Lisäksi rikostaustaote voidaan poikkeuksellisesti tarkistaa erityisestä syystä myös muulloin, jos yliopistolle ei ole esitetty 6 kk ennen harjoittelujakson alkamista voimassa olevaa rikostaustaotetta.

Rikostaustaotteen tilaukset:

Oikeusrekisterikeskus, PL 157, 13101 Hämeenlinna

Sähköposti: oikeusrekisterikeskus@om.fi

Sähköinen: <https://asiointi.oikeus.fi/ork-kansalaisille>

HUOM. Harjoittelua ei voi ahotoida / hyväksilukea erityisopettajan ja ohjauksen koulutuksissa toisen koulutuksen vastaavalla harjoittelulla.

2. Harjoittelun tavoitteet ja lähtökohdat

Harjoittelun suoritettuaan opiskelija:

- tiedostaa pedagogisen asiantuntijuuden merkityksen osana yhteiskunnallis-kulttuurista kokonaisuutta
- osaa soveltaa pedagogiikkaa erilaisissa oppimis- tai toimintaympäristöissä ja erilaisten sidosryhmien kanssa
- osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida opetus- tai ohjaukokonaisuuden tai projektin soveltamalla pedagogista osaamistaan
- soveltaa oppimisen tuen keinoja tai osaa tarkastella työyhteisön työhyvinvointia tukevaa toimintaa (esimerkiksi mentorointia) ammatillisen kehittymisen kannalta
- osaa reflektoida toimintaansa suhteessa pedagogisiin valintoihin.

Soveltava harjoittelu toteutetaan toimeensa pätevän erityisopettajan ohjauksessa oppilaitoksessa, kasvatus- tai koulutusyhteisössä tai niihin liittyvässä sidosryhmässä ja harjoittelu voi tapahtua myös ulkomailla. Soveltavan harjoittelun lähtökohdaksi on, että opiskelija kehittää omaa ammatillista osaamistaan erityispedagogiikan alalla työskentelemällä kehittämisenä kannalta mielekkäässä oppimisympäristössä tai yhteisössä ja suunnittelemalla oman harjoittelunsa osaamistavoitteisiin perustuen. Harjoittelun aikana opiskelija osallistuu monipuolisesti harjoittelupaikan toimintaan ja työskentelyyn sekä kehittää omaa ammattitaitoaan kirjallisten tehtävien mukaisesti.

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

Soveltavan harjoittelun sisältö painottuu opiskelijan oman ammatillisen kehityksen kannalta keskeisen osaamisen kehittämiseen. Soveltavan harjoittelun sisältönä on:

- erityisopettajan pedagoginen asiantuntijuus ja toiminta yhteiskunnallisissa, kulttuurisissa ja yhteisöllisissä konteksteissa inklusiivisten ja eettisten periaatteiden mukaisesti
- vastuullisuus ja vastavuoroisuus työyhteisön jäsenenä ja opettaja-oppilas -vuorovaikutuksessa sekä oppijan hyvinvoinnin ja kokonaiskehityksen tukemisessa

- yhteistyö-, neuvottelu- ja konsultaatiotaitojen harjoittelu monitoimijaisessa työyhteisössä sekä sidosryhmätoiminnassa
- kehittävään arviointiin perustuvan yksilö- ja/tai ryhmämuotoisen pedagogisen toiminnan ja ohjaus tai opetuskokonaisuuden tai projektin suunnittelu, toteutus oppijan vahvuudet huomioiden ja toiminnan arviointi
- oman pedagogisen toiminnan reflektointi, erityisopettajan ammatillisen osaamisen ja työn organisointi, oman ammatillisen kasvun reflektointi.

2.2 Soveltavan harjoittelun suorittaminen

Soveltava harjoittelu sisältää kontaktiopetusta 65 tuntia-ja itsenäistä työskentelyä 70 tuntia. Harjoittelu voidaan hyväksyä, kun opiskelija on suorittanut kontaktiopetukseen osallistumisen ja kaikki itsenäiset tehtävät hyväksytysti. Harjoittelusuoritukseen kuuluu:

- harjoittelun ohjaustapahtumat: Info- (1 t), aloitus- (3 t) - ja päätöstilaisuus (3 t)
- harjoittelupaikalla tapahtuvaa toimintaa (58 x 60min), johon sisältyy ohjaavan erityisopettajan ohjausta (4x 60 min), tutustumista harjoittelupaikkaan ja tavoitteellista toiminnan havainnointia (15-30x 60 min) sekä omaa opetusta tai työskentelyä oman harjoittelusuunnitelman mukaisesti (25-45 x 60 min)
- itsenäistä työskentelyä (70 x 60 min), joka sisältää opetus- tai ohjauskokonaisuuden tai projektin suunnittelun yhteistyössä harjoittelupaikan kanssa sekä harjoittelun raportoinnin.
- jos soveltava harjoittelu on opiskelijan viimeinen harjoittelusuoritus, hän koostaa näyteportfolionsa aiemmista ammatillisen kasvun portfolion tehtävistä ja esittää sen harjoittelun päätöstilaisuudessa.

Harjoittelun voi suorittaa opintojen loppuvaiheessa eri ajankohtina riippuen harjoittelupaikan ja yliopiston ohjaustilaisuuksien aikatauluista. Harjoittelun infotilaisuudessa esitetään tarkemmin aikataulujen ja harjoittelupaikkojen hakemiseen liittyvät ohjeet.

Kun haluat suorittaa harjoittelun etene alla olevan ohjeen mukaisesti.

1. Ilmoittaudu-WebOodissa 2310237 Soveltavan harjoittelun erityisopettajille tarkoitettuun infotilaisuuteen (1t).
2. Hae infotilaisuuden jälkeen itsenäisesti harjoittelupaikka noudattaen erityispedagogiikan oppiaineen ohjeistusta.
3. Laadi harjoittelusuunnitelma (LIITE1) yhteistyössä ohjaajaksi erityisopettajan kanssa. Suunnitelma sisältää:
 - tiedot harjoittelupaikasta, ohjaajasta/ohjaajista sekä opetus- tai työtehtävien kohderyhmästä.
 - tiedot työtehtävistä, opetuksen, ohjauksen määrästä sekä muusta toiminnasta, johon opiskelija osallistuu harjoittelupaikassa.
 - kuvauksen käytettävistä tutkimusperustaisista työtavoista ja -menetelmistä sekä
 - opiskelijan ammatillisen kasvun tavoitteet.
4. Ilmoittaudu Weboodissa 2310237 Soveltavan harjoittelun aloitustilaisuuteen (3t) kun harjoittelupaikkasi on selvillä. Esitä alustava harjoittelun suunnitelma aloitustilaisuudessa, jossa suunnitelmaa voidaan vielä työstää vertaispalautteen ja saadun ohjauksen perusteella.
5. Toimita valmis suunnitelma yliopiston vastuuopettajalle hyväksyttäväksi ennen Moodlessa ilmoitettujen palautusaikojen ja ohjeiden mukaisesti. Harjoittelun suunnitelmia tarkastetaan noin kaksi kertaa kuukaudessa. Harjoittelun saa aloittaa vasta suunnitelman on hyväksymisen jälkeen)

3. Ohjaus ja palaute

3.1 Harjoittelun ohjaus/ Erityispedagogiikan oppiaine

Opiskelija osallistuu harjoittelun infotilaisuuteen (1 t) tai tutustuu itsenäisesti verkossa olevaan soveltavan harjoittelua koskevaan tallenteeseen. Opiskelija saa ohjausta aloitustilaisuudessa (3t), jossa hän esittää oman harjoittelunsa suunnitelman ja siihen liittyvät ammatilliset tavoitteet. Harjoittelun aikana opiskelija käy yliopiston ohjaavan opettajan kanssa vähintään yhden ohjauskeskustelun kasvotusten tai puhelimitse ja saa lisäohjausta Moodlen kautta. Lisäksi opiskelijan on mahdollista saada yksilöohjausta. Harjoittelun päätöstilaisuus on ohjaustilaisuus, jossa keskustellaan harjoittelukokemuksista ja palautteesta.

3.2 Harjoittelun ohjaus harjoittelupaikassa

Harjoittelua ohjaava erityisopettaja ohjaa opiskelijaa 4x 60 min harjoittelun aikana. Ohjaustilanteissa käsitellään työyhteisön ja harjoittelijan toimintaan liittyviä asioita. Harjoittelupaikassa tarjottava ohjaus mahdollistaa opiskelijan monipuolisen perehtymisen työyhteisön jäsenten tehtäviin sekä työyhteisön toimintakulttuuriin ja sidosryhmäyhteistyöhön.

4. Raportointi

Opiskelija laatii harjoittelunsa toteutumisesta koontin, jossa hän kuvaa ja arvio omaa toimintaansa ja harjoittelun tavoitteiden toteutumista sekä merkitystä opintojen sekä ammatillisen kasvun kannalta. Harjoittelun Itsearviointiin lähtökohtana ovat opiskelijan omat harjoittelujaksolle muotoilemat ammatillisen kasvun oppimistavoitteet.

5. Soveltavan harjoittelun arviointi

5.1. Harjoittelun hyväksyminen

Ohjaava erityisopettaja arvioi Soveltavan harjoittelun asteikolla hyväksytyt/hylätyt alla olevien arviointikriteerien perusteella. Harjoittelun arviointi tapahtuu ohjaustilanteissa ja harjoittelun aikana suoritetun työskentelyn perusteella. Harjoittelupaikan ohjaava erityisopettaja vahvistaa nimikirjoituksellaan harjoittelun käytännön osuuden suoritetuksi.

Mikäli havaitaan, ettei opiskelija ei näytä saavuttavan harjoittelujaksolle asetettuja tavoitteita harjoittelusuunnitelman ja arviointikriteerien mukaisesti, toivotaan harjoittelupaikan ohjaajan ottavan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteyttä yliopiston ohjaavaan opettajaan. Mahdollisesta harjoittelun käytännön osuuden täydentämisestä tai hylkäämisestä päätetään yhteisesti opiskelijan ja häntä ohjanneen erityisopettajan sekä harjoittelusta vastaavan yliopiston opettajan kanssa.

Opiskelija saa suoritusmerkinnän harjoittelustaan, kun kaikki harjoitteluun kuuluvat tehtävät ja koontilomake on palautettu sekä ohjaukseen ja kontaktiopetukseen osallistuminen on suoritettu.

5.2. Soveltavan harjoittelun arviointikriteerit

Arviointikriteerit	Hylätty	Hyväksytyt
Pedagogisen asiantuntijuuden merkityksen tunnistaminen osana yhteiskunnallis-kulttuurista kokonaisuutta	Opiskelija ei tarkastele ja analysoi toimintaympäristöä ja sen yhteiskunnallisia sidoksia erityispedagogisesta näkökulmasta. Opiskelija ei perehdy ja/tai osallistu riittävästi toimintaympäristön toimintaan.	Opiskelija tarkastelee ja analysoi toimintaympäristön toimintakulttuuria ja yhteistyötä sidosryhmien kanssa erityispedagogisesta näkökulmasta. Opiskelija perehtyy syvällisesti toimintaympäristöön ja osallistuu aktiivisesti toimintaympäristön toimintaan.
Taito soveltaa pedagogiikkaa erilaisissa oppimis- tai toimintaympäristöissä ja erilaisten sidosryhmien kanssa	Opiskelija ei osaa laatia erityispedagogista opetuskokonaisuutta tai projektin suunnitelmaa saadusta ohjauksesta huolimatta. Opiskelija ei osallistu suunnittelutilaisuuteen eikä laadi tai esitä suunnitelmaa tai suunnitelma huomattavan puutteellinen.	Opiskelija osaa laatia harjoittelusuunnitelman, kuvaten erityispedagogiset ratkaisut ja toteuttaa niitä valitussa toimintaympäristössä. Opiskelija osallistuu suunnittelutilaisuuteen aktiivisesti ja esittää hyväksyttävän suunnitelman opetuskokonaisuudesta tai erityispedagogisesta projektista.

Taito suunnitella, toteuttaa ja arvioida opetus- tai ohjauskokonaisuuden tai projektin soveltamalla pedagogista osaamistaan	Opiskelijan taito soveltaa erityispedagogista tietämystään ja ajatteluaan opetustyössä tai projektin toteuttamisessa on huomattavan puutteellinen. Opetuskokonaisuuden/ projektin toteutuksessa on huomattavia puutteita.	Opiskelija osaa soveltaa erityispedagogista tietämystään ja ajatteluaan käytännön toimintaan. Opiskelija toteuttaa huolellisesti opetuskokonaisuuden tai projektin ja osaa arvioida toimintaansa monipuolisesti.
Taito soveltaa oppimisen tuen keinoja tai taito tarkastella työyhteisön työhyvinvointia tukevaa toimintaa ammatillisen kehittymisen kannalta	Opiskelija tietämys ja/tai taidot toteuttaa erityispedagogisia tuen muotoja on suppeaa. Opiskelija ei osaa tarkastella työhyvinvointia tukevaa toimintaa ammatillisen kehittymisen kannalta.	Opiskelija osaa soveltaa monipuolisesti erityispedagogisen tuen menetelmiä. Opiskelija tarkastelee työyhteisön työhyvinvointia ammatillisen kehittymisen kannalta.
Taito reflektoida toimintaansa suhteessa pedagogisiin valintoihin	Opiskelija ei aseta harjoittelujaksolle tavoitteita. Opiskelijan ammatillisen kasvun reflektointi on puutteellista. Opiskelijan osallistuminen palautetilaisuuteen ja verkkotyöskentelyyn on puutteellista.	Opiskelija on asettanut itselleen oman oppimisensa kannalta tarkoituksenmukaiset tavoitteet. Opiskelija reflektoi monipuolisesti omaa ammatillista kasvuaan. Opiskelija osallistuu aktiivisesti verkkotyöskentelyyn ja palautetilaisuuteen

6. Soveltavan harjoittelun ohjeellinen kuormittavuus

Kontaktiopetus	65 x 60 min	
Info, aloitus- ja päätöstilaisuus	7 t	
Toimintaympäristöön tutustuminen	15-30 x 60 min	Yhteensä vähintään 45 x 60 min
Opetuskokonaisuuksien tai projektin toteuttaminen	25–45 x 60 min	
Ohjaus	4x 60 min	
Itsenäinen työskentely	70 x 60 min	
Opetuskokonaisuuden, intervention tai projektin suunnittelu yhteistyössä harjoittelupaikan kanssa sekä harjoittelun raportointi	70 x 60 min	
Yhteensä	135 x 60 min	

Erilliset erityisopettajaopinnot: Erityisopetuksen soveltavan harjoittelun (5op) toteutusohje

1. Erityisopetuksen soveltavan harjoittelun tavoitteet ja edellytykset

Harjoittelun suoritettuaan opiskelija osaa:

- Toimia monitoimijaisessa työyhteisössä, lapsen kokonaiskehityksen tuessa ja/tai oppilas- ja opiskeluhuollossa jäsentäen erityisopettajan moninaisen työkentän, siihen liittyvät vastualueet.
- Toimia yhteistyössä erityisopetuksen toteuttamisen prosesseissa kirjattujen pedagogisen tuen suunnitelmien mukaisesti.
- Suunnitella ja toteuttaa erityispedagogiseen tietoon perustuvaa kasvatusta, opetusta, ohjausta sekä tukea itsenäisesti ja monitoimijaisessa yhteistyössä
- Soveltaa sekä yksilö- että yhteisötason arviointimenetelmiä erityispedagogisen tuen tarpeiden, toteutumisen sekä vaikuttavuuden arvioimisessa

Opintojakson edeltävinä tai samanaikaisina opintoina suoritetaan vähintään kaksi erityisopettajakoulutuksen syventävien opintojen opintojaksoa

2. Erityisopetuksen soveltavan harjoittelun suoritus

2.1 Erityisopetuksen soveltavan harjoittelun sisältö

Erityisopettajan ammatillinen osaaminen ja työn organisointi; oman ammatillisen kasvun reflektointi; yhteistyö-, neuvottelu- ja konsultaatiotaidot, yhteistyö vanhempien ja huoltajien kanssa; arviointiin perustuvan yksilö- ja/tai ryhmämuotoisen pedagogisen toiminnan ja opetuksen toteuttaminen itsenäisesti ja yhteistyössä; yhteisopettajuus; kokonaiskehityksen tuki; pedagogisen tuen ja ohjauksen säädösperusta, ohjaavat asiakirjat ja toimintatavat; erityisopetuksen arvot, inklusiiviset ja eettiset periaatteet.

2.2 Erityisopetuksen soveltavaan harjoitteluun valmistautuminen

- Osallistu harjoittelun infotilaisuuteen (1t) sen lukukauden aikana, jolloin aiot suorittaa harjoittelun.
- Ilmoittaudu WebOodin kautta 2221339 Erityisopetuksen soveltavaan harjoitteluun WebOodin kautta.
- Hae harjoittelupaikka infotilaisuudessa annetun ohjeistuksen mukaisesti. Valitse paikka, jossa et ole työskennellyt tai harjoitellut aikaisemmin, ja joka sopii omiin ammatillisen kasvun tavoitteisiisi. Varmista, että ohjaajaksi kysytyllä erityisopettajalla on pätevyys erityisopetuksen tehtäviin.
- Tee alustava viikoittainen harjoittelusuunnitelma opetusohjelmaan kirjatun harjoittelujakson ajaksi yhdessä ohjaavan erityisopettajan kanssa (LOMAKE: Soveltavan harjoittelun suunnitelma).
- Esitä alustava soveltavan harjoittelun suunnitelma suunnittelutilaisuudessa (2t), jossa suunnitelmaa voidaan vielä työstää saadun ohjauksen ja vertaispalautteen perusteella.
- Toimita viimeistely suunnitelma yliopiston opettajalle hyväksyttäväksi ennen harjoittelun aloittamista. (HUOM. Harjoittelua ei voi aloittaa harjoittelusuunnitelman hyväksymistä.)
- Rikostaustaotteiden tarkastaminen: Opiskelijan on esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote filosofisen tiedekunnan ohjeiden mukaisesti ennen harjoittelun alkamista.
<https://kamu.uef.fi/?s=sora-lainsaadanto>
- Rikostaustaote esitetään erityispedagogiikan oppiaineen suunnittelijalle.
- Rikostaustaotteen tilaukset:

Oikeusrekisterikeskus, PL 157, 13101 Hämeenlinna

Sähköposti: oikeusrekisterikeskus@om.fi

Sähköinen: <https://asiointi.oikeus.fi/ork-kansalaisille>

Rikostaustaote tarkistetaan ennen ensimmäistä harjoittelujaksoa. Lisäksi rikostaustaote voidaan poikkeuksellisesti tarkistaa erityisestä syystä myös muulloin, jos yliopistolle ei ole esitetty 6 kk ennen harjoittelujakson alkamista voimassa olevaa rikostaustaotetta.

2.3. Erityisopetuksen soveltavan harjoittelun suorittaminen

- Osallistu sekä info- että suunnittelutilaisuuteen ennen harjoittelun alkua ja päätöstilaisuuteen harjoittelun jälkeen.
- Osallistu yliopiston ohjaavan opettajan harjoitteluohjaukseen harjoittelun aikana. Keskusteluaika sovitaan erikseen harjoittelun aikana.
- Suorita harjoittelu suunnitelman mukaisesti opetusohjelmaan merkittyinä ajankohtina syys- tai kevätlukukauden aikana.
- Osallistu yliopistolla hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti 88 x 60 min harjoittelupaikassa tapahtuvaan toimintaan.
- Suorita harjoittelusi yhtenäisenä jaksona työskennellen koululla 18-25 tuntia viikoittain enintään kuuden tunnin pituisina harjoittelupäivinä.
- Varaa aikaa itsenäiseen työskentelyyn (41 x 60 min) harjoittelujakson aikana. Itsenäinen työskentely sisältää harjoitteluun liittyvää suunnittelua ja harjoittelun raportointia sekä harjoitteluohjauksessa annettuja tehtäviä.

3. Ohjaus ja palaute

3.1 Harjoittelun ohjaus / Erityispedagogiikan oppiaine

- Harjoittelun infotilaisuus järjestetään (1t) kerran tai kahdesti lukuvuodessa tai opiskelija tutustuu itsenäisesti verkossa olevaan soveltavan harjoittelua koskevaan tallenteeseen
- Opiskelija osallistuu suunnittelutilaisuuteen (2t), jossa saa ohjausta ja vertaispalautetta suunnitelman laatimiseen.
- Yliopiston opettaja arvioi ja hyväksyy suunnitelman (LOMAKE: Soveltavan harjoittelun suunnitelma) sekä antaa palautetta ja lisäohjausta, mikäli suunnitelmaa tulee täydentää.
- Harjoittelun aikana opiskelija osallistuu erityispedagogiikan oppiaineen järjestämään ohjaukseen ja etätyöskentelyyn, joka ohjaa ja tukee harjoittelun suorittamista. Lisäksi opiskelijan on mahdollista saada yksilöohjausta.
- Harjoittelun jälkeen opiskelija osallistuu päätöstilaisuuteen (3t), jossa häntä ohjataan refleктоimaan harjoittelukokemustaan. (HUOM. Tilaisuudessa ei ole etäosallistumismahdollisuutta.)

3.2 Harjoittelun ohjaus / harjoittelupaikka

- Harjoittelua ohjaava erityisopettaja ohjaa opiskelijaa 4 x 60 min harjoittelun aikana.
- Ohjauksessa käsitellään harjoittelun käytännön suorittamiseen liittyviä kysymyksiä, erityisopetuksen asiantuntijuutta työyhteisössä ja yhteistyöverkostoissa sekä erityisopettajan ammatillista kehittymistä.

4. Raportointi

- Harjoittelun raportointi tapahtuu annettujen ohjeiden mukaisesti.
- Raportoinnin liitteeksi opiskelija palauttaa ohjeiden mukaisesti ohjaavan erityisopettajan allekirjoittaman soveltavan harjoittelun koontilomakkeen yliopistolle (LOMAKE: Soveltavan harjoittelun koonti).

5. Soveltavan harjoittelun arviointi

Harjoittelujakso arvioidaan asteikolla hyväksyty/hylätty. Arviointi perustuu alla esitettyihin harjoittelujakson arvioinnin kriteereihin ja osallistumiseen harjoittelun ohjaustilaisuuksiin. Mikäli havaitaan, ettei opiskelija saavuta harjoittelujaksolle asetettuja tavoitteita, voidaan opiskelija määrätä täydentämään suoritustaan. Harjoittelu voidaan myös hylätä, jos harjoittelun suoritus ei vastaa yliopiston hyväksymää suunnitelmaa ja ohjeistusta harjoittelun suorittamisesta. Mahdollisesta harjoittelusuorituksen täydentämisestä tai hylkäämisestä päätetään ohjaavan erityisopettajan ja opiskelijan kuulemisen jälkeen.

Harjoittelu voidaan hyväksyä, kun harjoittelupaikassa tapahtuneen toiminnan lisäksi kaikki itsenäisen työskentelyn tehtävät, kontaktiopetus (info-, suunnittelu- ja päätöstilaisuus) on suoritettu hyväksytysti ja ohjaavan erityisopettajan allekirjoittama suoritustodistus on palautettu yliopiston harjoittelusta vastaavalle opettajalle.

Harjoittelun arviointikriteerit.

Osaamistavoite ja harjoittelun sisältö	Hylätty	Hyväksytty
Kyky toimia monitoimijaisessa työyhteisössä, lapsen kokonaiskehityksen tuessa ja/tai oppilas- ja opiskeluhuollossa jäsentäen erityisopettajan moninaisen työkentän, siihen liittyvät vastualueet.	Opiskelijan toiminta työyhteisössä on eristäytyvän jäykkää tai yhteistyötaidot ovat vähäisiä. Opiskelija ei ole sitoutunut tutustumaan erityisopettajan moninaiseen työkenttään ja vastualueisiin, eikä hahmota erityisopettajan keskeisiä työtehtäviä.	Opiskelijan sitoutuminen harjoitteluun on kokonaisvaltaista ja vastuullista, mikä näkyy myös vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija näkee työyhteisön oppimisen ja erityisopettajan ammatillisen kehittymisen mahdollisuutena .
Taito toimia yhteistyössä erityisopetuksen toteuttamisen prosesseissa kirjattujen pedagogisen tuen suunnitelmien mukaisesti.	Opiskelijan tiedot ja taidot toteuttaa erityispedagogisia tuen muotoja kirjattujen suunnitelmien mukaisesti on ohjauksesta tai yhteistyöstä huolimatta huomattavan puutteellista.	Opiskelijan erityispedagogiikan alan asiantuntemus ja pedagogisen tuen suunnitelmien käyttö näkyy rakentavana yhteistyönä erityisopetuksen toteuttamisessa.
Taito suunnitella ja toteuttaa erityispedagogiseen tietoon perustuvaa kasvatusta, opetusta, ohjausta ja tukea sekä itsenäisesti että monitoimijaisessa yhteistyössä.	Opiskelija ei osaa soveltaa erityispedagogista tietoa kasvatus-, opetus- tai ohjaustilanteissa, mikä vaikeuttaa itsenäistä tai monitoimijaista yhteistyötä.	Opiskelija osaa soveltaa monipuolisesti tietoon perustuvia erityispedagogisen tuen menetelmiä sekä itsenäisesti että monitoimijaisessa yhteistyössä.
Taito soveltaa yksilö- ja yhteisötason arviointimenetelmiä erityispedagogisen tuen tarpeiden, toteutumisen sekä vaikuttavuuden arvioimisessa.	Opiskelija ei tunne erityispedagogisen tuen tarpeiden, toteutumisen tai vaikuttavuuden arvioinnin menetelmiä eikä osaa soveltaa niitä.	Opiskelija osaa käyttää sekä yksilö- että yhteisötason arviointimenetelmiä erityispedagogisen tuen tarpeiden, toteutumisen sekä vaikuttavuuden arvioinnissa.

6. Erityisopetuksen soveltavan harjoittelun kuormittavuus

KONTAKTIOPETUS	
Osallistuminen yhteisiin ohjaustapahtumiin	Yhteensä 6 x 60 min
<ul style="list-style-type: none"> Harjoittelun suunnittelutilaisuudet ennen harjoittelua (1t infotilaisuus ja 2t suunnittelutilaisuus) Päätöstilaisuus (3t) harjoittelun jälkeen. Yhteydenpito sovitusti yliopiston opettajan kanssa. 	6 x 60 min
Toiminta harjoittelupaikassa 18-25 tuntia viikossa työpäivän aikana. (Työpäivän pituus on enintään 6 tuntia)	Yhteensä 88 x 60 min
<ul style="list-style-type: none"> Ohjaavan erityisopettajan ohjaus 	4 x 60 min
<ul style="list-style-type: none"> Erityisopetuksen työmuotoihin ja toimintakenttään sekä harjoittelupaikkaan tutustuminen. Esim. erityisopetuksen hallintoon liittyvät prosessit ja dokumentaatio, oppilas- tai opiskelijahuolto ja harjoittelupaikan erityispedagogisen tuen organisointiin perehtyminen. 	10- 25 x 60 min
<ul style="list-style-type: none"> Opetustehtäviin liittyvä opetuksen seuranta ja työtehtävien valmistelu, neuvottelu tai konsultaatio harjoittelupaikassa ohjaavan erityisopettajan ohjeiden mukaisesti. 	15-35 x 60 min

<ul style="list-style-type: none"> Omaa suunniteltua inklusiivista ja/tai erityispedagogista opetusta ja ohjausta yhteisopetustilanteissa tai itsenäisesti. 	25-45 x 60 min
ITSENÄINEN TYÖSKENTELY	Yhteensä 41 x 60 min
Harjoitteluun valmistautuminen ja omien opetus- tai ohjauskokonaisuuksien suunnittelu, harjoitteluun liittyvät tehtävät ja raportointi.	41 x 60 min
Soveltavan harjoittelun kokonaistuntimäärä	135 x 60 min

Erilliset varhaiskasvatuksen erityisopettajan opinnot, Varhaiskasvatuksen erityisopettajan maisteriopinnot: Varhais erityisopetuksen soveltavan harjoittelun (5op) toteutusohje

1. Varhais erityisopetuksen soveltavan harjoittelun tavoitteet ja edellytykset

Harjoittelun suoritettuaan opiskelija osaa:

- Toimia monitoimijaisessa työyhteisössä, lapsen kokonaiskehityksen tuessa ja/tai oppilas- ja opiskeluhuollossa jäsentäen erityisopettajan moninaisen työkentän, siihen liittyvät vastualueet.
- Toimia yhteistyössä erityisopetuksen toteuttamisen prosesseissa kirjattujen pedagogisen tuen suunnitelmien mukaisesti.
- Suunnitella ja toteuttaa erityispedagogiseen tietoon perustuvaa kasvatusta, opetusta, ohjausta sekä tukea itsenäisesti ja monitoimijaisessa yhteistyössä
- Soveltaa sekä yksilö- että yhteisötason arviointimenetelmiä erityispedagogisen tuen tarpeiden, toteutumisen sekä vaikuttavuuden arvioimisessa

Opintojakson edeltävinä tai samanaikaisina opintoina suoritetaan vähintään kaksi erityisopettajakoulutuksen syventävien opintojen opintojaksoa.

2. Varhais erityisopetuksen soveltavan harjoittelun suoritus 5op

2.1 Varhais erityisopetuksen soveltavan harjoittelun sisältö

Erityisopettajan ammatillinen osaaminen ja työn organisointi; oman ammatillisen kasvun reflektointi; yhteistyö-, neuvottelu- ja konsultaatiotaidot, yhteistyö vanhempien ja huoltajien kanssa; arviointiin perustuvan yksilö- ja/tai ryhmämuotoisen pedagogisen toiminnan ja opetuksen toteuttaminen itsenäisesti ja yhteistyössä; yhteisopettajuus; kokonaiskehityksen tuki; pedagogisen tuen ja ohjauksen säädösperusta, ohjaavat asiakirjat ja toimintatavat; erityisopetuksen arvot, inklusiiviset ja eettiset periaatteet.

2.2 Varhais erityisopetuksen soveltavaan harjoitteluun valmistautuminen

1. Osallistu harjoittelun infotilaisuuteen sen lukukauden aikana, jolloin aiot harjoittelun suorittaa. Harjoittelun voit suorittaa valitsemanasi ajankohtana lähijaksojen ulkopuolella syys- tai kevätlukukauden aikana. Huomioi, että jos syventävän harjoittelun painotus on varhaiskasvatuksessa, tulee soveltavan harjoittelun tavoitteissa näkyä esiopetuksen painotus. Jos syventävän harjoittelun painotus on esiopetuksessa, tulee soveltavan harjoittelun tavoitteissa näkyä varhaiskasvatuksen painotus.
2. Ilmoittaudu 2221337 Varhais erityisopetuksen soveltavaan harjoitteluun WebOodin kautta.
3. Hae harjoittelupaikka infotilaisuudessa annetun ohjeistuksen mukaisesti. Valitse paikka, jossa et ole työskennellyt tai harjoitellut aikaisemmin, ja joka sopii omiin ammatillisen kasvun tavoitteisiisi. Varmista, että ohjaksi kysytyllä erityisopettajalla on pätevyys kyseessä olevaan erityisopetuksen tehtävään.
4. Halutessasi suorittaa soveltavan harjoittelu yhteisopettajuuden pilotti- harjoitteluna, harjoittelujakson suorittaminen yhteisopettajuuden pilotti- harjoittelussa sovitaan yliopiston ohjaavan lehtorin kanssa. Harjoittelu aika määrittyy lastentarhanopettajakoulutuksen 3. vuosikurssin syksyn harjoittelujakson ajoitukseen yhdistäen. Halutessasi osallistua pilottiharjoitteluun Joensuun alueelle, ilmoita halukkuudesta ohjaavalle lehtorille harjoittelun ensimmäisessä infossa lisäohjeistusta saadaksesi. Muualla Suomessa yhteisopettajuuden harjoittelu on mahdollista, jos järjestät pariharjoittelupaikan itse ja esität toteuttamiskelpoisen harjoittelusuunnitelman.
5. Tee alustava harjoittelusuunnitelma yhdessä ohjaavan erityisopettajan kanssa. Yhteisopettajuuden pilottiharjoittelun suunnitelma laadintaan yhteistyössä harjoittelijaparin sekä hänen ohjaajansa kanssa.
6. Esitä soveltavan harjoittelun suunnitelma ennen harjoittelun aloittamista toisessa suunnittelutilaisuudessa (2t), jossa suunnitelmaa voidaan vielä työstää vertaispalautteen ja saadun ohjauksen perusteella.

7. Toimita viimeistely harjoittelusuunnitelma yliopiston vastuopettajalle hyväksyttäväksi ennen harjoittelun aloittamista. (HUOM. Harjoittelua ei voi aloittaa ennen suunnittelutilaisuutta ja harjoittelusuunnitelman hyväksymistä.)
8. Rikostaustaotteiden tarkastaminen: Opiskelijan on esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote filosofisen tiedekunnan ohjeiden mukaisesti ennen harjoittelun alkamista. <https://kamu.uef.fi/?s=sora-lainsaadanto>
Rikostaustaote esitetään erityispedagogiikan oppiaineen suunnittelijalle.
Rikostaustaotteen tilaukset:
Oikeusrekisterikeskus, PL 157, 13101 Hämeenlinna
Sähköposti: oikeusrekisterikeskus@om.fi
Sähköinen: <https://asiointi.oikeus.fi/ork-kansalaisille>
Rikostaustaote tarkistetaan ennen ensimmäistä harjoittelujaksoa. Lisäksi rikostaustaote voidaan poikkeuksellisesti tarkistaa erityisestä syystä myös muulloin, jos yliopistolle ei ole esitetty 6 kk ennen harjoittelujakson alkamista voimassa olevaa rikostaustaotetta.

2.3. Varhaiserityisopetuksen soveltavan harjoittelun suorittaminen

- Osallistu sekä info- sekä suunnittelutilaisuuteen ennen harjoittelun alkua ja päätöstilaisuuteen harjoittelun jälkeen.
- Suorita harjoittelu valitsemanasi ajankohtana syys- tai kevätlukukauden aikana.
- Suorita yhteisopettajuuden pilottiharjoitteluna toteutettava (veo-lako) soveltava harjoittelu yhdistämällä harjoittelun suoritusajaksi lastentarhanopettajakoulutuksen harjoittelun suoritusajaksi.
- Osallistu yliopistolla hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti 88 t harjoittelupaikassa tapahtuvaan toimintaan.
- Suorita harjoittelusi yhtenäisenä jaksona työskennellen 20-25 tuntia viikoittain 4-5 tunnin pituisina harjoittelupäivinä.
- Varaa aikaa itsenäiseen työskentelyyn (41 t) harjoittelujakson aikana. Itsenäinen työskentely sisältää harjoitteluun liittyvää suunnittelua ja harjoittelun raportointia sekä harjoitteluohjauksessa annettuja tehtäviä.

3. Ohjaus ja palaute

3.1 Harjoittelun ohjaus/ Erityispedagogiikan oppiaine

- Harjoittelun infotilaisuus järjestetään (1 t) kerran tai kahdesti lukuvuodessa tai opiskelija tutustuu itsenäisesti verkossa olevaan soveltavan harjoittelua koskevaan tallenteeseen
- Opiskelija osallistuu suunnittelutilaisuuteen (2t) ja esittää oman harjoittelunsa suunnitelman ja saa ohjausta ja vertaispalautetta suunnitelman laatimiseen.
- Harjoittelun aikana opiskelija osallistuu erityispedagogiikan oppiaineen järjestämään ohjaukseen ja etätyöskentelyyn, joka ohjaa ja tukee harjoittelun suorittamista. Lisäksi opiskelijan on mahdollista saada yksilöohjausta. Yhteydenpidosta harjoittelusta vastaavan yliopiston opettajan kanssa sovitaan erikseen.
- Harjoittelun jälkeen opiskelija osallistuu päätöstilaisuuteen (3t). (HUOM. Tilaisuudessa ei ole etäosallistumismahdollisuutta.)

3.1 Harjoittelun ohjaus harjoittelupaikassa

- Harjoittelua ohjaava erityisopettaja ohjaa opiskelijaa 4x 60 min harjoittelun aikana. Ohjauksessa käsitellään harjoittelun käytännön suorittamiseen liittyviä kysymyksiä ja erityisopetuksen asiantuntijuutta työyhteisössä ja yhteistyöverkostoissa.

4. Raportointi

- Harjoittelun raportointi tapahtuu annettujen ohjeiden mukaisesti mukaisesti.
- Opiskelija palauttaa yliopistolle ohjaavan erityisopettajan allekirjoittaman dokumentin soveltavan harjoittelun-suorittamisesta annettujen ohjeiden mukaisesti.

5. Harjoittelun arviointi

Harjoittelujakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Arviointi perustuu alla esitettyihin harjoittelujakson arvioinnin kriteereihin. Mikäli havaitaan, ettei opiskelija saavuta harjoittelujaksolle asetettuja tavoitteita, voidaan opiskelija määrätä täydentämään suoritustaan tai harjoittelu voidaan hylätä, jos harjoittelun suoritus ei vastaa yliopiston hyväksymää suunnitelmaa ja ohjeistusta harjoittelun suorittamisesta. Mahdollisesta harjoittelusuorituksen täydentämisestä tai hylkäämisestä päätetään ohjaavan erityisopettajan ja opiskelijan kuulemisen jälkeen.

Osaamistavoite ja harjoittelun sisältö	Hylätty	Hyväksytty
Kyky toimia monitoimijaisessa työyhteisössä, lapsen kokonaiskehityksen tuessa ja/tai oppilas- ja opiskeluhuollossa jäsentäen erityisopettajan moninaisen työkentän, siihen liittyvät vastualueet.	Opiskelijan toiminta työyhteisössä on eristäytyvän jäykkää ja/tai yhteistyötaidot ovat vähäisiä. Opiskelija on sitoutunut vähäisessä määrin tutustumaan erityisopettajan moninaiseen työkenttään ja vastuualueisiin ja ei hahmota keskeisiä erityisopettajan työtehtäviä.	Opiskelijan sitoutuminen harjoitteluun on kokonaisvaltaista ja vastuullista, mikä näkyy myös vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija näkee työyhteisön oppimisen ja erityisopettajan ammatillisen kehittymisen mahdollisuutena.
Taito toimia yhteistyössä erityisopetuksen toteuttamisen prosesseissa kirjattujen pedagogisen tuen suunnitelmien mukaisesti.	Opiskelija tietämys ja/tai taidot toteuttaa erityispedagogisia tuen muotoja kirjattujen suunnitelmien mukaan on ohjauksesta ja/ tai yhteistyöstä huolimatta vajavaista.	Opiskelijan erityispedagogiikan alan asiantuntemus ja pedagogisen tuen suunnitelmien käyttö näkyy rakentavana yhteistyönä erityisopetuksen toteuttamisessa.
Taito suunnitella ja toteuttaa erityispedagogiseen tietoon perustuvaa kasvatusta, opetusta, ohjausta sekä tukea itsenäisesti ja monitoimijaisessa yhteistyössä	Opiskelijan taito soveltaa erityispedagogista tietämystään ja ajatteluaan on kasvatus-, opetus-, ja tai ohjaustilanteissa on huomattavan puutteellista, joka vaikeuttaa itsenäistä ja/tai monitoimijaista yhteistyötä.	Opiskelija osaa soveltaa monipuolisesti tietoon perustuvia erityispedagogisen tuen menetelmiä sekä itsenäisesti että monitoimijaisessa yhteistyössä.
Taito soveltaa sekä yksilö- että yhteisötason arviointimenetelmiä erityispedagogisen tuen tarpeiden, toteutumisen sekä vaikuttavuuden arvioimisessa	Opiskelija ei tunne erityispedagogisen tuen tarpeiden, toteutumisen tai vaikuttavuuden arvioinnin menetelmiä tai niiden soveltaminen vastaa arvioinnin tarvetta.	Opiskelija osaa käyttää sekä yksilö- että yhteisötason arviointimenetelmiä erityispedagogisen tuen tarpeiden, toteutumisen sekä vaikuttavuuden arvioinnissa.

6. Erityisopetuksen soveltavan harjoittelun kuormittavuus

KONTAKTIOPETUS	
Osallistuminen yhteisiin ohjaustapahtumiin	Yhteensä 6 h
<ul style="list-style-type: none"> Harjoittelun suunnittelutilaisuudet ennen harjoittelua (1 t infotilaisuus ja 2t suunnittelutilaisuus) Päätöstilaisuus (3t) harjoittelun jälkeen kontaktijakson aikana. Yhteydenpito sovitusti yliopistolla harjoittelua ohjaavan opettajan kanssa. 	6 x 45 min + 90 min
Toiminta harjoittelupaikassa 20-25 tuntia viikossa vähintään 20 työpäivän aikana. (Työpäivän pituus on 4-5 tuntia)	Yhteensä 88 t
<ul style="list-style-type: none"> Ohjaavan erityisopettajan ohjaus 	4 t

<ul style="list-style-type: none"> • Omaa suunniteltua opetusta, ohjausta ja työparina toimimista yhteisopetustilanteissa (vähintään 25 tuntia). • Erityisopetuksen työmuotoihin ja toimintakenttään sekä harjoittelupaikkaan tutustuminen. Esim. erityisopetuksen hallintoon liittyvät prosessit ja dokumentaatio, oppilas tai opiskelijahuolto ja oppilaan tuen toteuttaminen. • Opetustehtäviin liittyvä opetuksen seuranta ja työtehtävien valmistelu, neuvottelu tai konsultaatio harjoittelupaikassa ohjaavan erityisopettajan ohjeiden mukaisesti. 	84 t
ITSENÄINEN TYÖSKENTELY	Yhteensä
Harjoitteluun valmistautuminen ja omien opetus tai ohjauskokonaisuuksien suunnittelu harjoitteluun liittyvät tehtävät ja raportointi.	41 t
Soveltavan harjoittelun kokonaistuntimäärä	135

Aikuisopettajan pedagogiset opinnot: Soveltavan harjoittelun (H4, 5 op) toteutusohje

Soveltavaan harjoitteluun osallistumisen edellytykset

Ennen harjoittelun alkamista jokaisen opiskelijan on esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote. Aikuisopettajan pedagogisten opintojen opiskelijat esittävät otteen Matti Meriläiselle. Ohjeet löytyvät täältä:

Tdk:n ohje löytyy Aikuispedagogisten Moodlesta

Linkki oikeusrekisterikeskuksen sivulle:

<http://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/rekisterit/rikosrekisteri/yksityisenhenkilontiedon-saantioikeus/rikostaustaote.html>

1. Soveltavan harjoittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Soveltavassa harjoittelussa opiskelija harjoittelee opetus- tai ohjauskokonaisuuden tai projektin suunnittelua toteutusta ja arviointia. Opiskelija harjoittelee pedagogisen asiantuntijuuden soveltamista erilaisissa oppimis- ja toimintaympäristöissä. Lisäksi opiskelija perehtyy oppimisen ja/tai työhyvinvoinnin tukemisen menetelmiin.

Soveltavan harjoittelun suoritettuaan opiskelija:

- tiedostaa pedagogisen asiantuntijuuden osana yhteiskunnallis-kulttuurista kokonaisuutta
- soveltaa pedagogiikkaa erilaisissa oppimis- tai toimintaympäristöissä ja erilaisten sidosryhmien kanssa
- osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida opetus- tai ohjauskokonaisuuden tai projektin soveltamalla pedagogista osaamistaan
- soveltaa oppimisen tuen keinoja tai osaa tarkastella työyhteisön työhyvinvointia tukevaa toimintaa (esimerkiksi mentorointia) ammatillisen kehittymisen kannalta
- osaa reflektoida toimintaansa ja kokemuksiaan

Soveltavan harjoittelu kytkeytyy aikuisopettajan pedagogisissa opinnoissa Koulutuksen suunnittelu -opintojaksoon (5 op, 2230220a, 2230220b).

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

Soveltavassa harjoittelussa opiskelija tutustuu monipuolisesti oppilaitoksen tai (projekti)organisaation toimintaan ja toiminnan perustana oleviin suunnitelmiin (opetussuunnitelma, projektisuunnitelma). Hän jatkaa pedagogisen asiantuntijuuden rakentamista harjoittelemalla opetus- tai ohjauskokonaisuuden tai projektin suunnittelua, toteuttamista ja arviointia. Lisäksi hän perehtyy oppimisen tuen keinojen soveltamiseen ja/tai työyhteisön työhyvinvointia tukevaan toimintaan sekä ammatillisen kehittymisen kysymyksiin.

Soveltavan harjoittelun sisältö koostuu seuraavista aiheista:

- pedagoginen asiantuntijuus yhteiskunnallisissa, kulttuurisissa ja yhteisöllisissä konteksteissa;
- sidosryhmätoiminta;
- opetus- tai ohjauskokonaisuuden tai projektin suunnittelu, toteutus ja arviointi;
- oman, pedagogisen toiminnan reflektointi

Soveltavan harjoittelun ja seminaarityöskentelyn puitteissa pedagogista asiantuntijuutta tarkastellaan laajemmassa kehyksessä yhteiskunnallisessa, kulttuurisessa ja yhteisöllisessä kontekstissa. Harjoittelun aikana paneudutaan näin myös oppilaitoksen tai (projekti)organisaation sidosryhmätoimintaan, jota tehdään esimerkiksi oman henkilökunnan, opiskelijoiden tai asiakkaiden sekä muiden mahdollisten yhteistyötahojen kanssa. Opiskelija kehittää viestintä-, yhteistyö- ja ryhmätyöskentelytaitojaan.

Soveltavaa harjoittelua on mahdollista eriyttää opiskelijan yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti. Opiskelija vastaa siitä, että hän keskustelee harjoittelun tavoitteista harjoitteluoppilaitoksen ohjaavan opettajan kanssa ennen harjoittelun alkamista. Opiskelija ja ohjaava opettaja kirjaavat täsmennetyt tavoitteet harjoittelusuunnitelmaan. Siihen kirjataan myös se, mitä harjoittelija käytännössä tekee harjoittelun aikana asetetut tavoitteet saavuttaakseen.

2.2 Harjoittelun suorittaminen

Soveltavaan harjoitteluun sisältyy kontaktiopetusta 17 t (alkuseminaari, väliseminaarit, loppuseminaari) sekä varsinaista harjoittelua ja itsenäistä työskentely yhteensä 118 t (josta vähintään 28 t työskentelyä harjoittelupaikassa). Laskennallinen kokonaistyömäärä on 135 tuntia.

Osaan opintojaksoa on mahdollista soveltaa AHOT-menettelyä, johon löytyvät ohjeet tiedekunnan AHOT-ohjeesta (ks. Aikuisopettajan pedagogisten opintojen Moodle).

Soveltavan harjoittelun opiskelija:

- etsii harjoittelupaikan ja hyväksyttää sen ja ohjaajan yliopiston ohjaavalla opettajalla
- hakee harjoitteluoppilaitoksen hyväksynnän harjoittelulle: sähköinen suostumuslomake
- esittää yliopiston ohjaavalle opettajalle rikostaustaotteen, mikäli oppilaitoksessa on alaikäisiä opiskelijoita
- laatii yhdessä harjoitteluorganisaation ohjaavan opettajan/harjoittelun ohjaajan kanssa opiskelijan henkilökohtaisen harjoittelusuunnitelmaan, johon kirjataan harjoittelun täsmennetyt tavoitteet ja mitä harjoittelija käytännössä tekee harjoittelun aikana asetetut tavoitteet saavuttaakseen: [Liite 4 Harjoittelusuunnitelmalomake](#)
- perehtyy monipuolisesti oppilaitokseen, sen henkilökuntaan, opiskelijoihin ja opetussuunnitelmaan / organisaatioon, sen henkilökuntaan, sidosryhmiin, asiakkaisiin ja projektisuunnitelmaan
- harjoittelee opetuksen ja ohjauksen / projektityön perustaitoja, erityinen huomio kiinnitetään kokonaisuuksien suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin sekä sidosryhmäyhteistyöhön
- perehtyy oppimisen tuen keinoihin ja/tai työyhteisön työhyvinvointia tukevaan toimintaan
- osallistuu seminaariopetukseen, joka liittyy harjoitteluun
- tekee harjoitteluun nivoutuvat portfoliottehtävät
- kirjoittaa harjoittelun loputtua harjoitteluraportin ja toimittaa sen harjoitteluoppilaitoksen ohjaavalle opettajalle ja yliopiston ohjaavalle opettajalle
- käy loppukeskustelun harjoitteluoppilaitoksen ohjaavan opettajan kanssa
- käy loppukeskustelun yliopiston ohjaavan opettajan kanssa

3. Harjoittelupaikassa annettava ohjaus ja palaute

Harjoittelun ohjaajan on oltava pedagogisesti pätevä. Lisäksi ohjaajalla on oltava suoritettuna aineopinnot opetettavasta aineesta tai projektiin soveltuva koulutustausta. Ohjaajalla on oltava vähintään kaksi vuotta opetuskokemusta tai vähintään vastaava määrä kokemusta projektityöstä.

Ohjaava opettaja:

- järjestää alkukeskustelun, jossa opettaja ja opiskelija tarkentavat yhdessä harjoittelun tavoitteet ja kirjaavat harjoittelusuunnitelmaan, mitä harjoittelija tekee harjoittelun aikana: [Liite 4 Harjoittelusuunnitelmalomake](#)
- hyväksyy allekirjoituksellaan harjoittelusuunnitelman
- auttaa ja ohjaa opiskelijaa tämän tehtävien suorittamisessa:
 - tutustuminen oppilaitokseen, sen henkilökuntaan, opiskelijoihin ja opetussuunnitelmaan / organisaatioon, sen henkilökuntaan, sidosryhmiin, asiakkaisiin ja projektisuunnitelmaan
 - perehtyminen opettajan/projektityöntekijän rooliin

- opetuksen/projektityön seuraaminen ja havainnointi
- opetus-/projektityötehtävät
- keskustelee esimerkiksi seurattavien oppituntien/projektikokousten jälkeen opiskelijan kanssa opiskelijan havainnoista
- antaa palautetta opiskelijan opetus- tai työtehtävistä
- järjestää harjoittelun päätyttyä loppukeskustelun, jossa käsitellään harjoittelun tavoitteiden toteutumista, opiskelijan ja opettajan kokemuksia harjoittelusta sekä opiskelijan havaintoja oppilaitoksesta/organisaatiosta ja opettajan/projektityöntekijän työstä, loppukeskustelu pohjautuu opiskelijan palauttamaan harjoitteluraporttiin
- arvioi harjoittelun: [Liite 5 Arviointilomake](#)
- lähettää arviointi- ja palkkionmaksulomakkeet yliopiston ohjaavalle opettajalle (harjoittelija toimittaa erikseen palkkionmaksuohjeet ja lomakkeen)

4. Raportointi

Opetusharjoittelun päätyttyä opiskelija kirjoittaa harjoitteluraportin ja toimittaa sen harjoitteluohjaajalle ja yliopiston ohjaavalle opettajalle. Raportointiohjeet löytyvät ammatillisen kasvun portfolioista: ks. Aikuispedagogisten opintojen Moodle.

5. Soveltavan harjoittelun arviointi

5.1. Harjoittelun hyväksyminen

Soveltava harjoittelu arvioidaan asteikolla hyväksyty/hylätty suhteessa harjoittelujaksolle asetettuihin yleisiin ja opiskelijan henkilökohtaisiin osaamistavoitteisiin. Arviointi perustuu siihen, miten opiskelija on työskennellyt tavoitteiden saavuttamiseksi ja miten hän on näiden tavoitteiden suunnassa kehittänyt. Arviointiperusteet ovat ensisijaisesti laadullisia, mutta myös määrälliset puutteet voivat olla esteenä harjoittelusuorituksen hyväksymiselle (ks. 5.2 opetus- ja hankeharjoittelujen yleiset arviointikriteerit).

Harjoittelun hyväksyy oppilaitoksen tai organisaation nimetty ohjaaja ja koko opintojakson (Soveltava harjoittelu 2310237) siitä vastaava yliopiston opettaja. Mikäli harjoittelun kuluessa arvosteluksi näyttäisi tulevan hylätty, toivotaan harjoittelupaikan ohjaajan ottavan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yliopiston vastuupettajaan. Harjoittelupaikan ohjaaja antaa arviointinsa perehdyttyään opiskelijan loppuraporttiin ja käytyään hänen kanssaan loppukeskustelun. Arviointi annetaan kirjallisesti arviointilomakkeella, joka lähetetään oppiaineen vastuupettajalle.

Oppiaineen vastuupettaja perehtyy opiskelijan loppuraporttiin ja käy hänen kanssaan loppukeskustelun. Perehdyttyään harjoitteluoppilaitoksen tai -organisaation ohjaajan antamaan arviointiin hän antaa opintojakson suoritusmerkinnän.

Opetusharjoittelija osoittaa harjoittelusta laatimassaan raportissa

- saavuttaneensa jaksolle asetetut keskeiset tavoitteet
- kykenevänsä harjoittelukokemustensa monipuoliseen ja kehittävään tarkasteluun
- kykenevänsä harjoittelujaksolle asettamiensa tavoitteiden relevanttiin arviointiin

5.2. Opetusharjoittelujen yleiset arviointikriteerit

Opetusharjoittelua koskevat arviointikriteerit:

Arviointikriteerit	Osaamista täydennettävä	Harjoittelu on hyväksytty
Työ- ja harjoittelu-orientaatio	<ul style="list-style-type: none"> - opiskelijan sitoutuminen harjoitteluun heikkoa - opiskelijan motivaatio on ulkokohtaista - opiskelija ei osoita kiinnostusta opettajan työtä tai oppilaitoksen toimintaa kohtaan 	<ul style="list-style-type: none"> -- opiskelija on sitoutunut harjoitteluun - opiskelija on sisäisesti motivoitunut - opiskelija osoittaa toiminnallaan olevansa kiinnostunut opettajan työstä ja oppilaitoksen toiminnasta
Sisältötieto ja tavoitteisuus	<ul style="list-style-type: none"> - opettavan aineen sisällönhallinta puutteellinen - tavoitteenasettelussa ongelmia, esim. opettajajohtoisyyden tai sisältölähtöisyyden korostuminen 	<ul style="list-style-type: none"> -- opettavan aineen sisällönhallinta hyvä -- osaa asettaa oppimistavoitteita suhteessa opiskelijaryhmän valmiuksiin ja tarpeisiin (=oppijälähtöisyys)
Opetuksen suunnittelu ja toteutus	<ul style="list-style-type: none"> - suunnittelu ei kytkeydy opetussuunnitelmaan - valitut opetusmenetelmät eivät tue oppimista eivätkä ole suhteessa opettaviin sisältöihin - opiskelija ei kykene ottamaan huomioon oppijoiden erilaisuutta ja erilaisia oppimistarpeita 	<ul style="list-style-type: none"> -opetuksen suunnittelu on suhteessa opetussuunnitelmaan - valitut opetusmenetelmät ovat linjassa oppimistavoitteiden ja opettavien sisältöjen suhteen - opiskelija ottaa huomioon oppijoiden erilaisuuden ja tukee mahdollisuuksien mukaan yksilöllistä oppimista
Opetuksen ja oppimisen arviointi	<ul style="list-style-type: none"> - ei hallitse arviointimenetelmiä, arviointi ei ole linjassa oppimistavoitteiden ja -sisältöjen kanssa - ei hahmota arvioinnin merkitystä ja erilaisia tehtäviä osana opetus- ja oppimisprosessia 	<ul style="list-style-type: none"> - osaa soveltaa erilaisia arviointimenetelmiä käytännössä - ymmärtää arvioinnin merkityksen osana opetus- ja oppimisprosessia - hahmottaa arvioinnin erilaiset tehtävät
Yhteistyö ja vuorovaikutus	<ul style="list-style-type: none"> - puutteelliset halut ja taidot yhteistyöhön - ongelmia ryhmän ohjaustaidoissa 	<ul style="list-style-type: none"> -- pystyy tekemään yhteistyötä oppilaitoksen henkilökunnan kanssa -hallitsee ryhmäohjaustaidot ja kykenee luomaan oppimista edistävän sosiaalisen ilmapiirin
Ammatillisen kasvun portfoliotyöskentely	<ul style="list-style-type: none"> - opiskelija ei osoita kehittymishalukkuutta - opiskelija ei kykene realistiseen itsearviointiin 	<ul style="list-style-type: none"> -- opiskelija pyrkii tietoisesti kehittämään ammatillista osaamistaan, myös teoreettista tietoa hyödyntäen -- opiskelija arvioi realistisesti toimintaansa ja itseään opettajana - - opiskelija tunnistaa ja ymmärtää sekä mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon opettajan työn eettisiä kysymyksiä

Hankeharjoittelua koskevat arviointikriteerit:

Arviointikriteerit	Osaamista täydennettävä	Harjoittelu on hyväksytty
Työ- ja harjoittelu-orientaatio	<ul style="list-style-type: none"> - opiskelijan sitoutumisessa on puutteita - opiskelijan motivaatio on ulkokohtaista - opiskelija ei osoita kiinnostusta työtä tai harjoitteluorganisaation toimintaa kohtaan 	<ul style="list-style-type: none"> - opiskelija on sitoutunut harjoitteluun - opiskelija on sisäisesti motivoitunut - opiskelija osoittaa toiminnallaan olevansa kiinnostunut työstä ja harjoitteluorganisaation toiminnasta
Sisältötieto ja tavoitteisuus	<ul style="list-style-type: none"> - työtehtävien sisällön haltuunotto on puutteellista - tavoitteenasettelussa on ongelmia 	<ul style="list-style-type: none"> - työtehtävien sisällön haltuunotto on hyvää - osaa asettaa tavoitteita omalle toiminnalle
Työskentelyn suunnittelu ja toteutus	<ul style="list-style-type: none"> - suunnittelu ei kytkeydy projektisuunnitelmaan - valitut työskentelytavat eivät ole linjassa yleisten tavoitteiden ja työtehtävien kanssa - ei osaa arvioida omaa toimintaansa suhteessa tavoitteisiin 	<ul style="list-style-type: none"> - suunnittelu on suhteessa projektisuunnitelmaan - valitut työskentelytavat ovat linjassa yleisten tavoitteiden ja työtehtävien kanssa - osaa arvioida omaa toimintaansa suhteessa tavoitteisiin
Hanketyön onnistumisen arviointi	<ul style="list-style-type: none"> - ei hallitse arviointimenetelmiä, arviointi ei ole linjassa hanketavoitteiden ja -sisältöjen kanssa - ei hahmota arvioinnin merkitystä ja erilaisia tehtäviä osana hanketyötä 	<ul style="list-style-type: none"> - osaa soveltaa erilaisia arviointimenetelmiä käytännössä - ymmärtää arvioinnin merkityksen osana hanketyötä - hahmottaa arvioinnin erilaiset tehtävät
Yhteistyö ja vuorovaikutus	<ul style="list-style-type: none"> - puutteelliset halut ja taidot yhteistyöhön - ongelmia vuorovaikutustaidoissa 	<ul style="list-style-type: none"> - kykenee yhteistyöhön organisaation henkilökunnan kanssa - hyvät vuorovaikutustaidot
Ammatillisen kasvun portfolio työskentely	<ul style="list-style-type: none"> - opiskelija ei osoita kehittymishalukkuutta - opiskelija ei kykene realistiseen itsearviointiin 	<ul style="list-style-type: none"> - opiskelija pyrkii tietoisesti kehittämään ammatillista osaamistaan, myös teoreettista tietoa hyödyntäen - opiskelija arvioi realistisesti toimintaansa ja itseään opettajana - opiskelija tunnistaa ja ymmärtää sekä mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon työn eettisiä kysymyksiä

6. Harjoittelun kuormittavuus

Soveltavan harjoittelun kuormittavuus koostuu kontaktiopetuksesta (45 t), joka sisältää seminaariopetuksen ja ohjauksen (20 t) sekä varsinaisen harjoittelun (25 t). Itsenäisen työskentely (90 t) sisältää harjoitteluun liittyvän itsenäisen työskentelyn (50 t) sekä harjoittelupaikan etsimiseen, oppimistehtäviin ja harjoittelun raportointiin liittyvän itsenäisen työskentelyn (40 t). Harjoitteluun varattu laskennallinen työmäärä on yhteensä 135 tuntia (ks. taulukko).

Harjoittelupaikassa tapahtuvan kontaktityöskentelyn ja harjoitteluun liittyvän itsenäisen työskentelyn osuutta (yht. 75 t) voidaan mitoittaa harjoittelun tarpeiden mukaan. Kontaktityöskentelyn vähimmäissuositus on kuitenkin 25 tuntia koskien sekä hankeharjoittelu että opetusharjoittelu.

Soveltavan harjoittelun **ohjeellinen** kuormittavuus 5 OP = 5 X 27H = 135 TUNTIA

Kontaktiopetus 45 t

Seminaariopetus ja ohjaus 20 t

-alkuseminaari	5 t5
-väliseminaari	6 t
-loppuseminaari	6 t
-henkilökohtainen ohjaus yliopistolla	3 t

Harjoittelu 25 t

-työskentely harjoittelupaikassa, kontaktityöskentelyä vähintään: 25 t

josta opetusharjoittelua tehtäessä

opetuksen seuraaminen: 8 t

oppituntien pitäminen: 12 t

henkilökohtainen ohjaus harjoitteluoppilaitoksessa: 5 t

Itsenäinen työskentely 90 t

-harjoitteluun liittyvä itsenäinen työskentely (esim. opetuksen suunnittelu, itsenäinen projektityöskentely) 50 t

-harjoittelupaikan etsiminen, portfoliotehtävien tekeminen ja harjoitteluraportin kirjoittaminen 40 t

Luokanopettajakoulutus, kotitalousopettajakoulutus,
käsityönopettajakoulutus, aineenopettajan pedagogiset opinnot:
Soveltavan harjoittelun (H4, 5 op) toteutusohje

Soveltavaan harjoitteluun osallistumisen edellytykset

1. Edeltävinä opintoina on suoritettu:

- Oppimisen ja kehityksen perusteet 5 op
- Orientoituminen kasvatus- ja koulutusosalalle 2 op
- Orientoiva harjoittelu (H1) 3 op
- Erityispedagoginen näkökulma oppimisen tukemiseen 5 op
- Opetus- ja oppimisprosessin suunnittelu, toteutus ja arviointi 3 op
- Perusharjoittelu (H2) 7 op

2. Aineen opetuksessa tulee opiskelijalla olla opetettavien aineiden osalta vähintään aineopintotason opinnot (60 op) ja luokanopetuksessa perusopetuksessa opetettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot (60 op).

3. Opiskelijan on esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote filosofisen tiedekunnan ohjeiden mukaisesti, pääsääntöisesti kerran kandidaatti ja kerran maisterivaiheessa ennen harjoittelun alkamista. Jos olet näyttänyt rikostaustaotteesi jo aiemmin maisteriopintoihin kuuluvassa harjoittelussa, sinun ei siis tarvitse sitä soveltavaa harjoittelua varten enää näyttää. Rikostaustaote esitetään xxxx:lle (varahenkilö zzzzz) erikseen ilmoitettavana ajankohtana.

Linkki tdk:n ohjeeseen

Linkki oikeusrekisterikeskusten

sivulle <http://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/rekisterit/rikosrekisteri/yksityisenhenkilontiedonsaantioikeus/rikostaustaote.html>

1. Soveltavan harjoittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Soveltavan harjoittelun lähtökohtana on, että opiskelija kehittää oppimista, opetusta, koulutusta ja/tai sidosryhmätaitoja koskevaa ajatteluaan kokonaisvaltaisesti työskentelemällä ammatillisen kehittymisensä kannalta mielekkäässä oppimisympäristössä ja yhteisössä perehtyen monipuolisesti sen toimintaan ja siinä työskentelyyn. Harjoittelu toteutetaan opiskelijan valitsemassa oppilaitoksessa, kasvatus- tai koulutusyhteisössä tai niihin liittyvässä sidosryhmässä; harjoittelu voi tapahtua myös ulkomailla. Harjoittelu eriytyy kunkin opiskelijan yksilölliset oppimistavoitteet, ammatillinen suuntautuminen, sivuaineopinnot, kaksoiskelpoisuus tai tutkielmaopinnot huomioon ottaen.

Opintojakson osaamistavoitteet: Opiskelija

- tiedostaa pedagogisen asiantuntijuuden merkityksen osana yhteiskunnalliskulttuurista kokonaisuutta
- osaa soveltaa pedagogiikkaa erilaisissa oppimis- tai toimintaympäristöissä ja erilaisten sidosryhmien kanssa
- osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida opetus- tai ohjauskokonaisuuden tai projektin soveltamalla pedagogista osaamistaan
- soveltaa oppimisen tuen keinoja tai osaa tarkastella työyhteisön työhyvinvointia tukevaa toimintaa (esimerkiksi mentorointia) ammatillisen kehittymisen kannalta
- osaa reflektoida toimintaansa suhteessa pedagogisiin valintoihin.

Soveltava harjoittelu muodostuu infotilaisuudesta, suunnittelu- ja palauteseminaarista, opetuskokonaisuuden tai projektin toteutusjaksosta, verkkotyöskentelystä, itsearviointiraportin laatimisesta ammatillisen kasvun portfolion osaksi.

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1. Sisältö

Soveltavan harjoittelun sisältö koostuu seuraavista aiheista:

- pedagoginen asiantuntijuus yhteiskunnallisissa, kulttuurisissa ja yhteisöllisissä konteksteissa
- sidosryhmätoiminta
- opetus- tai ohjauskokonaisuuden tai projektin suunnittelu, toteutus ja arviointi
- oman pedagogisen toiminnan reflektointi

Opiskelija perehtyy harjoittelupaikan toimintakulttuuriin ja tutustuu sen kehittämissuunnitelmiin sekä oman opetus- tai ohjauskokonaisuuden tai projektin toteutuskontekstiin. Opiskelija laatii opetus- tai ohjauskokonaisuuden tai projektisuunnitelman ja toteuttaa siihen liittyvän opetus-, ohjaus-, kehittämis- tai hallintotyön sekä arvioi sen toteutumista. Opiskelija vastaa kokonaisvaltaisesti opetus- tai ohjauskokonaisuudesta tai projektista ja siihen liittyvistä toiminnoista. Opiskelija toimii vastuullisena jäsenenä harjoittelupaikan työyhteisössä ja osallistuu harjoittelupaikan yhteistyöverkostoihin.

2.2. Harjoittelun suorittaminen

Harjoittelusuoritukseen kuuluu infotilaisuuteen (1 t) sekä suunnittelu- (3 t) ja palauteseminaariin (3 t) osallistuminen.

Mikäli harjoittelun työskentely toteutetaan opetuksena, sen laajuus on 15–20 tuntia (á 45 min), opetuksen seuraamiseen käytetään 10 tuntia ja opettajan työhön perehtymiseen 15–20 tuntia siten, että niistä yhdessä koostuu 46 tuntia. Opiskelija saa harjoittelupaikalla ohjausta 4 tuntia ja osallistuu vertaisryhmänsä verkkotyöskentelyyn 8 tuntia. Kaikesta edellä mainitusta kertyy 65 tuntia (kontaktityöskentely), itsenäisen työskentelyn osuus 70 tuntia.

Mikäli harjoittelu toteutetaan projektityöskentelynä, ohjatun työskentelyn osuus on 15–20 tuntia ja työyhteisön toimintakulttuuriin ja sidosryhmäyhteistyöhön perehtymiseen käytetään 25–30 tuntia. Opiskelija saa harjoittelupaikalla ohjausta 4 tuntia ja osallistuu vertaisryhmänsä verkkotyöskentelyyn 8 tuntia. Kaikesta edellä mainitusta kertyy 65 tuntia (kontaktityöskentely), itsenäisen työskentelyn osuus 70 tuntia.

Harjoitteluun kuuluvat henkilökohtaisten oppimistavoitteiden asettaminen, harjoittelupaikalla tapahtuva ohjaus, harjoittelupaikan toiminnan (oppituntien tai työskentelyn) tavoitteellinen havainnointi, opetuskokonaisuuden tai projektin suunnittelua, toteutusta ja arviointia, harjoittelupaikan muuhun toimintaan tutustumista, verkkotyöskentelyä sekä oman oppimisen pohtimista ja arviointia osana ammatillisen kasvun portfolioa.

Ennakkotehtävä: henkilökohtaisten oppimistavoitteiden asettaminen

- opiskelija asettaa tämänhetkisen osaamisen ja asiantuntijuuden arvioinnin pohjalta henkilökohtaiset oppimistavoitteensa soveltavaan harjoitteluun
- oppimistavoitteet liitetään ammatillisen kasvun portfolioon

Opetuskokonaisuuden tai projektin suunnittelu, toteutus ja arviointi

- opetuskokonaisuuden suunnitelman tai projektisuunnitelman laatiminen
- suunnitelma lähetetään sekä koulutuksen ohjaajalle ja harjoittelupaikan ohjaajalle
- em. suunnitelman arviointi toteutuksen jälkeen

Opetuksen tai toiminnan seuraaminen ja analysointi

- oppituntien tai toiminnan tavoitteellinen havainnointi ja pohdinta

Opetukseen tai toimintaan liittyvä muu työskentely

- oppimisen tuen keinoihin perehtyminen tai työyhteisön työhyvinvointia (esimerkiksi turvallinen työskentely-ympäristö tai aloittelevan työntekijän mentorointi) tukevaan toimintaan tutustuminen

Verkkotyöskentely on esimerkiksi em. tehtäviin liittyvien pohdintojen jakamista ja niistä keskustelua harjoitteluun osallistuvien opiskelijoiden koulutuksen ohjaajan kesken.

3. Ohjaus ja palaute

3.1. Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osaston antama ohjaus

Osasto järjestää koulutusohjelmittain infotilaisuuden (1 t), missä avataan kyseiselle koulutukselle ominaisia harjoittelumahdollisuuksia. Tämän jälkeen opiskelija hankkii itse harjoittelupaikkansa, ja ilmoittaa weboodiin ilmoittautumisen yhteydessä oppilaitoksen tai työyhteisön yhteystiedot, ml. yksikön esimiehen ja ohjaajan sähköpostiosoitteet. Seuraavaksi opiskelija osallistuu oman koulutusohjelmansa suunnitteluseminaariin (3 t), jossa käynnistetään harjoittelujakson suunnittelu ja käydään läpi harjoitteluun kuuluvien tehtävien suorittaminen verkko- ja portfolio työskentelyineen. Ennen harjoittelujakson alkua opiskelija asettaa henkilökohtaiset oppimistavoitteensa harjoittelujaksolle ja esittää opetuskokonaisuuden tai projektin suunnitelman koulutuksensa ja harjoittelupaikan ohjaajalle. Koulutuksen ohjaaja monitoroi myös opiskelijaryhmän keskinäistä verkkotyöskentelyä.

3.2. Harjoittelupaikassa annettava ohjaus

Toteutusjakson ohjaajina toimivat kyseisen yksikön esimies ja nimetty ohjaaja. Työskentely ohjaajan kanssa sisältää toiminnan suunnittelua, ohjaajan työparina toimimista, itsenäistä opetus- tai projektityöskentelyä ja ohjauskeskustelua. Ohjaaja vastaa harjoittelun aikana toiminnasta – esimerkiksi oppilaista ja opetuksesta – sekä valvoo opiskelijan työskentelyä. Ohjaustilanteissa käsitellään työyhteisön ja kohderyhmien toimintaan ja työntekijän muuhun työhön liittyviä asioita vaihtoehtoisuus huomioiden. Harjoittelun ohjaaja mahdollistaa opiskelijan monipuolisen perehtymisen työyhteisön jäsenten tehtäviin sekä työyhteisön toimintakulttuuriin ja sidosryhmäyhteistyöhön.

Silloin kun yksikössä on vähintään kaksi opiskelijaa, he osallistuvat yksikön esimiehen pitämään tilaisuuteen, jossa perehdytään yksikön johtamiseen ja toimintakulttuuriin. Yhden opiskelijan perehdyttämisestä yksikön esimies huolehtii opiskelijan oppimisen kannalta mielekkääksi katsomallaan tavalla. Harjoittelujakson lopulla pidetään opiskelijoiden ja harjoittelua ohjanneiden ohjaajien yhteinen palautekeskustelu, jossa käsitellään harjoittelun tavoitteiden toteutumista.

4. Raportointi

Opiskelija laatii harjoittelustaan ammatillisen kasvun portfolioon kirjallisen itsearviointiraportin, jossa hän analysoi toimintaansa ja ammatillista kasvuaan. Itsearvioinnin lähtökohtana ovat opiskelijan harjoittelujaksolle asetamat oppimistavoitteet. Keskeistä on oman kehittymisen arviointi.

Arvioinnissa tulee analysoida myös harjoittelupaikan toimintakulttuuria sekä omaa toimintaa työyhteisössä. Raportin liitteeksi harjoittelija kokoaa taulukon harjoitteluun sisällyneistä toiminnoista tuntimäärineen. Opiskelija toimittaa raportin harjoittelun ohjaajalle sekä oman koulutuksensa ohjaajalle.

Harjoittelujakson päätyttyä opiskelija osallistuu palauteseminaariin (3 t), jossa harjoittelukokemuksista keskustellaan muiden soveltavaan harjoitteluun osallistuneiden opettajaopiskelijoiden ja koulutuksen ohjaajan kesken. Seminaarin yhteydessä annetaan myös palautetta soveltavaan harjoittelun järjestelyihin ja toteutukseen liittyen.

5. Harjoittelun arviointi

5.1. Harjoittelun hyväksyminen

Soveltava harjoittelu arvostellaan asteikolla hyväksyty–hylätty. Mikäli harjoittelun kuluessa arvosteluksi näyttäisi tulevan hylätty, toivotaan harjoittelupaikan ohjaajan ottavan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa koulutuksen ohjaajaan. Harjoittelun arvioi ensin harjoittelupaikan ohjaaja sen jälkeen, kun hänellä on käytettävissään opiskelijan laatima itsearviointiraportti. Arviointi perustuu ohjaajan näkemykseen siitä, miten opiskelija on työskennellyt harjoittelujaksolle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja miten hän on näiden tavoitteiden suunnassa kehittynyt. Arvioinnissa otetaan huomioon myös oman ammatillisen kasvun reflektointi. Mikäli harjoittelun kuluessa arvosteluksi näyttäisi tulevan hylätty, toivotaan harjoittelupaikan ohjaajan ottavan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa koulutuksen ohjaajaan. Harjoittelupaikan ohjaaja antaa arviointinsa kirjallisesti arviointilomakkeella, joista toisen kappaleen hän antaa opiskelijalle ja toisen lähettää opettajankoulutusyksikön kansliaan.

Koulutuksen ohjaaja perehtyy opettajaopiskelijan laatimaan itsearviointiraporttiin ja ohjaajan antamaan arviointiin, ja antaa sitten opintojakson suoritusmerkinnän.

5.2. Soveltavan harjoittelun arviointikriteerit

Arviointikriteerit	Hyväksyty	Hylätty
Pedagogisen asiantuntijuuden merkityksen tunnistaminen osana yhteiskunnalliskulttuurista kokonaisuutta	Opiskelija tarkastelee ja analysoi toimintaympäristön toimintakulttuuria ja yhteistyötä sidosryhmien kanssa oman pedagogisen asiantuntijuutensa näkökulmasta. Opiskelija perehtyy syvällisesti toimintaympäristöön ja osallistuu aktiivisesti toimintaympäristön toimintaan.	Opiskelija ei tarkastele ja analysoi toimintaympäristöä ja sen yhteiskunnallisia sidoksia oman pedagogisen asiantuntijuutensa näkökulmasta. Opiskelija ei perehdy ja/tai osallistu riittävästi toimintaympäristön toimintaan.
Taito soveltaa pedagogiikkaa erilaisissa oppimis- tai toimintaympäristöissä ja erilaisten sidosryhmien kanssa	Opiskelija osaa laatia opetuskokonaisuuden tai projektin suunnitelman pedagogisine ratkaisuineen. Opiskelija osallistuu suunnittelutilaisuuteen aktiivisesti ja esittää hyväksyttävän suunnitelman opetuskokonaisuudesta tai projektista.	Opiskelija ei osaa laatia opetuskokonaisuuden tai projektin suunnitelmaa saadusta ohjauksesta huolimatta. Opiskelija ei osallistu suunnittelutilaisuuteen eikä laadi tai esitä suunnitelmaa tai suunnitelma huomattavan puutteellinen.
Taito suunnitella, toteuttaa ja arvioida opetus- tai ohjaukokonaisuuden tai projektin soveltamalla pedagogista osaamistaan	Opiskelija osaa soveltaa pedagogista tietämystään ja ajatteluaan käytännön toimintaan. Opiskelija toteuttaa huolellisesti opetuskokonaisuuden tai projektin ja osaa arvioida toimintaansa monipuolisesti.	Opiskelijan taito soveltaa erityispedagogista tietämystään ja ajatteluaan opetustyössä tai projektin toteuttamisessa on huomattavan puutteellinen. Opetuskokonaisuuden/ projektin toteutuksessa on huomattavia puutteita.
Taito soveltaa oppimisen tuen keinoja tai taito tarkastella työyhteisön työhyvinvointia tukevaa toimintaa ammatillisen kehittymisen kannalta	Opiskelija osaa soveltaa monipuolisesti oppimisen tuen menetelmiä tai opiskelija osaa tarkastella työyhteisön työhyvinvointia ammatillisen kehittymisen kannalta.	Opiskelijan tietämys ja taidot soveltaa erityispedagogisia tuen muotoja ovat suppeita tai opiskelija ei osaa tarkastella työhyvinvointia tukevaa toimintaa ammatillisen kehittymisen kannalta.

Taito reflektoida toimintaansa suhteessa pedagogisiin valintoihin	Opiskelija on asettanut itselleen oman oppimisensa kannalta tarkoituksenmukaiset tavoitteet. Opiskelija reflektoi monipuolisesti omaa ammatillista kasvuaan itsearviointiraportissa. Opiskelija osallistuu aktiivisesti verkkotyöskentelyyn ja palautetilaisuuteen.	Opiskelija ei aseta harjoittelujaksolle tavoitteita. Opiskelijan ammatillisen kasvun reflektointi on puutteellista. Hän ei palauta itsearviointiraporttia. Opiskelijan osallistuminen palautetilaisuuteen ja verkkotyöskentelyyn on puutteellista.
---	---	--

6. Harjoittelun kuormittavuus

Kontaktityöskentely	65 t	
Info, suunnittelu- ja palauteseminaari	7 t	
Toimintaympäristöön perehtyminen	25–30 t	Yhteensä 46 t
Opetuskokonaisuuksien tai projektin toteuttaminen	15–20 t	
Ohjaus	4 t	
Verkkotyöskentely vertaisryhmittäin	8 t	
Itsenäinen työskentely	70 t	
Opetuskokonaisuuksien tai projektin suunnittelu, reflektointi	70 t	
Yhteensä	135 t	

Varhaiskasvatuksen maisterikoulutus: Soveltavan harjoittelun (H4, 5 op) toteutusohje

Varhaiskasvatuksen maisterikoulutus

Vastuupettaja: Yliopistonlehtori Johanna Heikka

Soveltavaan harjoitteluun osallistumisen edellytykset

1. Edeltävinä opintoina on suoritettu: Kasvatustieteen kandidaatintutkinto
2. Opiskelijan on esitettävä lasten ja nuorten kanssa toimivilta edellytettävä rikostaustaote filosofisen tiedekunnan ohjeiden mukaisesti ennen harjoittelun alkamista. Jos olet näyttänyt rikostaustaotteesi jo aiemmin maisteriopintoihin kuuluvassa harjoittelussa, sinun ei siis tarvitse sitä soveltavaa harjoittelua varten enää näyttää. Rikostaustaote esitetään erikseen ilmoitettavalle henkilölle erikseen ilmoitettavana ajankohtana. Rikostaustaotteen tilaus:
<http://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/rekisterit/rikosrekisteri/yksityisenhenkilonti edonsaantioikeus/rikostaustaote.html>

1. Soveltavan harjoittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Soveltavan harjoittelun lähtökohdaksi on, että opiskelija kehittää johtamisosaamistaan kokonaisvaltaisesti työskentelemällä varhaiskasvatuksen yksikössä ja perehtyen erityisesti varhaispedagogiikan johtamiseen. Harjoittelu toteutetaan opiskelijan valitsemassa harjoittelupaikassa.

UEF:n ja harjoittelupaikan välillä tehdään virallinen harjoittelusopimus. ILMOITTAUTUMISEN JA HARJOITTELUN ALKAMISEN VÄLIIN ON JÄÄTÄVÄ NOIN 5 VIIKKOA, JOTTA SOPIMUS SAADAAN VIETYÄ SEKÄ UEF:IN ETTÄ

HARJOITTELUPAIKAN HALLINNOSSA LÄPI. Huomaa! Ilmoittaudu vasta sitten kun harjoittelupaikka on selvillä.

Opintojakson suoritettuaan opiskelija:

Tiedostaa pedagogisen asiantuntijuuden osana yhteiskunnalliskulttuurista kokonaisuutta

Tavoite johtamisen harjoittelussa: osaa käsitteellistää johtamisajatteluaan ja toimintaansa ja tarkastella johtajuuden merkityksiä yksilön ja yhteisön tasoilla ja osana yhteiskunnallis-kulttuurista kokonaisuutta

Soveltaa pedagogiikkaa erilaisissa oppimis- tai toimintaympäristöissä ja erilaisten sidosryhmien kanssa Tavoite johtamisen harjoittelussa: Soveltaa tarkoituksenmukaisesti johtamisen lähestymistapoja ja tyylejä erilaisissa tehtävissä ja erilaisten toimijoiden ja sidosryhmien kanssa

Osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida opetus-, ohjaus- tai pedagogisen johtamisen kokonaisuuden tai projektin soveltamalla pedagogista osaamistaan

Tavoite johtamisen harjoittelussa: Osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida varhaispedagogiikan johtamisprosesseja tavoitteellisesti

Soveltaa oppimisen tuen keinoja tai osaa tarkastella työyhteisön työhyvinvointia tukevaa toimintaa (esimerkiksi mentorointia) ammatillisen kehittymisen kannalta

Tavoite johtamisen harjoittelussa: Osaa tarkastella ja ohjata työhyvinvointia osana johtamisen kokonaisuutta

Osaa reflektoida toimintaansa ja kokemuksiaan

Tavoite johtamisen harjoittelussa: Osaa reflektoida kehittymistään laaja-alaisesti ja kriittisesti sekä asettaa ammatillisia kehittymistavoitteita

Soveltava harjoittelu muodostuu infotilaisuudesta, suunnittelu- ja palauteseminaarista, johtamisen harjoittelusta varhaiskasvatuksen yksikössä, johtamisen suunnitelman laatimisesta ja sen toteutumisen arvioinnista sekä itsearviointiraportin laatimisesta ammatillisen kasvun portfolion osaksi.

2. Harjoittelun sisältö jasuorittaminen

2.1. Sisältö

Soveltavan harjoittelun sisältö koostuu seuraavista aiheista:

- laaja-alainen tutustuminen päiväkodin johtajan tehtäviin
- tutustuminen johtamistyötä ohjaaviin yleisiin ja paikallisiin säädöksiin, linjauksiin ja ohjeistuksiin
- johtajuuden toteutumisen ja toimintakulttuurin havainnointi päiväkodissa varhaispedagogiikan näkökulmasta
- varhaispedagogiikan johtamisen suunnitelman laatiminen
- suunnitelmallinen ja tavoitteellinen varhaispedagogiikan johtaminen ja johtamistyön arviointi ohjaavan päiväkodin johtajan avustuksella
- työhyvinvoinnin johtaminen osana johtamisen kokonaisuutta
- yhteistyö keskeisten toimijoiden ja sidosryhmien kanssa
- oman johtajana kehittymisen reflektointi

Opiskelija perehtyy varhaiskasvatuksen yksikön johtamis- ja toimintakulttuuriin ja tutustuu toiminnan kehittämissuunnitelmiin, linjauksiin ja ohjeistuksiin. Opiskelija laatii varhaispedagogiikan johtamisen suunnitelman ja toteuttaa siihen sisältyvän tavoitteellisen johtamis- ja kehittämistyön yksikössä sekä arvioi suunnitelman toteutumista. Opiskelija toimii vastuullisena jäsenenä harjoittelupaikan työyhteisössä ja osallistuu harjoittelupaikan yhteistyöverkostoihin. Harjoittelussa korostuu opiskelijan vastuullisuus ja itseohjautuvuus johtamistyössä. Harjoittelu voidaan suorittaa niin, että kaksi opiskelijaa harjoittelee samassa yksikössä. Soveltavaa harjoittelua ei voi suorittaa sijaisuutena. Vakituksessa tehtävässä oleva päiväkodin johtaja voi suorittaa harjoittelun omassa yksikössään.

2.2. Harjoittelun suorittaminen

Harjoittelusuoritukseen kuuluu infotilaisuuteen (1 t) sekä suunnittelu- (3 t) ja palauteseminaariin (3 t) osallistuminen. Harjoittelun laajuus päiväkodissa on 58 tuntia (kontaktityöskentely), itsenäisen työskentelyn osuus 70 tuntia.

Harjoitteluun kuuluvat henkilökohtaisten oppimistavoitteiden asettaminen, harjoittelupaikalla tapahtuva ohjaus, harjoittelupaikan toiminnan tavoitteellinen havainnointi, johtamistyön suunnittelu, toteutus ja arviointi sekä oman oppimisen pohtimista ja arviointia osana ammatillisen kasvun portfolioa.

Ennakkotehtävä: henkilökohtaisten oppimistavoitteiden asettaminen

- opiskelija asettaa tämänhetkisen osaamisen ja asiantuntijuuden arvioinnin pohjalta henkilökohtaiset oppimistavoitteensa soveltavaan harjoitteluun
- oppimistavoitteet liitetään ammatillisen kasvun portfolioon

Johtamisen ja päiväkodin toiminnan seuraaminen ja analysointi

- päiväkodin johtamis- ja toimintakulttuurin tavoitteellinen havainnointi ja pohdinta

Varhaispedagogiikan johtamisen suunnittelu, toteutus ja arviointi

- varhaispedagogiikan johtamisen suunnitelman laatiminen
- suunnitelma lähetetään koulutuksen ohjaajalle ja harjoittelupaikan ohjaajalle
- em. suunnitelman arviointi toteutuksen jälkeen

Päiväkodin johtamiseen liittyvä muu työskentely

- työyhteisön hyvinvointia tukevaan toimintaan tutustuminen

3. Ohjaus ja palaute

3.1. Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osaston antama ohjaus

Osasto järjestää koulutusohjelmittain infotilaisuuden (1 t), missä avataan kyseiselle koulutukselle ominaisia harjoittelumahdollisuuksia. Tämän jälkeen opiskelija hankkii itse harjoittelupaikkansa, ja ilmoittaa weboodiin ilmoittautumisen yhteydessä päiväkodin yhteystiedot, ml. yksikön esimiehen ja ohjaajan sähköpostiosoitteet. Jos harjoittelu suoritetaan Joensuun kaupungin päiväkodissa, opiskelija ilmoittaa weboodissa vain kunnan nimen. Sen jälkeen hän ilmoittaa harjoitteluyksikön kaupungin sähköisessä harjoittelupaikkajärjestelmässä. Seuraavaksi opiskelija osallistuu oman koulutusohjelmansa suunnitteluseminaariin (3 t), jossa käynnistetään harjoittelujakson suunnittelu ja käydään läpi harjoitteluun kuuluvien tehtävien suorittaminen portfoliotyöskentelyineen. Ennen harjoittelujakson alkua opiskelija asettaa henkilökohtaiset oppimistavoitteensa harjoittelulle.

Varhaiskasvatuksen koulutuksessa soveltavaa harjoittelua ohjaa yliopistonlehtori Johanna Heikka (johanna.heikka@uef.fi)

3.2. Harjoittelupaikassa annettava ohjaus

Toteutusjakson ohjaajana toimii kyseisen yksikön päiväkodin johtaja. Työskentely ohjaajan kanssa sisältää toiminnan suunnittelua, ohjaajan työparina toimimista, itsenäistä johtamistyötä ja ohjauskeskusteluja. Ohjaaja vastaa harjoittelun aikana toiminnasta – esimerkiksi työyhteisöstä, lapsista ja varhaiskasvatuksesta

– sekä valvoo opiskelijan työskentelyä. Ohjaustilanteissa käsitellään työyhteisön ja kohderyhmien toimintaan ja työntekijän muuhun työhön liittyviä asioita vaitiolo- ja salassapitovelvollisuus huomioiden. Harjoittelun ohjaaja mahdollistaa opiskelijan monipuolisen perehtymisen työyhteisön jäsenten tehtäviin sekä työyhteisön toimintakulttuuriin ja sidosryhmäyhteistyöhön. Harjoittelujakson lopulla pidetään opiskelijan ja harjoittelua ohjanneen ohjaajan yhteinen palautekeskustelu, jossa käsitellään harjoittelun tavoitteiden toteutumista. Jos opiskelija suorittaa harjoittelun osana päiväkodin johtajan tehtävää, opintojakson vastuuopettaja toimii harjoittelun ohjaajana.

4. Raportointi

Opiskelija laatii harjoittelustaan ammatillisen kasvun portfolioon kirjallisen itsearviointiraportin, jossa hän analysoi toimintaansa ja ammatillista kasvuaan. Itsearvioinnin lähtökohtana ovat opiskelijan harjoittelujaksolle asetamat oppimistavoitteet. Keskeistä on oman kehittymisen arviointi. Arvioinnissa tulee analysoida myös harjoittelupaikan johtajuutta ja toimintakulttuuria sekä omaa toimintaa työyhteisössä. Raportin liitteeksi harjoittelija kokoaa taulukon harjoitteluun sisältyneistä toiminnoista tuntimäärineen. Opiskelija toimittaa raportin harjoittelun ohjaajalle sekä oman koulutuksensa ohjaajalle.

Harjoittelujakson päätyttyä opiskelija osallistuu palauteseminaariin (3 t), jossa harjoittelukokemuksista keskustellaan muiden soveltavaan harjoitteluun osallistuneiden opiskelijoiden ja koulutuksen ohjaajan kesken. Seminaarin yhteydessä annetaan myös palautetta soveltavaan harjoittelun järjestelyihin ja toteutukseen liittyen.

5. Harjoittelun arviointi

5.1. Harjoittelun hyväksyminen

Soveltava harjoittelu arvostellaan asteikolla hyväksyty–hylätty. Harjoittelupaikan ohjaaja tai yliopistonlehtori arvioi harjoittelun, kun hänellä on käytettävissään opiskelijan laatima itsearviointiraportti. Arviointi perustuu ohjaajan näkemykseen siitä, miten opiskelija on työskennellyt harjoittelujaksolle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja miten hän on näiden tavoitteiden suunnassa kehittynyt. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan oman ammatillisen kasvun reflektointi. Mikäli harjoittelun kuluessa arvosteluksi näyttäisi tulevan hylätty, toivotaan harjoittelupaikan ohjaajan ottavan yhteyttä koulutuksen ohjaajaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Harjoittelupaikan ohjaaja antaa arviointinsa kirjallisesti arviointilomakkeella, joista toisen kappaleen hän antaa opiskelijalle ja toisen lähettää opettajankoulutusyksikköön sähköisellä lomakkeella.

Koulutuksen ohjaaja perehtyy opiskelijan laatimaan itsearviointiraporttiin ja ohjaajan antamaan arviointiin, ja antaa sitten opintojakson suoritusmerkinnän.

5.2. Soveltavan harjoittelun arviointikriteerit

Arviointikriteerit	Hyväksytty	Hylätty
Taito suunnitella, toteuttaa ja arvioida varhaispedagogiikan johtamisprosesseja tavoitteellisesti yksilön ja yhteisön tasoilla ja osana yhteiskunnallis-kulttuurista kokonaisuutta	Opiskelija tarkastelee ja analysoi varhaiskasvatuksen yksikön johtamis- ja toimintakulttuuria ja yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Opiskelija laatii ja esittää hyväksyttävän varhaispedagogiikan johtamisen suunnitelman. Opiskelija osallistuu aktiivisesti johtamistyöhön.	Opiskelija ei tarkastele ja analysoi johtamista ja toimintaympäristöä ja niiden yhteiskunnallisia sidoksia. Opiskelija ei perehdy ja/tai osallistu riittävästi yksikön johtamiseen. Opiskelija ei osaa laatia tai esitä hyväksyttävää varhaispedagogiikan johtamisen suunnitelmaa saadusta ohjauksesta huolimatta.
Taito soveltaa lähestymistapoja ja tyylejä johtamisessa tarkoituksenmukaisesti erilaisissa tehtävissä ja erilaisten toimijoiden ja sidosryhmien kanssa	Opiskelija osaa soveltaa tietämystään ja johtamisajatteluaan käytännön toiminnassa. Opiskelija osaa arvioida toimintaansa monipuolisesti.	Opiskelijan taito soveltaa tietämystään ja ajatteluaan johtamistyössä on huomattavan puutteellinen. Johtamistyön tavoitteen mukaisessa toteutuksessa on huomattavia puutteita.
Taito tarkastella ja ohjata työyhteisön hyvinvointia osana johtamisen kokonaisuutta	Opiskelija osaa tarkastella hyvinvointia tukevia tekijöitä työyhteisössä. Opiskelija osaa edistää työhyvinvoinnin edellytyksiä osana muita johtamistehtäviä.	Opiskelijan tietämys ja taidot tarkastella ja ohjata työhyvinvointia ovat suppeita.
Taito reflektoida toimintaansa ja kehittymistään kriittisesti. Taito asettaa ammatillisia kehittymistavoitteita	Opiskelija on asettanut itselleen oman oppimisensa kannalta tarkoituksenmukaiset tavoitteet. Opiskelija reflektoi monipuolisesti omaa ammatillista kasvuaan itsearviointiraportissa.	Opiskelija ei aseta harjoittelujaksolle tavoitteita. Opiskelijan ammatillisen kasvun reflektointi on puutteellista. Hän ei palauta itsearviointiraporttia.

6. Harjoittelun kuormittavuus

Kontaktityöskentely	65 t
Info, suunnittelu- ja palauteseminaari	7 t
Toimintaympäristöön perehtyminen	58 t
Harjoittelu päiväkodissa	
Ohjaus	
Itsenäinen työskentely	70 t
Yhteensä	135 t